Ketabton.com

ښاغلی قیام‌الدین خان « خادم »
د «روهی ګاونه» مؤلف

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

دپښتو ټولنی له خپرونو څخه :

دخپرونو لمبر (۷۱)

روهی گلونه

مؤلف

قیام الدین « خادم »

دپښتو ټولنی دداٸرةالمعارف دترجمې دڅانگی مدیر

۱۳۲۵

دکابل

عمومی مطبعه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زېرى

دبهار گـلونه شويدى که ته دى ؟   بلبلان پسى ناري و هى رحمانه !

«رحمان»

* * *

دسوندك موندك سپلى اخرى كيبزي   په بلبلو زيرى و كړه : بيا بهاردى

«خوشحال»

* * *

د گلونو قدر چا زده ؟

دبـلـبل يا دبو را زده

«خوشحال»

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقریظ:

روهی ګلونه

هرطرف ته نو بهار دی غوړ پدلی
سترګی وخوره چه به دا ننداره نه کا
(خوشحال)

دا ښکلی ګلونه چه د ښاغلی خادم په زیار راغونډ شوی دی او د پښتو ادب مینانو ته د سوغات په توګه وړاندی کیږی ، هغه ګلونه دی چه پښتنو د پخوا نیو شاعرانو د زړه په وینو روزلی شوی دی.
ځنګه چه تراوسه پوری د پښتو ژبی په ادبیاتو کښی داسی یو جامع منتخبات نه و، او ښاغلی خادم (چه د پښتو یو پیاوړی ادیب دی) په دی کارګوتی پوری کړی او بریالی شوی دی ، نو پښتو ټولنه داخپله وظیفه ګڼی چه ددی فاضل د ادستایلو وړ خدمت وستایی او په دی انتخاب ده ته تبریک ووایی او هم په دی ګلونو سره دهغو پردیسانو روح ښاد او یاد کړی چه دوی به د خوازه وطن په بیلتون کښی ویل :

قاصدان له روهه نه راځی مدت شو
سلام باد را رسوی منت ئې تم دی

او له خدایه غواړی چه داسی ډیر آثار پښتنو ته وړاندی کړی .

(عبد الرؤف «بینوا»)
د پښتو ټولنی عمومی مدیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

تهدیه

زه دا درنګ رنګ تا زه ګلونو دسته هغه چانه په مخکښي زدم چه تر هر چا اوترخه دروه په ګـلانو مین دی !

دشا هانو ور کړه لعلو چواهر وی   دادب دخاوندانو ؛دزړه وینی

« خادم »

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

د لوي څښتن حمد او ثنا وایو. او دده په هغه لاستاځی چه تر ټولو غوره دی؛ او په آل او لادئی، درود لېږو او ددې شکر کوو چه په لږه موده کښې مونږ دخپل ملت (پښتو او پښتو نولی) په خدمت کښې «چه زمونږ دمشرانو او خصوصاً دګران ټولواک اعلیحضرت محمد ظاهرشاه رضامندی هم په دې کښې ده»
خومره چه کېدی شوه دهغې نه ډېر کامیاب شو. یعنې په کوم وخت کښې د پښتو خدمتګارانو زیات آثار ولیکل؛ چه لږ له دغو څخه چاپ شوی دی؛ او ډېر لا پاتې دی په فرصت کښې به چاپېږی او د ذوق خاوندانو ته به وړاندې کېږی.

یوله دغو آثارو څخه چه د پښتو په ادب کښې ورته ډېره اړتیا لیدی شوه دا کتاب دی چه د «روهی ګلمونو» په نامه نن له چاپه راووت. دا کتاب د ډېرو پخوانو هغو شاعرانو د اشعارو انتخاب دی، چه نن یې آثار ډېر لږ کېږی. دا اشعار او د دغو شعراؤ دیوانونه ما په ډېر کوښښ پیدا کړیدی. او په ډېر زحمت سره مې ترې دا مجموعه جوړه کړېده؛ چه په خپل ډول او ترتیب کښې د نورو ژبو دیوې، انتخاباتو ته هم نده ورته.

او داله دې کبله چه د پښتو شعر او ادب ځانته روح او ځانته لاری لری. ما دغه روح او د غه اسلوب په نظر کښې نیولی دی؛ او هغسې مې د کتاب د ترتیب نقشه جوړه کړېده. او بیا مې دا کتاب لیکلی دی ددې کتاب په ترتیب کښې نوې خبره داده چه د تهجی تورو یا د ردیف او قافیې په لحاظ ندی ترتیب شوی بلکه په ترتیب کښې موضوع او معنی ته زیات اهمیت ورکړی شوی دی؛ نو هر خومره چه دا مجموعه یوه ادبی مجموعه ده؛ او دا د ادب او شعر د نزاکتو او شاهکار یو څخه ډکه ده؛ هغومره د ژوند او زندګی د اسرارو خزانه هم ده!

په دغه شان سره د پخوانو کلاسیکی شعراؤ شعر په شپږو بابونو وېشل شویدی چه په هر باب کښې فصلونه دی؛ او په فصلونو کښې هم ځا ځانته عنوانونه دی. او د هر عنوان لاندی د مختلفو شاعرانو اشعار لیکلی شویدی. امید دی چه د قدر دانانو په نزد به زما دا خواری ځای ونیسی؛ او په درنه سترګه به ورته وګوری!

کابل - تسندوز سازی - قیام الدین خادم

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی باب

مینه او محبت

لویه خدایه ، لویه خدایه ! ستا په مینه په هر ځایه
غر ولاړ دی درناوی کښې تو له ژوی په ځاری کښې
دلته دی د غرو لمنی زموږ کنږدی دی پکښې پلنی
داو ګړی ډېر کړی خدایه !
لویه خدایه ، لویه خدایه !

دلته لنږ زموږ اور بل دی وړو کور ګی دی، وړو بورجل دی
مینه ستا کښې مونږ مېشته یو د بل چا په مله تله نه یو
هسك او ځمکه نغښته ستا ده د مهر وو ده له تا ده
دا پیا لنه ستا ده خدایه !
لویه خدایه ، لویه خدایه !

« بېت بابا »

❀ ❀ ❀

پر لویو غرو هم په دښتو کښې په لوی سهار په نیمو شپو کښې
په ځاړه ژغاو په شپېلکو کښې یاد وېر ژلیو په شپېلو کښې
ټول ستا دیاد ناري سوري دي!
دستا دمینې ننداري دی !

جنډی زرغون که په بېدیا دی دېر ښه خواته په خندا دی
ترنك چه خړدی په ژړا دی دا ټول اغېز دمینې ستا دی
ټوله ښکل دی ستا له لاسه
ای دپا سوالو پاسه پاسه !

که نمر روښانه مخ يې سپین دی یا دسپوږمیه تندی وړین دی
که غر دی ښکلی پر تمین دی لکه هنداره مخ يې سپین دی
ستا دښکلا دا پلو شه ده
دا یې یو سپکه ننداره ده

لغات : هسك آسمان . مېشته : ډېره . ځاری : عجز . جنډی : ګل . ترنك : ديورود نوم دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته لوی غرونه زرغونېږی   دژوند وږمې پښکښې چلېږی
بوراوې شا وخوا کړېږی   ستر ګی لیدو ته یی هیښېږی
لو یه خاو نده دا تو له ته یی
تل دنړ ی په ښکـلیدو یی

خاونده! ښکلی ستاجمال دی   ښکاره یی لوریه لور کمال دی
که ورځ که شپه که پیړی کال دی   ستا دقدرت کمکی مثال دی
ستا د لور ونو یوه ر ښا ده
دلته چه جو ړ ه تما شا ده

زړه مې دا ستا دمینی کوردی   سوی دعشق په سوځندا وردی
رب یی وتاته په هر لوردی   بیله دې هیڅ دی ورك یی پلوردی
ستا دجمال په لید و ښاد دی
که نه وی دغه نور بر باد دی

په غرو کښې ستادعشق شپېلکی دی   ددې نړ ی په عشق سمی دی
که غټ که ووړ که پنډه نری دی   ستا د جمال بحری هر شی دی
چه پر دنیا مې ستر ګی پرې شوې
ستا دجمال په ننداري شوې

نه هسك نه مځکه وه تورتم ؤ   تیا ر ه خپره وه ټو ل عدم ؤ
نه دا ا بلیس نه نی آدم ؤ   ستا د جمال سو چه پر تم ؤ
چه شو ښکاره ښکلی دنیاشوه
دپنځ پر لوری یی ر ښا شوه

زه چه خبر ګند پردې دنیاشوم   د ښکلی مخ په تما شا شوم
ستا پرجمال باندی شیداشوم   له خپلی ستنی را جلا شو م
په ژړا ژړام چه بیلتون دی
یمه پردیسی بل مې تون دی

وګړیو ، ولې «متی» ژاړی   سورې یی اوری غاړې غاړی
څه غواړی، څه وایی، څه باړی   خپل تون او کورو کلی غواړی
چونهی چه بیل شی نیمه خواشی
تل یی دبڼ په لو ر ژړا شی

« شیخ متی : کلات بابا »

❀ ❀ ❀

لغات ـ هیښ : حیران ۰تون : ځای ۰ چونهی : بلبل ۰ بڼ: باغ

الهی ! د محبت سوز و گداز را
تن پرور بلبل دې عیش کاندی پر گلو
که مې نزموینی په ویاړ دوزو ستر گو
چه نظر له ناتوانی و چا ته نه کا
چه مې نوی سر کوزی چاته بې ننګلیو
اضطراب د حرص مې کړې له زړه گی اری
که مې نه قاشوې سرزید و عمر تـه
خو به گورم د قیامت و ورځو شپو ته

چه خپل بر گئ په آب د چرخ نکړم سر سبز
چه مدام وی په چشمه د آفتاب ولې
چه کباب یې په گرمی ، زما ځیگر شی

چه بلبل یې و دیدن تـه انتظار کا
کـه مې نه محتاجوې د صبا باد تـه
سرخرو یې زما نصیب لکه لاله کړه

په اوبو کښې یې د کاملی گوټ پیدا کړ
پـه سجود یې مځکې سردی لګولی

الله مې رب دی زه یې مربوب یـم
غرق پـه اوبو کښې کله اوبه وینی

د ده پـه حکم بالا پستی شی
نـه تل بهار وی نـه تل خزان وی

چه زما په چمن راشی گستاخی کا
چه آزاده د منکر تر سره پر یوځی
چه کشور د افغانانو معطر شی
الهی ! د خپل حبیب لـه بر کتـه

په دااور کښې دستی(۱) سمند رسازرا
پروانـه لره پـه اور زما گداز را
می د عیش په میخانه کښې د مجازرا
د هغو بیمارو ستر گو نازو نیاز را
لـه دولت د عشقه هسی کبر و ناز را
قناعت قوی لنگر دد ې جهاز را
خپل زانو لکه نر گس محرم راز را
دا انجام په دم قدم کښې د آغاز را
«عبدالمجید مهمند»

د همت علو پشان د کهکشان را
د سحر پشان درست عمر سپین دامان را
دلاله غوندی پهجام مئی جوشان را
کاظم خان «شیدا»

نن و ماوتـه گلشن د هغه باغ را
بوی د یار د تورو زلفو په دماغ را
پرسینـه لـه محبتـه هسی داغ را
«شمس الدین کاکړ»

ده ور کړی پکښې اورلره مکان دی
هم یې زوړندپه ر کوع سره آسمان دی
«عبدالرحمن مهمند»

بنده دده یم کـه خوب نا خوب یـم
نعمت یې نه و ینم پـه نعمت ډوب یم
«عبدالقادر ختك»

مستی خمار شی خمار مستی شی
هستی نیستی لری ، نیستی هستی شی
«خوشحال ختك»

د شبنم په خبر یې عمر یوزمان کړې !
د فلك په څېر مې توره د زبان کړی !
دهر بیت مصرع مې زلفې د خوبانکړی !
دا : ساده انشار نګینه درحمان کړې !
«عبدالرحمن مهمند»

---

(۱) په اکثرو نسخو کښې د (ستی) پځای (سهی) لیکلی شوېدی ؛ خو موږ نتر یې په معنی نیوهبنږو «خادم»

روغی گټلونه(۵۲۵) ب سردار محمد : ح سراج الدین : ر محمد امین : ن محمد نعیم : ه اجرائیه پښتو ټولنه لیل ۱۸ : ۸-۲۰-ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

الهی د مینې درد را
کرم د لا هو نه سر درا

خلاص کړه ما له بې دردۍ
له دې هسې د لسر دی

زړه په شان د غنچې را کړه
آتشی ز ما مینا کړه

«کاظم خان شیدا»

پر هر چا چه حق یاد نشی ناتمام دی
پر کاغذ اول دده پښا م قلم ږده

«دوات لوانی»

ب : داستاځی په مینه

که رښا ده پیروی د محمد ده
گڼه نشته په جهان بله رښا

«عبدالرحمن مهمند»

ړندي ستر گې چه دزړه مې پرې بیناشوې
یم پیدین د محمد آخر زمان خوښ

«عبدالعظیم رانیزی»

توره تاریکی توله لدې جهانه لاړه
نوردپاك رسول چه په جهان کښې شه پیدا

«میانعیم متی زی»

ما مختار یکښې مذهب د حنیفه کړ
چه مختاروخود یه ستورو کښې مهتاب

«پیر محمد کاکړ»

راغلم ووجود ته د حبیب له بر کته
شوم لکه ذره هسې یه نمر سره اظهار

«پیر محمد کاکړ»

توره تاریکی توله له دې جهانه لاړه
نوردپاك رسول چه په جهان کښې شو پیدا

«میانعیم متی زی»

په زرگونو انبیا تر دنیا تېر شو
محمد غوندې بل نه ؤ پیغمبر هیڅ

«دولت»

ج : عشق ... ؟

هسې یې گرځم دا زیر رخسار له خلقو
لکه زر چه خوك له خلقو یې پنهم ږدی

راحت نه دی بې زحمته چا موندلی
کوم طبیب دی چه په روغ صورت ملهم ږدی

زه هر گوره خپل صنم پورې شرمیږم
برهمن چه سر یه پښو دخپل صنم ږدی

وآسمان ته لاس د عقل نه رسیږی
داخو عشق دی چه په عرش کرسی قدم ږدی

«عبدالرحمان مهمند»

(c) ketabton.com: The Digital Library

که د سربندل دشوار په ما و تا دی
اندېښنه سړی بیدار کاندي له خوبه

دا په عشق کښې سهل کاردي دشوار نه دی
کم اندیشه که بیدار دی بیدار نه دی
«عبدالرحمان مهمند»

که په کار دي د سر وشونځو شیریني وي
د رحمان په عاشقی کښې سترګې وشوي

د خپل ځان په وینو سو رلکه انار شه
څوک چه وایي عاشق پروند دی هغه خوار شه
«عبدالرحمان مهمند»

عشق د نفس له خاصیته منزه دی

کار دستر ګو به څوک څرنګ پدهانکا
«عبدالرحمان مهمند»

څه حکمت دیار په مینه کښې رب کېښود
دا باران نه دی چه اوری له آسمانه

چه عاشق له ره همدرد او همدوا شوه
د مرغانو په رحمان باندی ژړا شوه
«عبدالرحمان مهمند»

چه په زړه باندی زرداغونه جوړ شی

چه دیار له داغه آه کاندی ګرم دی
«خوشحال ختك»

زه تر عشق جار پېژم : تر هغو چه عاشقان دی
رایشی له کومه ځای په څو و کا په زړه کښې
هی دخدای دپاره تفحص رایسی مکړه

واړه عشق یکار دی حقیقت دی که مجاز دی
هیڅ پری نه پوهېږم عشق یو څه سوز و ګداز دی
پلار ته وایه نشی عشق یو هسی مخفی راز دی
«خوشحال ختك»

عاشقان دعشق له کاره انکار نه کا

فاسقان به په خپل زړه کښې لری غلا
«خوشحال ختك»

ځینی هوس کا مینه په باغ لری
داد واړه ګرو هه بوالهوسان دی

څوک می پسر سته حب دا یاغ لری
عاشقان مینه د زړه په داغ لری
«عبدالقادر ختك»

لیونی غوندی دعشق په کارو بار کښې

د خپل ځان په سودو زیان نه یم هر ګز
«عبدالحمید مهمند»

که هر څو می تند تېزه توسن دعقل

عاقبت شو په دنبال د مینی پیا تی
«میا نعیم متی زی»

دعشق یوسبق کافی دی

نور ددرست جهان دفتر هیڅ
«صدرخان ختك»

عاشق ګرم او شوقی وی
چه دعشق په لاره درومی

زاهد سوړ بی حمیته
خالی نه دی له تهمته
«دولت لوانی»

(c) ketabton.com: The Digital Library

خام خاطر مې مشوش و په هجران کښې　　　چه تمام دعشق په اور وسو متین شو

«دولت لوانی»

معرفت ځنې پیدا شو　　　عشق د عقل پلارو مور دی

«مرزا خان انصاری»

دغه عقل چه په عشق با ندې شیدا شو　　　دعرب په مینه گوره چه عجم مری

«مرزا خان انصاری»

وقبلې د عشق مخ د کل عالم دی　　　ودریاب ته ځی که سیل له هر جا پاڅی

«مرزا حنان»

په هرداغ می دخپل زړه هسې باوردی　　　چه په مرگ به راته شمع شی په گور کښې

«عبدالحمید مهمند»

که شهید نکړی خپل ځان دعشق په توره　　　نوش به کله جام دحوض کوثر نکړی

«عبدالعظیم رانیزی»

دسیماب په شان په لاس کښې نیوی نه شم　　　عشق را هسې گرم هم نرم هم لطیف

آئینې غو ندې هر ولی هر نا ولی　　　شی مهمان ځما په کور کښې بې تکلیف

«شمس الدین کاکړ»

هر یو زړه چه شی پیدا غه بیکار نه دی　　　چه بې مهره شی بیرات هغه باطل دی

«مرزا حنان»

ته دعشق په لذتو نو خبر نه شوې　　　په سراب دځان مشغول کړ، له دریابه

هغه چاری چه دعشق په جذبه کیږی　　　کله کیږی په لښکرو په افواج

«خواجه محمد بنگښ»

جریده د عشق په لار ځم همراه نه لرم بې عشقه

بې رفیقه، بې پناه ځم، پناه نه لرم بې عشقه

هرساعت چه بیلتون یاد کړم په خپرداد و فریاد کړم

څکړم چاو ته فریاد کړم، نیکخواه نه لرم بې عشقه

مدام غوښې د زړه خورمه، دزړه وینې به تل څښمه

څکړم څکړم چرته ځمه، همراه نه لرم بې عشقه

معتقد یدا خپل رزق یم، مبرا په زړه له فسق یم

واړه سرتر پا په عشق یم، یو گناه نه لرم بې عشقه

دافقیر دولت نفسی یم، و گناه ته هوسی هم

خدای مې بیامرزه عاصی یم، گناه نه لرم بې عشقه

«دولت لوانی»

عشق دی دا که یو فساد دی نه پوهیږم　　　په جهان کښې چه دا شورو شر پیداشه

بیا به روغ دعاشقی له رنځه نشی　　　په هر تن کښې چه د غه اثر پیدا شه

«عبدالرحمان مهمند»

(c) ketabton.com: The Digital Library

باد شاهانو که قصرو نه کړه آباد ماد عشق عمارتونه کړه آ باد (۱)
نوم د کوم یوه بادشاه هسی یادیږی لکه نوم دی دمجنون او د فرهاد
عشق عاشق لره یوهسی پیر استاد دی چه به نه دی بل دا هسی پیر استا د
دغه واړه کرامت د عاشقی دی چه څوك غوث کاندیء، څوك قطب څوك اوتاد

« عبدالرحمان مهمند »

د رحمان شراب له عشقه نه انګور (۲) نه له عنبه

« عبدالرحمان مهمند »

عاشقی ده خدای له اوره پیدا کړی چه به اور کښي یی وطن وی څه به خوب کا

« عبدالرحمان مهمند »

مدام ناست یم وچ کو کل ستر ګی په نم کښي عشق راوښود بحروبر په خپل حرم کښي

« عبدالرحمان مهمند »

دا یو څرنګه ژوندون دی نه یوهیږم خواب وخیال دی که افسون دی نه یوهیږم
دیننګ او د بلبل ترمینځ حیران یم مخ دي اوردی که ګلګون دی نه یوهیږم
عشق په هسی رنګ مقام باندی قائم کړم چه وصال دی که بیلتون دی نه یوهیږم
د رحمان څهره یی زیړه زعفرانی کړه خدای زده عشق دی که طاعون دی نه یوهیږم

« عبدالرحمان مهمند »

خودځر ګندوی لکه صبح په جهان کښي هر ګړوان چه په یاریء کښي دریده شی
بی مطلوبه بی هیڅ فهم په چا نه وی هر طالب چه په طلب کښي فهمیده شی
یا به قند یا به نبات او یا به شهد وی هر کلام چه له رحما نه شنیده شی

« عبدالرحمان مهمند »

سر اومال مي شو تالا په تور د عشق لا مي ندی لاړ له سره شور د عشق

« عبدالقادر خټك »

چه د عقل په تدبیر مي عاشقی کړه یو هیڅ لی په تدبیر وم د د بیر کېج
هیڅ مدد له عقله مه غواړه په عشق کښي د دغه طبیب دارو لری تا ثیر کېج
راهبران دعقل واړه رهزنان دی لیږ د عشق له لاری مه بیا په بهر کېج

« عبدالحمید مهمند »

په هر ځای کښي ناست ولاړ زانګم له غمه مینی مخ راته د ځمکی ګهواره کړ

« عبدالحمید مهمند »

ته چه ما له عشقه اړ وی نا صحه ا دا عبث دی یول د سحر په دریا ږدی

« شمس الدین کاکړ »

عشق دعقل په تدبیر چلاوه نشی په دي ناوي نه جوړیږی یسول د چا

« عبدالحمید مهمند »

---

(۱) په مجنونو نسخو کښي (بنیاد) راغلی دی (۲) دانګور په ځای که (خورما) وای، ښه به وای «خادم»

(c) ketabton.com: The Digital Library

داجهان دی خدای له عشقه پیدا کړی — د جمله ؤ مخلوقاتو پلار دی دا
تر عشق غوره بل څه کار په دنیا نشته — تر همه کارو نو غوره کار دی دا
« عبدالرحمان مهمند »

بل به هسی سرگردان په جهان نه وی — یا عاشق دی یا آسمان دی یا آسیا
ته چه ز غوري سرومال په عاشقی کښې — عاشقی دا هسی کله ده ویړیا
چه یې کسب عاشقی ده د دلبرو — نظر نه کاندی په کسب د کیمیا
« عبدالرحمان مهمند »

بېدردان دعشق له درده خبر نه شول — براهیم ځکه منت بار دا هل درد یم
« ابراهیم »

هیڅ می نزده محبت که اور دی دا — په اور سوزم په رضا که زور دی دا
چه په تله د سرو مال راځخه نه ځی — واقعی د تورو ستر گو تور دی دا
چه یې زه له بله غمه په امان کړم — دعشق غم دی که زما غمخور دی دا
چه می ولیدو «حمید» دعشق په کار کښې — لېونی د مجنون کشر و رور دی دا
« عبدالحمید مهمند »

یاد ښکلیو دیا ولیو شرنګها ر دی — یا د عشق د لېونیو د ښ نځیر
« عبدالحمید مهمند »

بې رهبره یون دعشق په لاره گران دی — دلیه بویه چه پیدا کاندی رهبر څوک
« عبدالرحمان مهمند »

خپله مینه یې رهبر پیر کامل دی — عاشقان ځکه طلب دبل پیر نه کا
« مطیع‌الله پیرخیل »

آرام زړه په عشق کښې نشته سرله سره — خوب محال په هغه ځکه چه توده شی
« عبدالله پوپلزی »

چه اثر د مینې نه وی پاندې شوی — هغه زړونه گویا کانی د بیدیا دی
« ملا جمعه »

غزلیات

که څوك یار په جهان غواړي یار دی دا یار دی دا که دجهان سنګار دی دا
خیال دز افو یې زما له زړه چا پېر شو که تر ګنجه چا پېر شوی مار دی دا
دا جهان دی خدای له عشقه پیدا کړی د جملو ؤ مخلو قا تو پلار دی دا
تر عشق غوره بل څه کار په دنیا نشته تر همه کا رونو غوره کار دی دا
بل بلبل به د ګل توم ا خستی نه ؤ که خبروی چه ګل نه دی خار دی دا
بیا را تله و دی جهان ته بل وار نشته بل وار نشته بل وار نشته وار دی دا
د حباب عمر دي وګوري چه څه دی که څوك شمار کاندی دعمرشماردی دا
د مجنون صورت په زړه کړه رحمان ګوره ستا په عشق کښي هسې خوار زاردی دا

« عبد الرحمن مهمند »

چه یې و لید و ستا حسن بې‌حساب له دي قصده تاو پیدا شو د آفتاب
په آرزو یې د نر ګس ستر ګی څلور شو ي غنچه سره دزړه په وینو شوه غرقاب
ستا په غم می دواړه ستر ګي سري ناغي شوي که خیمی دی سیاه پوشي سره طناب
که دي زلفي په مخ پېچ وتاب شوي شایی وبښته څه طاقت لري د اور له تاب
در حمان بخت په هسه له خوبه ویښ شي که ستر ګي ورته پورته کړي له خواب

« عبدالرحمن مهمند »

که ساقی تلخه باده دریای شور کا د فلك په جام به مست کله مخمور کا
آراسته وی تل محفل د خنده رو یو زمانه به د ګل جام څرنګ نسکور کا
چه په لاس کښي یې تل چوب لکه شانه وی بی افسونه به نیول د تور منګور کا
د لتنګی کړم لکه ګل په خندا ورکه که می بل دصبا باد په خونه اورکا
چه په سر یې سبز آسمان زری دستار زدی عاقبت یې لکه شمع بیا سر تور کا
لکه ګل کړی ګران بار تر دا منځی باد دي څه لکه غبار په کتف سور کا

« کاظم خان شیدا »

که ښکاره زما خاطر د لاله داغ کا په ژړا به ستر ګي سري د ګلو باغ کا
د حباب غوندي مي ډك په آه سرد کړ څوك زما په ګور به بل څرنګ چراغ کا
افرو خته یو وی محفل په شان دشمع چه سوخته دبل په کار کښي خپل دماغ کا
د ګردش نوبت یې هيڅ په ما دا نشي که ساقی د زمانې فلك ایاغ کا
زنګ که هر کله «شیدا» دتیغ جوهر خوری دمګس په بال به څرنګ استفراغ کا

« کاظم خان شیدا »

چه می ولید ه ابرو په مخ دیار کج له تعظیمه ور ته زه شوم په تلوار کج
کنزې ورو ځی کوږ با نه کنزې یې زلفی منا سب دی له کنزو سره رفتار کج
مار په دا سبب مدام کعبر فتا ری کا چه یې ولیده دا ستا د زلفو مار کج

همسې ژړا خلی اتر له همنشینه
چه معمار ي اول خښته کنږه کښېږدي
ژربه وا چوی بار دار چار پای به خاکښې
هیڅ جواب د پیغام نه راځی دیاره

په سبب د کنږي پښې شي‌سم بازار کج
بیا ترسره پوری ځی هغه دیوار کج
که یی یو ځله څوك وځکوی مهار کج
پسی زما شوه تورلیمه په انتظار کج
« شمس الدين كاكړ »

خوږ ژوندون راپوري همسی کړ هجران تریخ
نو خطان چه د عاشق له ژړا بد و دی
په وصلت کښې له رقیبه نه خلا صیږم
می حرام دی په مجلس کښې چه یارنه دی
چه می‌نوم ستا د هجران په ژبه وا خیست
که فرهاد ته شیرین غم د شیرینی دی

لکه حال وی پربند یا نود زندان تریخ
پرسبزه باندي نا وخته وی باران تریخ
پرموسم د گل اوقات شی دباغبان تریخ
بی له گله وبلبل ته شی بوستان تریخ
لاتر اوسه می په هغه دی دهان تریخ
داستا غم کړ شیرین عمر پرحنان تریخ
« مرزا حنان »

چه می یار ولید په سینه د اغیار گله
د غه حق د بلبلانو په جانب دی
په امید د زلفو و نښتم په دام کښې
ددیدن په گدائی کښې می ننگ نه شی
د وفا د گلو پانی پکښې نشته
زه رحمان ئې د فردوس له غمه خلاص کړم

له غیرته می لیمه شوه په خونبار گله
خدای دنه کا مینگیر کې په‌لاله زار گله
رو هیلی وم ساده دل په هندو یار گله
درویز گریم د بتانو په بازار گله
کاشکی نه وی زه ددهر په گلزار گله
چه په کلی په کوخه شوم د خپل یار گله
« عبدالرحمن مهمند »

دا تور خط را غی په مخ د گلعذار
سپین رخساریی‌په تورخط کښې همسی پټ شو
زما نه به یی سپین مخ دا همسی تور کا
هر کارساز نن‌په خپل کار کښې درمانده دی

که غالب شوه په کشمیر باندی کفار
لکه پټه چه معنی وی په اشعار
چه غرض اری د بل په کار و بار
او به کله وړای شی گرځ دخپل رخسار
« شمس الدين كاكړ »

او ښو د فراق دستر گو خواب را څخه یووړ
رنگ په رنگ ژړا کړم لکه‌نی دیار لغمه
نه می را برسېره کړ گوهر دعشق له بحره
تل چه‌یی هوش کاندی‌سره لاس وخونریزیءته
یوطرف ساقی شو بل طرف شو جام دمیو
وا چولم یار د جدائی په سره دیگ کښې
هیڅ یی نظرونه کړ زمتا وخاکساریءته
سینه‌خوله‌دیارچه‌په‌خواست‌زه‌شمس‌الدین‌غوادم

کور زما دصبر دي سیلاب را څخه یووړ
زړه می په یوه نفس احباب را څخه یووړ
زیاب یی لاآرام لکه حباب را څخه یووړ
سری دهغو ستر گو قصاب‌را څخه یووړ
عقل یی له میانه په شراب را څخه یووړ
روح یی زما دځان لکه گلاب را څخه یووړ
زړه می سیا چشمو په شتاب را څخه یووړ
خواست دهري وړځي دمخ آب را څخه یووړ
« شمس الدين كاكړ »

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما زړه گوره چا یوود — په دوه زلفو لیلی یوود
ځکه د ی شوی ارامه — چه د زلفو بلا یوود
چه په خپل قوت غره وم — زړه قوت په تالا یووړ
دا کتاب زما دستر گو — سیلا بو د ژړا یووړ
خه بازار چه مې د زړه ؤ — حسن ستاحسن په غلا یووړ
حسن باج ؤ چا ورنکړ — ده جهان په یغما یووړ
ما ویل چه مینه نه کړم — زړه بېوا که شهیا یووړ
قراری دزړه مې نشته — بیقرار ز لفو ستا یووړ
داتمام عالم ښادی کا — احمد غم دا شنا یووړ

«احمدشاه ابدالی»

ستا د زلفو خیال چه زه افگار ساتم همیش — هسې په سینه کښې گویا مار ساتم همیش
زلفې دې سنبل مخ د گلاب ستر گې نرگس دی — زه باندې باغبان یم دا گلزار ساتم همیش
داله ښلو سې نه چه پرقلب مې پېرزو نه شي — ځکه یه ځیگر کښې ستا ازار ساتم همیش
خلق زهیر ښږی چه مجلس لره ور دروم — پس له دې به زه نور ځان کنارساتم همیش
عکس درخسارچه دې زما په زړه کښې گرزی — زه په خپل ځیگر کښې سورا نگارساتم همیش
زړه مې ستا له غمه همیشه آه و فغان کا — زه په خپل وجود کښې دابیمار ساتم همیش
ستر گې مې څلورشي ستا پر خواچه وعده و کړې — زه حنان له غیرو داستالار ساتم همیش

« مرزا حنان »

خط په مخ د صنم راغی که سپوږمی شوه په هاله کښې — دایی غابښ په خوله کښې زیب کا که ژاله شوه په لاله کښې
هسې رنگ سحروجادو کا په نظر د شهلاستر گو — نه یې سیال په هند کښې شته دی نه ثانی په بنگاله کښې
لکه ونښلی مرغۍ په سست دام د سلو لومو — هسې زه پر ښانو زلفو کښې یستم په کشاله کښې
دازما له غمه شین زړه یکښې خیال د یار دلبو — هسې رنگ زیب وزینت کا لکه مې په شنه پیاله کښې
ماویل عین گټ گل دی دغنچې په لمن لښتې — که مې کوت یو گل اندام وپروت په سبزه دوشاله کښې
شکلی مخ کا ولې ناسته، په مجلس د رقیبانو — په جوار د سپو کښې نه وی هیڅ ارام په غزاله کښې
سرتر پایه تیغ دهجر لکه نی سوری سوری کړم — ځکه یم مدام داهسې په فریادو په ناله کښې
که یارغوادې هومره ژاړه خودرځی عبدالحمیده! — دایه دا چه درمونده شی په دریاب نه په ناله کښې

« عبدالحمید مهمند »

زه داهسی دیوا نه او مجنون چا کړم — له رواج او له رسومه بیرون چا کړم
نه یوهېږم چه داهسې چارې څوک کا — لیونی د خپل نگاه په افسون چا کړم
کومې ستر گې کوم بانړه کومه غمزه ده — دوب شهید غونډې په خاکه اوبه خون چا کړم
نوان توفیق چه دفتنو را څخه نه ؤ — په فتنې د تورو ستر گو مفتون چا کړم
رحمان هیڅ له خپله ځانه خبر نه یم — چه دا هسې رنگه زبون او محزون چا کړم

« عبدالرحمان مهمند »

زه دیدار په دردوغم کښې شادمان یم — لکه گل دبر ښانی په وخت خندان یم
نه زما و بیکسی ته نظر مکړه — خدای ساتلی لکه گنج په بیابان یم
لکه ونه د ځنگل په میوه پورو ره — په ویرا نه ویرا نی کښې ابادان یم
یوږ ښتنه مې دصورت بی عشقه نه دی — څوکیدار په هر نفس دخپل کاروان یم

دو صال مارغه داو ښو دا نه را کړه   لکه لعل ودر په غاړه د خوبان یم
د کاملي عقيدې له بر کته   دروهی په غاړه ناست شاه جهان یم
روښنانی مې په طلب کښې شوه حاصله   شپه اوورځ لکه آفتاب په لار روان یم
چه صفت د تو رو زلفو د اشنا کړم   بلی ، سر په لو په لار د هندوستان یم
بی مينه مې هيڅ حال د صورت نشته   لکه بې مال ومتاعه تش د کان یم
دهوس بلبل ويسا را با ندې نه کا   دافلاس په کبل بـو تـی د خزان یم
دلبرانو ته خاك تر تلى لا ندې   د دې نور جهان په سر لکه اسمان یم
چه د يار په ديدن سرو مال ښندمه   خلقو واوری زه هغه عبدالرحمان یم

«عبدالرحمان مهمند»

زه ديار په درو غم کښې غرقاب خوښ یم   په داور کښې بيطاقته بيتاب خوښ یم
تر دا پوچی گفتگوی چه زه يې اورم   په نغمه په ترانه د رباب خوښ یم
چه ديار دخط وخال ښې پکښې وی   زوړ ند سر په مطالعه د کتاب خوښ یم
د ريا تر نا قبو له عبا د ته   دساقی په ميو مست او خراب خوښ یم
چه نه علم نه تسبيح نه تلا وت وی   له دې هسې بيداری نه په خواب خوښ یم
دطوبی دونی سوری مې خوښ نه دی   ستا دمخ په لمبو سوی کباب خوښ یم
خاموشی که هر څو لو يه مرتبه ده   زه ديار سره په سوال وځواب خوښ یم
ديار دهرې غمخوری يم عاجز کړی   رحمان ځکه په خوردن دشراب خوښ یم

«عبدالرحمان مهمند»

خوك چه بد راسره کا ورسره ښه یم   هم په دا ښو دبد انو تـو ز لپـمه یم
له هغو مې څه اندوه چه په خوی اوردی   په خپل خوی کښې سوړ اونرم تراوبه یم
چه وماته وزما عيب په ښکښ را وړی   ددی هسی يار له خدا يه په غوښته یم
نور زما دی ، نار زما د نورو څه دی   ديته گوغوندې مخ خير دځان په سوه یم
په ايرو يې مخ سپيره شی چه نفاق کا   آينې غو ندې مخ سپينه تور په زړه یم
چېرې نه وی چه به بل مخ وته گوری   په هجران کښې خوښ دستر گو په واته یم
له نور چا کله گله عبد القادر کړم   زه خوار کړی خپلو ستر گو يم خپل زړه یم

«عبدالقادر ختك»

مخ دې لکه نمر دې ورته ځير کتلی نه شم   ځکه يې دمدحې تر عهدې وتلی نه شم
زړه يې راغلبيل کړ دهجران په ناو کيو   راز پکښې ديار د محبت ساتلی نه شم
اوس مې په معنو کښې ښه مين دستر گو کسی   کسی به د خلقو په ويـل ابستلی نه شم

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه يې د زنخ په څاه کښې بند لکه يوسف کړم
بند يې د حواس په ځنځيره زه عبدالقادر کړم

بې يې د زلفو د رسی ختلی نه شم
زده مې پرواز غواړی ولې الوتلی نه شم
«عبدالقادر ختك»

د خپل يار له مينې هسې ديوا نه يم
که يې آهه يې ناڅې بې زغه سوزم
د خال خيال يې ما ضعيف لره کافی دی
چه يې خيال ساتم د سرو لبو په زړه کښې

چه خبر نه يم په کعبه په بتخانه يم
پر څراغ د مخ يې څنګه پروا نه يم
د مينې په دود قانع په لږ دانه يم
دا په دا مدام د لعلو خزانه يم
« مرزا حنان »

په جنت نه يم خوښ هرگز په درد يار مې قسم
زړه مې له نا وعده د وصل هرگز و نه ليده
پر وايه گل و په خار نه کړم د جنون له فيضه
که مې سرو لاړ شی ستا په مينه لاخوشحاله يم زه
تور بخت مې و نه ليده هيڅ ستا د کنا کل شب قدر
ستا د گلگون رخساره شرقه زه حنان دا وښو

خوښ په لذت يم د خوارۍ په اعتبار مې قسم
په نا اميد کې د توري شپې دا انتظار مې قسم
په سينه صافه آئينه د نو بهار مې قسم
په تېره تيغ د استاد جور جوهردار مې قسم
په تورو مېڅکو ستا د زلفو په هر تار مې قسم
گلان کړم هره گړۍ په لاله زار مې قسم
« مرزا حنان »

زه چه مين د يار پر مخ يم نوبهار څه کوم
چه وعده و کړي د مغتی ترميان کړي تېر گلونه
رضا د ځان مې په رضا د خپل اشنا ور کړي
چه مې زړه وړی په منگوله هغه يار دی زما
که د وصال په هوا را شی يکتنها دلبره

تماشه بې د يار له مخه د گلزار څه کوم
بې له وصاله تش د خولې خالی اقرار څه کوم
دا که مې ټول د يار په لاس دی خپل اختيار څه کوم
نور حسن داره بې له ده د قندهار څه کوم
نور منتونه زه جمعه په د ربار څه کوم
« جمعه بار گزی »

سپين رخسار دی وای سپين صبا شو قم
د صبا او د بيگا تر منځ حيران يم
سر بېندی څوندی قی کړی کوم مې ناست يم
گنجينه شوم ستا د مينې له دولته
چه ميرا در سره نه وی قلندر ره !
قلندر په کومه پوزه لاړ شی صوات له
د ميرا صاحب له جوره قلندر ره !

تور کنا کل دی وای تور شپه د تم
نه پوهېږم چه عمل و کړم په کم
د هجران لاس مې و کاږی زېرو بم
اژ د هار را باندې گرزی دمبدم
ته چه صوات لره ورځې عذر دی کم
چه ميرا يې همراه نه وی هوس کم
دا يو، لاړو، السلام عليکم
« قلندر »

مغنی گوتې په ځير ز دی په بم هم
ستا د عشق دغشی هسې ځای پرهار دی
ستا د زلفو مار چيچلی نه ر غېږی
تا چه مخ ورته ښکاره کړو اپونی شو
هغه را ز د محبت چه پټ له تا دی
د خوښۍ پياله په لاس کښې نن زما ده

هم ساقی شته هم بهار و صنم هم
چه ريښه پري اېښودای نشی مرهم هم
په ستا نو په زيار تو نو په دم هم
پاس د غرو نو په سر گرزی په سم هم
زړه خبر ور ځنې نشو قلم هم
درد زحمت را څخه و تښتېده غم هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لذت دي دسروشونډو کوثر هيڅ کړ
د يوه لاس نغاره دا سي آواز کا
که ناستی ديار کوی په خاورو مومی

د شبنم دانه که تخم شي د ګلو
چه بي نشه لکه ګل ښه رخسارونه
حال دسوی طالع څه بيان کړم چاته
معطل په عارضه د شام غريب دی
داسمان په شان يې تيز دقتنو تيغ کړ

پسرلی مي دخزان په تالاز تېر شو
اوس که ځان وهم که خاوري په سر اونم
لامي غټو ته په خير کتلی نه وو
لکه ډېر پري پيکر هم پري رو وو
هوه ورځ به دا غنزو شي عليخا نه

بي له ياره راښکاره ژوندون زبون شو
چه دعشق په مکتب مادغه داستان اوست
دقلم په دود به چا که سينه څی کړم
دحسرت ګوتي به غابس کړی طبيبانو

سور پېزوان دپه سروشونډو هسی زېب کا
دسرو ټيك دشهزاده په جبين پروت دی
دوا ړه ليچي دي وښکلي مصری نوري
ستا له غمه به ځان زړه درحمان سوزي

پارسائی يي د پارسا له لاسه يووړه
چه مي کړي وه توبه له مې خواری
معجزه چه د احياده په دوه لب يي
دلبرانو چه دعوی د دلبری کړه
را ته پاتي دا يوه مسلمانی وه
ماوې زړه به دعشق راز لرم په زړه کښې
چه دزړه صبر ديار له غمه غوا ړم
که د نورو هوښياری په عشق کښې پس وړ ی

د حيات او به لا هم د زمزم هم
دا افسر کلا به ستا نه دی دم هم
باغ بهار د سکندر دی ارم هم
« سکندر خان ختك »

زړه به سور په ديدن نشی د بلبلو
څوك به څه کاتوري زلفي دسنبلو
لکه نمر زما جبين دی د داغلو
که مي زړه په حلقه بند شو د کاکلو
صبح وشام ګرزي ښکاره په سرو منګلو
« کاظم خان شيدا »

مالا ګل بوی کړی نه و بهار تېر شو
په هيڅ رنګ په پېر ته نه رازی وار تېر شو
لکه برق رخشنده په تلوار تېر شو
هم هغه رنګه تېز روږی وار تېر شو
چه فلا نی هم لکه ګردو غبار تېر شو
« عليخان ختك »

اشتياق مي د زړه مر ګ وته افزون شو
هلك حيران زا ته فرهاد دويم مجنون شو
د مرجان په طور وينی مي لړ ون شو
له قانون اوله شفی رنځ بېرون شو
« حمد »

لکه جيم په قلم ښکلی کاتبانو
شينکی خال دي محاصل په بند پوا نو
در يوه بزم سر به پر ېکړي دخوارانو
لکه شمعه په زيارت د شهيدانو
« عبدالرحمان مهمند »

دانائی ئی د دانا له لاسه يووړه
په چشمانو يي زما له لاسه يووړه
لاس په لاس دمسيحا له لاسه يووړه
دا دعوی يي دهرچا له لاسه يووړه
دا مي هم هغه ترسا له لاسه يووړه
دا خبره مي ژړا له لاسه يووړه
محبت مي دا دعا له لاسه يووړه
دخوشحال يي لا په خوا له لاسه يووړه
« خوشحال ختك »

ستا د زړه سختي مې سر تر پایه و لید نه
نور ه دنیا نشته چه څه وه را ښخه خلقه
یار مې هغه وخت وي چه په شیه به سره ناست وو
گل چه شګفته شي عندلیب باندي زاري کا
تل گونه و هلي هر زمان ساده اهو نه
سري لمبي بې بلي دخوشحال خټك په زړه کړي

مست یم مې پرست یم رندي کړمه کړمه کړمه
نور شراب مې وايه تور عالم وته بخیلي
موړ به نه شم زه د میو مستسقي یم
لار د محبت زه تل به روغ سلامت نه وم
څه وایي وما ته حال د څه و په هجران کښي
خلق راته وايي رنګ دي بیا زیړ شو عاشق شوي
دورد عاشق دادي چه په عشق کښي ملامت وي

توره چه تېر یېزي خو ګذاره اره کنه !
ولي راته وایي چه په ښکلاو نظر مه کړه
شیخ دي نه و نسخ روزه کازه به د کي پیالي اخلم
تا وي چه زما د خولي بوسه اخله دا روده
وینې مې دزړه خوري مګر نور څه اره نه دی
څه ژړا فریاد کړي دشپې د تورو زلفو
خو د به ستا د مخه د ګیاه غوندي خر کندشی
مي شته چنګ وني شته د خپل یار سره خوشحاله؟

اګه مخ زما د سار دی نمر خوهسي وی کنه!
دعالم د بري خبري اور به اوړ توري لښکر یې
بې د عشق له شور و شره چه هر ګز زما له سره
چه بې ریبم عمل لا کا چه بې ورك کړی ځان په د کا
تاوي دروه او مې زبر کړه بل سبق له زړه اړ کړه
وهغه ته مې سر کوزدی چه معلوم ورته رموز دي
چه آزاد مربي ور درومي خیل مراد ور ځني مومي
په یوه زمان تا یاره ورشي راشي خو ګذاره

سنګ به سینه دور کړی ستاله هسي سخته دله
و ار په وار مې واده په دلبرو و ښند له
شمعې به ژړا کړه صراحي به خند ېد له
نشته یوه ښکلي چه ي و بو لم بد له
ما چه عاشقي کړه خود په ما به دا کېدله
سور خت یې اغوستی به دا لاري تېر بدله
«خوشحال خټك»

واوره محتسبه ! باده خورمه خورمه !
لام وبي مې مجادلي پسې مرمه مرمه مرمه!
تل که هسي د کي پیالي چښمه چښمه چښمه !
زه چه په دا هسي لاري تلمه تلمه تلمه !
نور خبر دار نه یم په زړه سومه سومه سومه !
هیڅ منکري نکړم خلقه شومه شومه شومه !
ځکه زه خوشحال ملامت وړمه وړمه وشړمه !
«خوشحال خټك»

زلفې چه ول ول شي خو خپل یاره اره کنه !
سترګي چه پیدا دی خو دیدار اره کنه !
هر سری پیدا دی خپل خپل کار اره کنه!
غواړم دا دارو د زړه پر هار اره کنه !
زړه زما پیدا دی تا خونخواره اره کنه !
نور تلي پخپله دی ښا مار اره کنه !
ګل دلاله را وړه خپل رخسار اره کنه !
خپل باغ په لاس کښي څه ګلزار اره کنه!
«خوشحال خټك»

اګه زه په عشق کښي زبریم زبر خوهسي وی کنه!
زړه مې نه خوځي له ځایه غر خوهسي وی کنه!
نه ځي نور څه هر څه درومي سر خوهسي وی کنه!
ورځ دشپه دا هسي کر کړم کر خوهسي وی کنه !
تل مې نه يي به خاطر کښي زبر خوهسي وی کنه!
په خبره نه پوهیږی خر خو هسي وي کنه !
په هیڅا نه دی تړلي ور خو هسي وی کنه !
دخوشحال خاطر تېر بردی پر خو هسي وی کنه!
«خوشحال خټك»

(c) ketabton.com: The Digital Library

د وفا خبر پیدا ران دی بل خوا دروغ دی
مګر ځان وسپاری خدای ته په امان شی
هغه یار به زه و ګورمی خواته غوا ړم
دلبران که هر څو ډېر دی په جهان کښي
چه هم قد لری هم زلفي هم سري شونډي
عشق عاشق لره یو هسې ګلستان دی
که مجنون غونډي په عشق کښي څوك صادق شی
دا نایان به د رحمان په قال پوهیږی

دا متاع د زمانې په دکان نشته
ګنه بل خوا ته د هیچا امان نشته
چه یې هیچېرې منزل او مکان نشته
زما یار غوندې د نېر په جهان نشته
دغه هسې رنګ آفتاب په آسمان نشته
چه وباغ وته یې لار د خزان نشته
د لیلی په دروازه کښي دربان نشته
دا ته کار د هر نااهل و نادان نشته
«عبدالرحمان مهمند»

ستا په مخ کښي چه حساب د جمال نشته
ته د سرو د مال و بهره په ما مکړه
روښنائی می د چشمانو ستا دیدن دی
په جو یبار زما د سترګو سروته یې
مخ دې بې له خط و خاله هسې زیب کا
ستا په یادو کښي رحمان هسې مشغول دی

څو که ما څخه د صبر مجال نشته
و بهره ما څخه د سر او د مال نشته
په دا کور کښي بل چراغ او مثال نشته
په دا نهر باندې بل څه نهال نشته
چه یې هیڅ حاجت په خط و په خال نشته
چه په زړه کښي یې نور هیڅ غم و خیال نشته
«عبدالرحمان مهمند»

ګنج و عقل زار شه د عاشق د خاخکی او ښي
تیغ دیار له لاسه په مری د عاشقانو
خدای لره به ورسم په سودا د یاره څخه
څه که زاهد زهد کا د یو جنت دپاره
ګوره د منصور هسې به دار نه شي رحمانه

نه خروار د عقل سه د عشق یوه دانه
هسې لذت کا لکه د میو پیمانه
بل مقصود می نشته په کعبه په بتخانه
سر بښند لی نه شی په ور بل د جانانه
مکړه دا د عشق خبرې مې مستانه
«عبدالرحمن مهمند»

په ګلونو اواز ورو کړه بلبله!
عقل و هوښ عزیز تر هر څه بښندل نه شی
خدای دې وه کا چېرې چوخ به دې په بیهوشی
و مطرب ته مینا وایې وایه و ایه!
صدقه یې هم تر پسل عبدالقادر شه

پر ښیا نه پیږی ستا د شوره له غلغله
ته یو څه رنګه ډېر ګران یې د مل جله!
قدم ورو ږده در ابیلو په ګل ګله!
دا معنائی پیدا کیږی له قلقه!
څه قدرت لری چه وایې اهدل دله!
«عبدالقادر خټك»

و ښئه که اصیله وی که توره وی که سپینه
شهد که څه نبات دی که شته شیرینی نورې
خیال یې د زلفینو لکه مار ور باندې پروت دی
سل زخمه که و خورې توی به یو څاڅکی برې نو ځې
خراب به یې په بدل په بیداری خوښي برې و پېرشي
یار په هوا دندی که د زړه مینه پیدا کړی!
څه عبدالقادره! په خوله مینه مینه وایې

کښلې شی له حور و چه پری ورشی د زړه مینه
مینه که نې ګوري چه تر هر څه ده شیرینه
نه پرېږدې و زړه ته بله مینه چه ور ځینه
هسې رنګه و چه د صورت کا مینه وینه
هر چه یې په زړه کښي د دلبر و مینه وینه
مینه هسې خیز دی چه نه زړه یې لري کوینه
خود ي لاو ـ چاره نده مینه نده مینه
«عبدالقادر خټك»

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه له خپله اشنا نه لری گډه   له نور چا به به نور څه لری گیله

انگوری ترخه شراب ور اره بویه   میخواران له گبینه لری گیله

چه بی تا یي غروم د بل و مخ ته   په دا خوی له ما نیمه لری گیله

هیڅ ایستادي بکښې ونکړتري پریوت   له ناو که یی مي زړه لری گیله

چه جارو مي ستا د در د خاورونکړه   ډیر ز ما له ما با نه لری گیله

بد و بدو ته ښکاریږی ښه و ښه ته   ښه له بدو بد له ښه لری گیله

ښه که سرؤ تری قربان عبدالقادر کړ   بیا تري والي یار له ده لری گیله

«عبدالقادر ختك»

ننداره لره راځی چه یسی څو نه   په اختر به ځلمی جونه کا سیلونه

ته به وایی مخ یي گل د پغمبرشی   چه یي د ... یه مخ ووهی خالونه

چه په سیل د بهار د گلو گرځی   ځلمی گل به پگړی زدی په اوربل جونه

ځینی دواړه زلفي ډ کی کا له گلو   خوك په غاړه د گلونو کا هارونه

زیړ او سره نمری اغوستی گلرخانو   و ا یی سبر و نیي و نیول گلونه

چه گلو نه تولوی سندری وایی   شرمنده کا د بلبلو اوازونه

درست صحرا په خوشبونی سره خرشبوی کا   په هغه ځمکه چه کیږدی قدمونه

چه له سیله را روانه شی و کورته   گل لمن ، بلبل یي نیسی آستینونه

چه له هسي ننداره نه ځان وباسي   شیخه ورك دي شه پیو خته خلوتونه

ه لیدل د ښایسته ؤ بکښې نه وی   چا به څه کړه اته واړه جنتونه

که اوازدی کهلیده د روح خوراك دی   نفسانی دي باندي نکا غرضونه

تیر شو وار عبدالقادره ! را به نشی   که ژړا کړي که فرياد کړی که آهونه

«عبدالقادر ختك»

څه افسون دي په ما وکړ پریزاده   چه یودم نه یم خالی د تا له یاده

زړه مي ډك لکه سپند دی شعله بویه   که د زړه یه فراد و کړم څوفریاده

بهانه ددي غرض مگر شانه کړي   ته یی لاس وروړي و زلفوته شمشاده

چه اواز دي د تیشي په کهسار نشته   د شیریني په طلب لاړي فرهاده

په اسباب کښي مي زړه بند په اسباب ندی   د چمن په قید سرو ده آزاده

مهیا ورته قفس د ښاخ د گلو کړه   که څه رحم په بلبل کوي صیاده

چه په هرمنزل کښي سرخوری لکه شمع   د هغه لاري څه نفع ده له زاده

په سختی کله امساك د دولت کیږی   جوهر نه ځی په هیڅ وخت له فولاده

همیشه یي پیچ و تاب لکه جوهر وی   چه شیدا راغی تر دا حیرت آباده

«کاظم خان شیدا»

زه چه مست په لب دیاریم هیڅ حاجت د شراب نشته   اورد عشق مي زړه کباب کړ و هیڅ حاجت د کباب نشته

تمام تن مي وچ لرگی شو ، رگ مي تار دو باندي پریوت   زیر و بم اواز تري خیږی هیڅ حاجت د رباب نشته

پر پرهار نمکپاشی کړی چه پرسش کوی له ما نه   حال مي خود ورته معلوم دی ، هیڅ حاجت د جواب نشته

لکه مرغ نیم بسمل یم ، تپش کړم په ځمکه باندي   ځان مي ور کړ ستا په عشق کښي هیڅ حاجت د قصاب نشته

«خوشحال شهید»

(c) ketabton.com: The Digital Library

سحر دا آوازمی غوږ پوست له بلبله
ستا خندا په ژړا کښې پستلم گله !

ترمستی یې لا لذت د خمار ډېر دی — ستا د ستر گو مستی بده ده ترمله
ښا پسته د زمانې د نیا پرست وی — په کوڅه کښې یې بلمه کښېږده بې پله
په چغلی مې ستا ؛ په یارمینه زیاتېږی — خو دې زړه هومره چغلی کوه چغله !
ساقی مې چه راکوی یې به قهقهه خانده — زده کړه دا د صراحی له قلقله
د لیدونکو په نظر کښې تفاوت وی — او که نه وی خبرجدا نه وی له کله
په پریشانو اندېښنو خاطر پریشان شی — جمعیت مومی خاطر له توکله !
چه ستا مخ ورنه حاضروی گل به گوری — دغه ستر گی دي دخدای نکا بی گله
د مجلس روښنائی ته یې ته دی استه یی — کوم نقصان دی که صبا کړه ډېوه گله
دا دنیا په مثال پل د آخرت دی
تېرشه زر عبدالقادره لدی پله

«عبدالقادر ختك»

سرو کښه لید ه شی د چمن تازه تازه — ستا حسن ترې ویښم ماه من تازه تازه
زلفې دی سنبل دی یا ښامار دی په چمن نو — یا دوا ده نافې دی دختن تازه تازه
گوره ستا له مینې زړه یې ټك دی ویښې ویښې — رحم کړه شیرینې په کوهکن تازه تازه
ساز دی ښه مجلس دی ښه یاران دی سره جمع — وایه ای فاضله ! هر سخن تازه تازه

«فاضل»

❀ ❀ ❀

زه اول هم دېوانه وم ، دېوانه یم لا تراوسه — له دلداره همخانه وم ، همخانه یم لا تراوسه
له طفلی نه عاشق وشوم ، غم طلب او بلا کش وم — د دلبر د مخ په شمع ، پروانه یم لا تراوسه
زه هلك هم افسانه وم ، له عالمه بیگانه وم — تر خلقو ښتو کالو تېر شوم بیگانه یم لا تراوسه
چه عشق په جانانه شوم ، له اغیارو کرانه شوم — تور و ښته مې د سر سپین شو ، کرانه یم لا تراوسه
چه داخل دیار په صف شوم ، د تهمت د تیر هدف شوم — عام وخاص مې وائه ولی نښانه یم لا تراوسه
تل راضی یې په قضاوم ، هم صابر یې په بلاوم — عذر نلرم له حکمه ، بی بهانه یم لا تراوسه
د شیرین دلبر له لاسه ، ما شراب دعشق بی قیاسه — خوبې حده مې ډېر وڅښه ، فرزانه یم لا تراوسه
دا فقیر دولت یو مست یم ، د اشنا په مینه هست یم
په ازل مې شراب څښلی دېوانه یم لا تراوسه

«دولت لوانی»

❀ ❀ ❀

ناست یم ستا له لاسه زړه یاره سینه افگاره — ته له مانه څه غواړې فلکه ستمگاره
ته یو موش گیرك بی لایق نه یې د گلو نو — ولی بلبلان شړې کمبخته ! له گلزاره !
یار دې له ما بیل کړ تا خو هیڅ ښادی و نکړه — وایه څه دې وگټل رقیبه دل آزاره !
یو دې د هجران په تنا ره کښې لوغړن کړم — بل دې درقیب سینه رایخه کړه دلداره !

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر یو گل یی خار شی به لمن زما خو څیرې ی — سیر د گلو نو چه کوم یې له خپل یاره
نه چه د وفا طمع کوي له سرو قدو — سروبه هیڅا لید اې نه وی میوه داره
غوڅ وي قلندر به تیغ د هجر کړی نیا زه! — مه کوه میرا ! نوره جفا درب دپاره !

« قلندر »

خوك چه ستا به مینه کښې وما ته کا پندونه — وانده بیفائدې زدې ابا سینه لره بندونه
زده مې که نادان به لاس کښېومات لګه شیښه شو — نه شي خوك ایښو داي وښیښوته پیوندونه
او ښې دپا نو به سر چه را شي نه دړېږي — ندي چا بند کړي به گیا سره سیندونه
نه شي خوك سا تلی سره بڅری به گر یوان کښې — ومې سول پاه سره د صبر در مندونه
نه دي چا موندلی ښاپېری به دوشا لو کښې — وا خله قلندر ره! په میرا پسي کندونه

« قلندر »

چه صبا یی په هر گل باندي طواف کا — زه هوس د هغه باغ لرم له شوقه
د پتنګ په دود د ځان په سو ور ضا یم — ځکه مینه پر څراغ لرم له شوقه
همیشه د گل په بوی زه شمس الدین ځم — په خپل یار پسې سراغ لرم له شوقه
میل نکا را ته باز د یار د ستر گو — تل په لاس کښې پردی زاغ لرم له شوقه

« شمس الدین کاکړ »

خوښ له وصله نه شوم د هجران له غمه زه — نه کړم به گل مینه دخزان له غمه زه
خلق را ته وايي چه زحمت دي لاد وا دی — لا به چه یی خلاص شوم د درمان له غمه زه
سر دي په جهان کښې د همه وا ړو ښا دیو — نه دي شم بېغمه د جانان له غمه زه
لوس به اه دي وروسته د خپل یاربه غم اخته شم — ډیر به زده زهیر شوم دجهان له غمه زه
غم دي له ازله په نصیب د عاشقانو — ځکه ته خلا صیږم یو زمان له غمه زه
ما عبدالقادر چه دا غزل د فراق وي — رشك به کړم په اوښو دباران له غمه زه

« عبدالقادر خټک »

یو غوا ړم له یاره ښه دیدن تازه تازه — بل در قیبا نو ځا نکندن تازه تازه
ځکه بلبلان چغار کوی په تازه گلو — نه به مدام گل وی نه چمن تازه تازه
یو زمان له مدحې د دلبرو مه در ېږه — تل دیار له وصفه کړه سخن تازه تازه
زړه چه در قیب زما په بد سره ښه کېږي — مکړه په ازار زما د ښمن تازه تازه
آه کوی له د له په فر یاد له زیر گله — وا وره له بلبله ښه گفتن تازه تازه
بل فکر مې نه کېږي بی ستا له گفتگو یه — شیر شکرې وایه له دهن تازه تازه
مه کړه په جفا سره آزار د بلبلا نو — ښه خوبه وفا کړه انجمن تازه تازه
ستر گې مې خیره شوی چه ولاړ یې زه دي گورم — وکړه به دا لوری آمدن تازه تازه
زړه د یونس چوی ستا د هجر له سختۍ — ښه خوبه خپل مهر کړه غمجن تازه تازه

« یونس »

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه مې وليدل په سترګو واړه ښکلي
چه تر واړو لا تېری کا جمال ستادی

د دنیا په مخ به ډېر وی ښه مخونه
چه تر هر څه ډېر لذت کا وصال ستادی

د واړه زلفی د حلقه کړې الکه لومې
چه دانه دی په دا لومه کښې خال ستادی

دوه ډېر ښې ګلګونې سرې په دماغ درومې
ګوره بیا څو مره وګړی پایمال ستادی

ته کشتن د غمزی کړه مه ودرېږه
مقتولانو قبول کړی وبال ستادی

که همه د خلقو ښکلي سره ټول شی
خسته زړه مې په ټولی کښې لېوال ستادی

چه دې څوك په کوڅه تېر شی نور مېن شی
چه تمام له عشقه روغ دی دیوال ستادی

که مثال د صورت غواړې ګوره میاشت ته
چه پوره د دوه هفتو شی مثال ستادی

چه صبا بېګا یې لوند لرم په اوښو
یادګاری را څخه پاتې رومال ستادی

څو ریبار در سره نه بیایې دوړاندې
چه په چم به یې تېرېږی محال ستادی

که په قهر یې شړې په لطف یې بولې
چه یې نه پرېږدې په هیڅ کښې خوشحال ستادی

« خوشحال ختك »

مخ د یار شمس و قمر دری واړه یو دی
قدې سرو صنوبر دری واړه یو دی

حاجت نه لرم په شهد و په شکرو
لب د یار شهد و شکر دری واړه یو دی

که بی یاره په بستر د پاسه پروت یم
نارو خارو دا بستر دری واړه یو دی

چه و دراو و دیوار ته یې نظر کړم
باغ بوستان او دغه در دری واړه یو دی

چه غبار یې د کوڅې را ننډې راشی
دا غبار مشك و عنبر دری واړه یو دی

خدای د یار له هجره هیڅوك خبر مکړه
تاخت و قتل و دا خبر دری واړه یو دی

هغه دم چه سړی د روحی له جهانه
توری خاوری سیم و زر دری واړه یو دی

قلندر که په رښتیا قلندری کا
خان سلطان او قلندر دری واړه یو دی

په دکان د نابینا ؤ جوهریانو
خرمهری لعل و ګوهر دری واړه یو دی

دا پیران دې عار زما له عشقه نکا
پاك عاشق پیر و پدر دری واړه یو دی

په سبب د ظالمانو حاکمانو
ګور او کور و پېښور دری واړه یو دی

غزا وشوه که خان ستائی و رحمان ته
بی هنرو ګاو خر دری واړه یو دی

« عبدالرحمن مهمند »

تور ګیسو د به چند نې پاندې ښامار دی
توری زلفې دی سنبل د نو بهار دی

توری سترګې دې هوسۍ دی د ختا شوی
چه وختو ته پرتې په سنبل زار دی

توری ورځې دې لیندۍ پا نه دې غشی
عاشقان یې زخمی شوی په ګذار دی

مصفا تندی دې ښه دی تر بلوره
بیدلان یې په سرونو خریدار دی

دغه خال چه دې دوره خوی په پوند دی
د ختا د ملك اصلي نافې ترې جار دی

سپینه پوزه دې غوټې د زنبق ده
چه چاپېر ترې نور ګلونه د ګلزار دی

بنا ګوښ د نسترن دی غوړېدلی
د چنبی تر ګلو به د واړه رخسار دی

سپینه خوله که دې غنچې سره نسبت کړم
د غنچې غوټې کله شکربار دی

دواړه سرې شونډې دې ښې دی د سرو لعلو
سپین غاښونه بی بها در شهوار دی

ښا یسته زنه د سیب د سمر قند دی
چه خوا ږه یی تر ښا تو نه بسیار دی
صرا حی د سپینو ررو سپینه غاړه
سیم اسا اوږې دې هم په د غه شمار دی
واړه تن دې د حلب تر ښیښی صاف دی
چه را زونه د درون ترې نمو دار دی
سپینی لیچې دې ښکلی مرمری تو ری
چه خو تو نه یی په غاړه سل هزار دی
د یا قوتو نیګمنی دې سره نوکونه
ځای په ځای دې په اوږو باندې قرار دی
چه مې ستا د تیو ښه ننداره وکړه
هغه کلک په لذت ډک خوازه انار دی
د نا مه غوټی دې ګل ده د ګلا بو
کینږ اوښی د ګلو پانې پرې انبار دی
د نا مه نښکته دم و هلی نه شم
هم هغو زده چه خبر په دا اسرار دی
د پنډ یو تر صفت دې نه ر سېږم
ولې سپینې په سپینو الی تر چنار دی
سپینې پښې دې د زنبق د ګلو پا نې
دېښو ګو تې دې ګلو نه د انار دی
تمام قد دې په مثال د ښېر و نه
در پدده یی سم په مثل د چینار دی
سر تر پا په ننداره بې ځان دې جوړ کړ
تر تا جار واړه را نمی د هند و بار دی
ستا مثال په هند و بار کښې را ښکاره شو
د لو بیا دانه یوه مټر خروار دی
نه خوږ بر مهر کوی عمر دې ډېر ښه
دخوشحال ختک دې تش لیدل په کار دی
« خوشحال ختک »

عا شقی را باندې سوری کړې مریء
هیڅ مې نه د رو مې بې باره تر مریء
څه اثر به یی د عقل وی په سر کښې
د هغو په سر چه کښېنې ښا پېریء
د مژګا نو په پنجه مې زړه وکا ږی
خدای د تر کو مستې ستر ګې کړې مرزیء
علو فه به یی بې غمه نو ر څه نه وی
هر چه کا ندي دخو بانو چا کریء
لېز د صبر سبق ما لره هم را کړی
که په عشق کښې څوک دغه طاقت لریء
خدا یه څه دې د کو ټوال په لاس کښې ور کړم
شپه او ورځ مې غښ وی لکه تو ریء
په صو رت مې نری تبه شوه ولاړه
تا چه دوا ړه ستر ګې تورې کړې نریء
د وصا ل د لا لان کوم طرف ته غواړم
چه بندی شوم د هجر ان په کچر یء
نو ر د شمعې په فا نوس کښه پټېږی
تا چه وا غو ستې دخیال جا می نریء
زه رحمان په زړه نری کړم هغه جو نو
چه یی ملاوې د و پښتو په دو د نریء
« عبد ا لرحمان مهمند »

د ا چه مست په میو را غی یار د چا دی
بیابه تاخت کا په کوم غولی وار دچا دی
چه زړه سوی یی د حرم په صید هم نشی
دا بید ر د ه بیصر فې ګز ار دچا دی
ما خو نه دی څوک پیو جهی از ار کړی
د ا چه ما از ار وی از ا ر د چا دی
چه یی د ر ست جهان د مخ په رڼا ز یست کا
دا آفتاب غو ندې روښان رخسار دچا دی
چه بلبل یی ر سپېدی تر ګلو نه شی
د ا د ننه په حرم ګلز ار د چا دی
چه هیڅ ترس په زړه کښې نه لری رحما نه
دا نا ترس اوبی پر وا ګزار دچا دی
« عبدالرحمان مهمند »

سپین رخسار او مشکین خا ل یی سر خم دی
یا محمود او ایاز ا ست سره همدم دی
که دې مخ په ز لفو پټ دی باك یی نشته
د حیات اوبه هم پټې په تور تم دی
ستا له زلفو له ر خسا ره له سرو شو نډو
پیدا شوی شام ، شفق او صبحدم دی
په د هن کښې دې غا ښو نه تجلی کا
یا غو ټی چه په غنچه کښې د شبنم دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه چه اوس ز ما زړه غوږ ستا په غمزو دی
چاره، غوږ بی له قدیم سره په غم دی

بې ژړ ا چا تــه نه گـو ری سیاچشمـه
د نرگسو غوږ پـد ه د جوی په نم دی

ر ا حت ندی چا مو ندلی بې ز حمته
ستا جفا ا و و فا دواړه منقسم د ی

ستا د حسن د تعریف لـه بر کتـه
د رحمان د شعر کو کی به عالم دی

«عبدالرحمان مهمند»

❀ ❀ ❀

زه که پر نـگ بدیم ښکـلیه! عاروالی له ما کړي
چارې د قسمت دی، زه یې زشت ته بې زیبا کړي

یو ځـله بیا راشه پـه گـلونو گذر وکړه!
ای د صبا باده! چه بیا نغښتی غنچې وا کړي

گـل دې په هجران کښې سل ټوټې خپله سینه کړه
سرې دې له فراقه لاله ستر گې بېړدا کړي

ولی لـه شیدا بلبلی مخ جار باسی گـلـه!
ته په دا خوبـی هم دده نار و رسوا کړي

لاخوشبویی ور کـا چه بې واچوی واورته
زه به ښا زیاته کړم که ته زیاته جفا کړې

ته د حسن نمر یې دانو ښکـلی لـکه ستوری
گـل به کـالعدم شی که ښکـاره خپله لقا کړې

«عبدالقادر خټک»

خوښ یم تر ابـد ه د سا قی لـه میخا نی
خورم شراب د مینې د کې د کې پیمانې

قدر د بلبل چه پاتی نه شو په گـلزار کښې
جوړې شوې په باغ کښې د زاغانو اشیانې

سپینو ستر گو د ر راوښو واړل پـه خاورو
نـه یې وساتلې پـه پښه کـښې د ر دانې

هر ساعت چه ډمه کـا سنگـار د یارد زلفو
وخېژی تر زړه زمـا غـا ښونـه د شانې

هیڅ حاجت مې نشی پـه شیخـا نو ملایـانو
ور کې شه بیخـا یه د پښتون د پرې ستانې

تل مې لیونی عوندی څوك نه پرهېزدی و کورته
ځای رالره نشته یې د یـا ر لـه استانې

هرچه پـه ازل وی هغه د ی زما پـه برخه
څه لره نور زه کړم شکـایت د زمانې

مر گ د شمس الدین چه ددلبرد یاده نه ځی
شپه ورځ بې تېر لی د ی پـه گوتو نښانې

«شمس الدین کـاکړ»

ما په خوب کـښې ځان ملنگ لیدلی دی
د زړه رخت مې په عشق رنـگ لیدلی دی

اوس لـه وېرې پـه کوڅه ورتلـلی نه شم
مـا د مستو ستر گو جنگ لیـدلی دی

غم و ښکـلې تورې راغی که مې پرهېزدی
ما خـلاصی د ستا ترخنـگ لید لی د ی

ما بـېگـا شپه د یا ر مخ لید لـکـه شمعه
دا خپل ځان مې پرې پتنگ لید لی د ی

د ا مطیع پـه سحر ځـکـه ځـکـه ژاړ ی
چه خپل حال بې د هر بد رنگ لیدلی دی

«مطیع الله پیرخیل»

مینه د خوبـانو نـام و ننـگ لر ې کوی
تش دیدن د ښکـلیو د زړه زنـگ لرې کوی

تل آرزو لرم چه به پټ حال و یارته وایم
کـله سپی غماز لـه یاره څنگ لرې کوی

خوښ د معشوقو هغه عاشق وی چه بې ننگ دی
ځکه هر ملنـگ لـه ځانـه ننگ لرې کوی

خدای په دواړو کونو هغه پوند په تورلیمه کړه
څوك چه ستا له شمعې ما پتنـگ لرې کوی

یارمې په شړل ندی راضی زه پرې پوهېږم
سپی غماز له دره ما پـه جنگ لرې کوی

بس کړه ای ناصحه! تورځیگر را باندې مه خوره
کـله مست بنگی له ځا نـه بنگ لرې کوی

بل شغل می نشته په زړه بـې دیار له مخه
عشق پوهـېږي رنـگ دی چه بل رنگ لرې کوی

«مطیع الله پیرخیل»

زړه مې د دلبرو تورو زلفو ته هوس کا   ګوره دا به ځان خونی تورمار له ورد رومي
مرم د خدای د پاره په شتاب شتاب رادرومه   چېرې هم طبيب ورو ورو بيمار له ورد رومي
ځم د يار په لوري په هواهوس خوښي کړم   ذوق کاندې بلبلې چه ګلزار له ورد رومي
هر څوک چه طلب کا پته نده دا خبره   هر کله مطلوب و طلبګار له ورد رومي
«خوشحال ختك»

خوږې شونډې دې شکرې ندی څه دی   ښکلې غاښ دې مرغلرې ندی څه دی
چه تسخير په تورو سترګو کا د زړونو   سيه چشمې سحر ګرې ندی څه دی
چه د زلفو په زنځير يې زمري بند کړل   هوسې سترګې زورورې ندی څه دی
چه د باغ سرو يې پسته تر قامت ده   ښېښنې په قامت سترې ندی څه دی
وايې نورې مينې لرې کړه د زړه نه   ستا د مخ په دور لرې ندی څه دی
«خوشحال ختك»

يار په ستمونو د خپل يار نه زهير ينږي   سترګې د ښو په درانه بارانه زهير ښږي
څو کبر لويې ده و خوبانو خدای ور کړی   هيچېرې بې زړه په عاشق خوارانه زهير ښږي
څه شو که ترې سلسله ځار ښږي په ساعت کښې   ګل د بلبلانو په چغار نه زهير ښږي
ښه رنګ يې بد رنګ کا چه پرې والوزي يو خته   زړه د خزان ګوره په بهار نه زهير ښږي
ګرانې دی هر ګوره نوې چارې نو آموزته   هرچه مدام مې خوري په خمارنه زهير ښږي
زردی چه خبر به شي د سترو له احواله   هرچه د ويښتلو په آزار نه زهير ښږي
سرغواړه له خدايه خولۍ ډېری دی فاضله   هرچه غم د سر کا په دستار نه زهير ښږي
«فاضل»

چه خدای په بت مين کړم که داعيب دی هم وی دی   سجود که روښن کړم که داعيب دی هم وی دی
عالم وايي عاشق شوې زه سوګند خورمه چه کله   درست خلق دروغجن کړم که داعيب دی هم وی دی
کافر يم که يې و باسم هغه ساعت له زړه   ستا نوم چه ځنکندن کړم که داعيب دی هم وی دی
که ستا کوڅه جنت سره څوک سمه راته کښېږدی   کوڅه به دې وطن کړم که داعيب دی هم وی دی
چه ځوان وم دايم زوړ شوم په رښتيار ښتيا خبرو   عالم د ځان دښمن کړم که داعيب دی هم وی دی
شيخان او زاهدان واړه په پسې شا ويل کا   په مخ يې مبرهن کړم که داعيب دی هم وی دی
که نور په صهبا مست دی زه خوشحال په خرابات کښې   مستي يې په ديدن کړم که داعيب دی هم وی دی
«خوشحال ختك»

په ما غم دی واړه ستا د مينې مينې   زړه مې درست پاره پاره شو وينې وينې
اندرون ګو ګل مې درست دو ينو ډك شو   ظاهری جامې اغوستې سپينې سپينې
بيا دې نوی پرهار و نه په ما روغ کړه   لړغونی مې لا روغ ندی ځينې ځينې
په ژوندون يې څه احسان را سره نکړه   څه پکار دی که يې کړی په مړينې مړينې
زه دې درست له باغه وا پستم دلبره   تورزاغان پکښې مېوی خوري خوړينې خوړينې
تورو زلفو دې خوشبو په کړه ملکو نه   دواړه ګلو ښتی دی دمنکو چينې چينې
خماری سترګې دې دواړه شنه زمری دی   د خواجه محمد و مرګ ته وړينې وړينې
خواجه محمد بنګښ »

نه به څوك بې ناچارۍ وطن پرېږدي
نه به روح هرګز په خوښه بدن پرېږدي
که ستا مخ یوځلې ووینې په سترګو
بت پرست به نور سجود دوشن پرېږدي
د یوسف غوندې به خوځنې پېروان کا
که د زنې چاه ته زلفې رسن پرېږدي
که دې ولیدې سرې شونډې جوهریانو
په یاقوت پسې به تلل د یمن پرېږدي
که د لبر په دا ښایست لاړ شې چمن ته
د خولې دعوې به ګل د چمن پرېږدي
« کامګار »

چې یوه ګړۍ په جمع زړه ښه مخ وته و ګورې !
که درسته دنیا ستا شي هم څه نده دا تر پورې
دا خوی زما قدیم دی څه ماوس نه دی راوړی
چې بې د زیبا مخه راته خس دي چارې نورې
د خلقو تهمت یو سر د جهان غم نه بل سر
هم ته به مې له هسې رنګه سختې بلا ژغورې !
دا اور چې په ما بل دی د خپل یار له جدائي
نه ګرم نه ملامت یم که تل وینې ژاړم تورې
آشنا ته وایه نشي نا آشنا به څه خبرېږي
دا راز چې له ما نه دی اوریدلی خپلې مورې
ناوك یې د مژګانو د ابرو په کمال جوړ کړ
خدای زده چې به د چا تر زړګي وزي پورې وورې

ښه باز دې د خوشحال خټك خاطر په لاسو کبوت
په قدرې خبر شه چېرې نه په ارزې پلورې !
« خوشحال خټك »

شنه خالونه چې د پاسه پر جبین زدي
دا زما پر زړه داغونه آتشین زدي
د عشق اور مې و پلوي د زړګي شمع
بېهوده مې پر موم نقش د نګین زدي
ما دې خیال لره فرش کړی تور لېمه دی
ته بې نیازه قدم ولې پر زمین زدي
په شپه حال د مهجورانو په یاد راوړه
په راحت چې سر له نازه پر بالین زدي
« پیر محمد کاکړ »

❀ ❀ ❀

ه: موضوع ګانې

(۱) ـ مخ:

بادې لاس په پلو کښېښود دی سره رېږدي
ګل یې مخ وته نظر کا خوله پرېږدي
« خوشحال خټك »

د پرې ښکلې جوه ما لیدلې دي په سترګو
ړوند شم که به تا غوندې په حسن بله وه
زور د غاښو مکړه مخ یې صاف تر آئینې دی
زخم به پرې وشي په ورو ورو یې ښکلوه
عمر به یې لنډ شي که ئې تار د زلفو کم شي
فهم کړه اې ډمې ! زمنځ ورو ورو چلوه
« عبدالقادر خټك »

ای چې په مخ وړې خو ئې له ور ده
خالي یو دم نه یم د ستا له در ده
ته یې آسیبه بهی، سیب او سي
که تر نارنج مې څهر ده زر ده
« عبدالقادر خټك »

که مخ دې نمر کړم د نمر کړه وړه نشته
که یې سنبل کړم سنبل مشکین نه دی
«عبدالقادر خټك»

د پر هوس لرم د ستا د مخ و ګل ته
زه بلبل پرې الوته کړم که بد نه وړي
«شمس الدین کاکړ»

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپین رخسار دی ستا کعبه د عاشقانو
تورې زلفې غلافونه د اطلس
«میا نعیم متی زی»

دا په خوب کښې را ښکاره شو د دلبر مخ
که په ابر کښې ښکاره شو د قمر مخ

چه یې ولیدو دا ستا جوهر د غاښو
پټ له شرمه په خپل آب کښې کړ گوهر مخ

له حیا دی غټ و مخ ته کتی نه شم
کله لید په خوزو سترگو شی د نمر مخ
« قلندر »

دا دې یار خو دی، خو له نیو لی
که لا له گل دی پر خپې وهلی

دا دې سرې شونډې که سپین غاښونه
که لعل و در دی سره پیېلی
«خوشحال خټک»

ډیر مې ستا و مخ ته و کا ته مو ډ نشوم
تور به څو پردې نا بوده دنیا ویا ډم
«شمس الدین کاکړ»

لکه مخ زما دیار دی ای باغوانه!
په درست باغ کښې یو نسرین هسې لرې!
«خوشحال خټک»

مخ وته یې گوره چه په مخ لری خاله
څه عجب زیبا دی لکه گل د پیغمبر
«خوشحال خټک»

(۲) شونډې او زنه:

د خولې ویل دې وا ډه نبات دی
خوا ږه دې لا د کنځلو زبات دی

څوک یې چه ښکل کا سخ د هغو دی
شونډې دې دوا ډه آب حیات دی
«خوشحال خټک»

بوی به ستا د محبت څخه روان شی
که یاره مې د نافی په دود تاتر کړې

په ناز کو شونډو یار د یا نو مه زده
خدای چه شونډې سری بی یانودرته در کړې
«عبدالقادر خټک»

غنچه خوله چه یې نقطه موهومه ده
څه عجب که په خندا کښې شی دوه نیمه
«پیر محمد کاکړ»

په سرو شونډو کښې یې روز دی هم او به دی
دوا ډه زیست کا په یو ځای کښې بی جداله
«دالپوری حافظ»

که څوک وویني د استاذ نخ پر آب
زډه یې و وزی د سینې لکه حباب
«عبدالله پوپلزی»

چه یې خیال د زنخدان وزډه ته تېر کړم
په کوهی کښې گذار کاندې اسکورلا
«میانعیم متی زی»

هغه شونډې چه ځائې د یانو سرې دی
هغه شونډې څه حاجت لری وریان ته
«خوشحال خټک»

چه په خیال د سرو لبو د شپې خملم
هر سحر څاڅی ځما تر بستر و یننی
«عبدالله پوپلزی»

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۳)- بوسه:

چه بوسې د جفا جو یو د خولې اخلی — ګویا اخلی د یاغیانو قلنګو نه
څوک مایوس څوک په امید دیار دوصل — څوک پراته غاړه غړئی په پالنګو نه
زه خوشحال د آهو چشم مینې سر ګرم — د غرځه غوندې په هسې ګړنګو نه

«خوشحال خټک»

چه د یدن دمین وکړمه تازه شم — لکه ګښت چه په باران سره اوبه شی
په ارمان د هغه وخت یم دریغه دریغه — که د زنې سبب یې بیا زما په خوله شی

«خوشحال خټک»

څوک چه زور سره ښکاره کا وزیاتیږی — که پخپله بوسه راکا زور به نشی

«خوشحال خټک»

مګر تا سره سامان د سلطنت دی — چه په هوډ مې سپینه خوله غوامې ختکه

«خوشحال خټک»

څو مې یاد دهغې خولې دمچې خوند دی — نور مې ګل له د له هېر دی تلذذ

«خوشحال خټک»

سربه در کړم مچه راکړه ښه سودا ده — که یې ته په بها پیرې زه یې پلورم

«خوشحال خټک»

په رښتیا رماته ووایه طبیبه! — چه د رنځ به یې صحت وی که به نه وی
سپینه خوله که بې ریباره وز پیشکش کړم — په خوشحال به مې منت وی که به نه وی

«خوشحال خټک»

دادی هغه اوچه په هجران کښې پسې ته مرې — اوس یې په وصال کښې دواړه لوریه ښکلوه

«خوشحال خټک»

دصبا باده! ګزر په چمن بیا کړه — په چمن کښې رنګا رنګ ګلونه واکړه
زه خوشحال کمزوری نه یم چه به دار کړم — په شکار ناري وهم چه خوله یې راکړه

«خوشحال خټک»

زړه مې تخمخ کیږی دسپین مخ وښکلول ته — لاس یې لړ بر کیږی دزلفینو ونیول ته
زه چه غلی سوال د بوسې و کړم راته خاندی — یا به زړه راضی ده یا پروانه کاوین ته

«مطیع الله پیرخیل»

چه یې تل دمخ ثنا وایی خوشحاله — په صله مې سپینه خوله درته بخښلې!

«خوشحال خټک»

دبوسې وعده دایم صبا برات کا — زړه به څو کاندې تازه په دا وینا کښې؟

«اشرف خان هجری»

بیا حانث په سپینه خوله شوم د خوبا نو — قسمونه مې نا صح ګڼل عبث

«میا نعیم متی زی»

هغه چا چه ستا دلبو خوازه نوش مکړه — په خو زویی د حلوا نشته غرض

« یونس »

که هزار لحله شیخی کوی خوشحاله — که ښه ښکلی در نژدی شی نو یې ښکل کړه

«خوشحال خټک»

٤ ـ سترگی :

مست دهغه مخ یم چه مخموری اری سترگي ‌‌ هسی یرې غوځیږم وایی توري لری سترگي
یار مي پهښایست کښي بی نظیره بی مانند دی ‌‌ لا پهدرست صورت کښي ده پرمشهوری اری سترگي
ناست دی لکه ځری رقیبان وخوار عاشق ته ‌‌ لکه ستاله مخه هوري دوري لري سترگي
هرچیرته چه ته یی هغه اورته می نظر دی ‌‌ هرچرته چه زانی شاهین هوري لري سترگي
« خوشحال ختك »

ما یی خیال لره ابلق د سترگو زین کړ ‌‌ قدم نښ دی په رکاب زما د سترگو
« عبدالرحمن مهمند »

خار بندی می دښو کړه ترې چاپیره ‌‌ گوندې خیال دیار په سترگو کښي حصار کړم
« عبدالقادر ختك »

لکه ما دعشق په تېر ځان شهید کړ ‌‌ چه مي نه رسی د صبر په کفن لاس
مرگ دزړند زما پوښته له مړاؤ سترگو ‌‌ په رسا گذار یو هیڼری د تور زن لاس
« عبدالحمید مهمند »

کنږی وروځی کوزبانه چه دي را یاد شی ‌‌ کبازه غشی مي ترزړه لوښی آزاد
« پیر محمد کاکړ »

نیمکښو دی د غمز و توري تېرې ستا ‌‌ پرې به غوځ شی هرچه کاندي ننداري
« میا نعیم متی زی »

باز دیار دسترگو دمژگانو په پنجو کښي ‌‌ دی لکه تنزری په چنگ وړی زما روح
« میا نعیم متی زی »

د اشنا دتورو سترگو په تعریف کښي ‌‌ نده کمه شاعری له اجتهاده
« میانعیم متی زی »

خو، دیار بیماري سترگي خدای خونی کړي ‌‌ گنه خون کله کولی شی بیمار
« عبدالرحمان مهمند »

خپلو سترگو فتوی درکړه چه مي وژنې ‌‌ حیرانی ده پردا لو ستو د مکتب ستا
و کوثر ته حاجت نه لری د ښبلو ‌‌ چه جام نوش کا څوك دمیو لبالب ستا
« مرزا حنان »

زړه مي رم خوری له سینی پر خبر نه یم ‌‌ دا د سترگو باز مي بیا راځی وښکار نه
« مرزا حنان »

یل یی په جهان کښي مرو ندی نشی ‌‌ عاشق تله دیار په لوری په لیمه کا
« عبدالقادر ختك »

بی دیار له مړاوو سترگو چه کج گوری ‌‌ گنه نکا رنځورا چا ته جواب سخت
څوك د صبر ارام نه غواړی په عشق ‌‌ د ازل کاتب دی ښکلی پهدی باب سخت
« عبدالحمید مهمند »

عجب نده که وحشی د کوه و دشت شی ‌‌ هرچه زړه د آهو چشمو سره مل کا
« پیر محمد کاکړ »

روهي گلونه (٥٢٥) ـ سردار محمد ، ح سراج الدين ، ر فتح محمد ، ن محمد نعيم ، ه اجرائيه پښتو ټولنه ١٠-١١ - ٤٢٥

۵- غاښ

په آرزو د سپینې خولې یې په بوستان کښې
نرګس پیاس پر سر نیولی ده پیاله
چه یې ولیده خندا د سپینو غاښو
له شبنمه لمن ډکه کړه لاله
« شمس الدین کاکړ »

په رنا د سپینو غاښو یې خرم وم
واقف نشوم د هجران د شب له دا چه
« پیر محمد کاکړ »

۶- غوږ او پوزه :

در په غوږ کښې د مهرویو هسې زیب کا
لکه پر بیني په سحار کښې ستاره
« مرزا حنان »

چه الماس د لمندرو زانګی په غوږ کښې
کواکب کا په اسمان لرزان حبیب
« میا نعیم متی زی »

چه له غوږ وتي مقصود د هومی لښتی ده
چه له پوزې یې مراد مومی لونګ دی
« خوشحال خټک »

سپینه پوزه دی غوټۍ د زنبق ده
چه چاپیر تري نور ګلونه د ګلزار دی
« خوشحال خټک »

۷- خال :

مخ وته یې ګوره چه په مخ لری خالونه
څه عجب زیبا دی لکه ګل د پیغمبر
« خوشحال خټک »

زه حیران د استاد وریځو په نور خال یم
کافر څه رنګ سجده کاندي په محراب کښې
ګل ده پري باریکړه په شبنم خوره شي
نازک زړونه بد وي په صاف جواب کښې
« عبدالرحمان مهمند »

مشکین خال دي په سرولیو هسي زیب کا
لکه مهر په مخ ن د در مرجانو
« عبدالرحمان مهمند »

لکه عکس د اسمان چه ار به شني کا
زړه مي شین شو ستا د شنه خال له لاجورده
« شمس الدین کاکړ »

چه ز خال و خط خبري یکښې نه وي
د عشاقو ښکلار دا ترانه نه ده
« قلندر »

شنه خالونه چه د پاسه پر جبین ږدي
دا زما په زړه دا غونه آتشین ږدي
« پیر محمد کاکړ »

شینکي خال د وروځو منځ د مهر و پانو
هم محراب دی ، هم منبر دی هم خطیب
« میا نعیم متی زی »

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه مې ځکه په سل ژبو گفتگوی کړي ... چه شانه وهي په زلفو د نگار لاس
«عبدالله یوسفزی»

په لښکر د تورو زلفو یې تالا کړم ... خدای دې نه کا حال کمان کفر د چا
«میا نعیم متی زی»

خیال د زلفو د رخسار زما په زړه کښې ... زر عونه کړه تر سنبل او سره گلاب
«میا نعیم متی زی»

زانگي ېکښې زړونه د عاشقو سره په وېښتو ... نه چه چېرې کېږدي سره گلونه په اوربل
«میا نعیم متی زی»

کفرستان د شاه د تورو زلفو گوره ... چه په څه ښاني تاوېږي وایمان ته
«خوشحال ختک»

که خوك وایي چه مار کله په کټ خېږي ... زه خوړلی یم په کټ د زلفو مار
«عبدالرحمان مهمند»

که اره لکه شانه شم پرې نه یې نږدم ... که د تورو زلفو تار په لاس راکښېوت
«مرزا حنان»

تورې زلفې دې په لیچو باندې زانگي ... ښامار ان دي دچندړو په ښاخونه
«خوشحال ختک»

دار بل په هر ېو تار یې زړونه بند دي ... مشاطه ور باندې نور یسي په تارو
«خوشحال ختک»

که دد ېدن حج اکبر کوی تلو ار راو که ... چه پر سپین مخ باندې د زلفو تور اطلس لرم
«صدیق آخندزاده»

۸- زلفی:

که بل مارچېچلی په لاس یا په پښو کاندي ... په زړه خو له لگوی مار د تورو زلفو
«عبدالرحمان مهمند»

رحمان ستا په مخ بې ځنمو وهم مېن دی ... بېهو دمند و ز ته کښېنو د اام په څه
«عبدالرحمان مهمند»

د ك مې د نسه لر موړن په اور شو ... زړه سمند ور دي پکښې یې کور شو
چه ستا د تورو زلفو په رنگ دي ... له بخته خو نه یم چه بخت می تور شو
«عبدالقادر ختک»

په لیده یې پېچ وتاب شم نه پوهېږم ... څه بلا ده د شوخ چشمو په کاکل کښې
ته حلقو د زلفو مخ ئې معلو مېږي ... که گلاب راته ښکاره شو په سنبل کښې
«مرزا حنان»

زه مین په حقه زلفو په رخسار شوم ... چه سنبل ورته خجل دی گلاب هم لا
«پیر محمد کاکړ»

خو دېه خو دې کله زلفې په مخ زانگي ... واړه زهر دي چه څوزي په تور مار کښې
«پیر محمد کاکړ»

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیال دزلفو یې دزړه په چیدا کینږی
دی کیمي یو بښ ښکته شي تور حجاب
«عبدالله یو پلزی»

۹ـ خندا:

په بار بار دخندا منت را باندی
چه په مادی نظر وشو په خندا شوی
«خوشحال ختك»

کله کله یه خپل قهر ایکښ مسیږی
لکه خوك په هندو بار کښ دینداري کا
«شمس الدین کاکړ»

تبسم یې له دشنا مه سره زیب کا
قدر زیات لری ترخه چه شی شراب
«مرزا حنان»

۱۰ـ لاس:

دا محما دقاتل لاس دی نه یو هینزم
که تر باغ وتلی لاس دی د سرو گلو
«عبدالرحمان مهمند»

کوم دلبری زده په سرو منگو لوړی
چه لاسمیو ن دوینو دکی دی د حنا
«شمس الدین کاکړ»

سره نوکان دی دسرو گلو په څیر زیب کا
د واړه لاس چه دی رنگ کړی په حنا
«پیر محمد کاکړ»

۱۱ـ حسن:

ته په دا حسن د گل غوندی پیدا ئی
پوری مور که ښا پیرئی یې راوړی
«خوشحال ختك»

زه رحمان د هغه حسن ثنا خوان یم
چه جرگه دعاشقانو وی پرپښه
«عبدالرحمان مهمند»

ستا دحسن د آفتاب له گرمه خو یه
لکه گل په نمن یت تازه شبنم ودم
«شمس الدین کاکړ»

یو یکښ مخی د قند هار د کښلیو نشته
کښلی د کشمیر که دلا هو رو د کابل
زده دشمس الدین په حساب سره دری ځای کړ
یو طرف دي تیك شو بل دی نته بل چار گل
«شمس الدین کاکړ»

خو بړونیې دلبرئی څه په کارنده
لکه ونه بی میوی په پانو پوره
«عبدالرحمان مهمند»

توری زلفې نشته خالونه سره رخسار
ښه طوطیان دی سره گلونو تور ښامار
«یونس»

۱۲ـ جامه او گانهٔ:

ارغوانی جامي یې واغوستي رحمانه
بیا یې جوړ کړه ستا دقتل اسبابونه
«عبدالرحمان مهمند»

دعقیق د آب په رنگ یې تن معلوم دی
هره ورخ چه جامه واغوندی گلنار
«مرزا حنان»

نور دشمعې په فانوس کښله پټیږی
تاچه واغوستي دخیال جامي سپری
«عبدالرحمن مهمند»

درسته‌دې له‌خېله‌غريو وا پستم خوشاله
يودغاړي هارمی د ګلونو مه‌شلوه
« خوشحال خټک »

وښي

داهلال دی چه‌لیدل‌شي په‌شفق کښي
که‌په‌لاس د ګل‌اندامی سپين‌وښی دی
« عبدالرحمان مهمند »

۱۳- عيش، او دعشرت سامان:

دنيادار کړه چه نه‌وی ښې دلبري
اوردې پوري ددنيا په‌ملك ومال‌شي
ارمان دادي چه به زه همیشه نه‌وم
همیشه به‌سره ګلونه کال په کال‌شي
د ګلونو وخت تېرېږي ساقي! ګرم‌بي
که دجام په دکولو دي اهمال شي
« خوشحال خټک »

* * *

ساقي! پورته شه‌دمیو جام تیار کړه
عمرهیڅ معطلی نه کوي تلوار کړه
که‌غمخوار غواړي په‌غم او په‌اندوه کښي
ښېنه د که د شرابو اختیار کړه
هغه‌خوك دي‌چه‌تهمت پري وايه‌نه‌شي
غوز په‌هیڅ‌بابانديمه‌باسه‌خیل کار کړه
« عبدالرحمن مهمند »

* * *

ښه‌ښوه‌شراب‌ساقي! بيا به‌ارمان کړي
عندلیب ناري وهي چه‌بهار دروی
« عبدالقادر خټک »

* * *

ساقي وخت دنوبهاردی شراب راوړه
دشرابو سره نقل دخولې مل کړه
« خوشحال خټک »

رباب

په‌آواز مي‌بي دزړه پرهار ګانه‌شي
مین څکه د رباب په زیرو بم یم
« عبدالقادر خټک »

له مزینه زړه مي نرم اواز غوړي
څکه‌خوښ لګه‌رباب په‌زیروبم‌یم
« عبدالقادر خټک »

باغ د ګلو نو ګنج د کتاب وای
رودوسرو دو نقل‌و شراب وای
ښي‌ښي محبوبي ښه ښه احباب وای
خو بي د عمر وخت د شباب وی
« خوشحال خټک »

شراب

زما يار په‌خوب ويده دی چه‌ويښ نه‌شي
په‌پياله کښي ساقي! مي‌تر پوه‌ورو
« عبدالقادر خټک »

ګله! ته چه د بلبلی مخ جار باسي
مګر ستا په‌خیل‌ښایست امید مدام‌دی
نور چه تل د ګي پیالی تشوی ښه‌دی
په‌يوه‌پياله خوشحال‌خټك بدنام‌دی
« خوشحال خټک »

دا گلگون شراب د کومې میخانې دی — چه صوفي يې په جرعه سره مدهوش دی
بیا به دا گلونه نوی میخواری کړه — د بلبلو په اواز کښې دا سروش دی
« خوشحال ختك »

د رحمان شراب له عشقه — نه انگور نه له عنبه
« عبدالرحمان مهمند »

د گلو نو میو ناوې راسته ناسته — زنگاری کمیس اغوستی د مینا دی
« عبدالرحمان مهمند »

شپه او ورځ په دا زه مستغرق یم د شرابو — وینم پکښې هر دم د خوبانو انعکاس
« قلندر »

په تاخیر کښې افتونه پیدا کېږی — معطل مه کوه ساقي! په داد ومل شه
« عبدالقادر ختك »

یو نفس دیاد پیاله له لاسه مه ږده — دا شراب حقیقي نه لري خمار هیڅ
« دولت لوانی »

نن هغه شراب حرام دی — چه یې سی کنازی له انگوره
« شیخ دولت »

ای ساقي د جام په ور کړه مستي مکړه — کاشکې یو هم پاتې نشي هوښیار دریغه
« دولت »

۱۵- بیلتون :

گیځ رنا د نمر خپره شوه — زما یر کور د ویر تاره شوه
د بیلتون ورځ توره تیاره شوه — غمږ شونا څا په چه بیلتون راغی
زده مې له دې ویرنی سین دی — په زړا ژادم څه ما ورین دی
زرغون له او بو مې سادین دی — په نول نولیږم چه تاخون راغی

❁ ❁ ❁

نه به بیا یم نه به بیا را شي — نه به تیاره شپه زما رنا شي
نه به شڅی را ته پخلا شي — بیلیږي یې یې اوس دیوون راغی

❁ ❁ ❁

د ښبتن یار دې هیر مه نه کړی — آ غلیه مخ چه په یا نه کړي
اور بل دې پر ینبو وی وا ته کړي — په ما د بل اور کړوون راغی

« دا شعر د شیخ تمین بڼ کاکړ دی چه د ۵۲۵ ه په حدودو کښې ژوندون کاوه »

❁ ❁ ❁

وی مې زده سوری سوری کړ — را ته وگوره ملو کې !!
په بیلتون کښې دي وباسم — له خوږ مینه زړ گی کوگی
را ته وگوره ملو کې !
را ته وگوره ملو کې !

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بلبلتون او رو نه بل دی — هر گړی می زړه کی سو ځی
لیونی یمه د مینی ! — سو ځم زه لکه پیلو ځی
راته وگوره ملو کی !
راته وگوره ملو کی !

غوړه ولی دی اور بل دی — اور زما په زړه کی بل دی
زه « بختیار » خاوری ایری شوم — په اور سوی می گو گل دی
راته وگوره ملو کی !
راته وگوره ملو کی !

« قطب الدین بختیار »
« متوفی : ۶۳۳ ه »

❀ ❀ ❀

جدائی دما په زړه کا هغه چاری — لکه بازی په تارو یا په دراج کا
دوه مین چه په هواد وبله بیل شی — خدای یی څه شکل د تش سلام محتاج کا
زما اوښی د گو گل په جوش پیدادی — لکه اور چه له کبابه نم اخراج کا
هر ناوك چه د قضا له شسته خیژی — زمانه د خوشحال زړه ورته امج کا
« خوشحال خټك »

که داستا ستر گی را وجا رباسم ځانته — له بنادی به یی نور شا کړم وجهان ته
یو زمان می که داستا لیدل نصیب شی — نور به ستر گی پورته نکړم گلستان ته
طبیبان د خپل دارو درسره کیږدی — تا و یشتلی مینه نه کا و درمان ته
چه په ما باندی تیر یږی ستا په عشق کښی — خدای دی هسی حال پیښ نه کا مسلمان ته
په فراق د ښو یارانو چه د ېر ژاړم — دوا ړه ستر گی می پیغور کا وباران ته
« خوشحال خټك »

اوس یی درد د فراقت زغملای نشم — لکه نی یم وهر چاته په فغان کړ
« پیر محمد کاکړ »

د فراق په درد کښی شوق د بوسی څه کړم — خوز شربت په حال د مر گ د بیمار نښلی
« پیر محمد کاکړ »

مونږ له هواده تنها راغلی یو — د بڼ طوطیان یو ، په دام و تلی یو
غمازه ظلم را باندی مکړه — د ښو یارانو فراق نشتلی یو
« پیر محمد کاکړ »

د سحر چر گه خوږ شی په کومی — چه تا ناری کړی دلبر می دروی
یو می دلبر ځی بل رانه زړه وړی — زړه می پدا وړی چه دلبر نومی
« اخوند گدا »

د هجران د غم راتله په توره شپه وی — په هر چاورمه شه بیوخته مېلما نه
د فراق اوښکو د صبر تیمم مات کړ — په دریاب کښی نشته نمونځ په تیبا نه
« شمس الدین کاکړ »

وخت د نوبهار دی زه جدا له خپله یاره — دریغه دریغه دریغه چه بی یاره ځی بهاره!
ژاړی غاړی غروته په احوال د عاشقانو — سیل د اورو ندی چه را درومی له کهساره

اوردخوږو زړودی چه‌دغره په‌ونو بل شو
غواړی چه‌احوال‌دفراق څنودرمعلوم شی
نورې ناري نشته خو ناري د بېلتانه دی
رنځ مې نه کمېږی‌په‌زمان زمان‌زیاتېږی
مرګ د رقیبا نو بل ژوندون د حبیبانو
څه‌شو که لادم‌وهی په شماردی دژوندیو
هسې‌خواروزارشوم‌زخوشحال‌په‌عاشقۍکښې

چه‌په‌وخت‌دتلوراتلو کاچیغارو نه

که هر څو دبېلتانه له غمه وا یم
په‌قد کوږ په‌تن‌ضعیف ګوښه یولی

له ښکیه وچاوده وخت دصبا شو
راشه‌چه‌ښکل‌دې کړم‌اوس‌به‌بېلېږو

مین را یاد شو دا ستا له رنګه
که اشنا نه‌یې داشنا مثال لرې

وخت د سحر شو پر یوتې تلې
د یار د راغلو وعده شوه تېره

د مني وخت ؤ ونې لېډ لې
خوارې خسته وې وې‌مې سزایی

ودل‌دهجرپرما شرط‌مکړه پعشق‌کښې

دزړه‌وینې‌مې په کومه‌درشتې‌خورې
بېلتانه‌مې‌هډوپوست‌هسې‌وچ کلک‌کړه

د هند بار را نه آ هسته و وره !
د سا یې ګل ؤ په نا ز لو ی شو ی

د هجرا ن له دېره غمه ولې نه مرم
چه یو یار له بله یاره جدا کېږی

سری ډډوزی خېژی له نښتره له چیناره
ګوره هغه زانې چه جدائی ځی له قطاره
راشه که بی اورې در باب له هره تاره
زر راځه طبیبه! ګنه مرم د خدای د یاره
خدای‌زوبه‌هنګام‌دوصل کېږی دادوه کاره
رنځ چه‌لا دوا شی طمع پر یکړه له بیماره
خیل دی که پردی دی راته‌نه‌ګوری له هاره
« خو شحا ل ختك »

دهوا دیاران را یاد زانی‌اکشر کا
« عبد القا در ختك »

خپل‌ژوندون‌مې دروغجن کاندې‌چه‌بایم
په مثا ل لکه ا بر و د لر بـا یم
« عبد القا در ختك »

په هر مسجد کښې ا ذ ا ن ادا شو
په ځا ن ز مو نږ ه صبا بلا شو
« عبد ا لقا در ختك »

که یو د رنګ کښېنې ز ما تر څنګه
ځا ر شم قر با ن شم تر تا ملنګه !
« عبد القا در ختك »

له کښېیه لو ر یه را و ختلې
په ډېر ککتل مې سترګې و تلې
« عبدالقا در ختك »

یو څو بلبلې چه ژړ ېدلې
چه بې ګلو نو و یا ښېدلې
« عبدالقا در ختك »

ز هر چا خوږ لی ندی په شرطو نه
« شمس الدین کا کړ »

هغه شونډې چه په شهدوشکر خوږ شی
دیار لاس مې په وهل دخنجر خوږ شی
« شمس الدین کا کړ »

یار مسافر دی د ر بسره بی ژ غو ره
و تلی نه دی هر ګز له کو ر ه
« شمس الدین کا کړ »

له دې هسې رنګه ماتمه ولې نه مرم
د دې د هر له ستمه و لې نه مر م

چه په هر سحر زما په ژړا خاندی
چه په لنږه گرمی شا کاندي وگل ته

له دې هسې صبحدمه و لي نه رم
له دي بيو فا شبنمه و لي نه مرم
« عبدالرحمان مهمند »

زاروخوار عاشق دی چه په شپه د جدائي

درسته شپه بخو به دامان ستوری شمېری
« خوشحال ختك »

کاغذ

مخ بې سپين ورق خالونه توری په کاغذ
دادی تماماً د محبت کمال طور و نه
ته که نه رادرومي گاهی گاهی په خطيار کړه
مه کوه نا ترسه د جفا ستم را باندې
وران به هرگز نه شی کېنلي توری له ازله
ستوری د طالع هم له جبينه معلو مېږی
مه گوره بې خط قلندره د يار مخ ته

سرومال په ناعاشقان بلوری په کاغذ
يار له جدائي چه يار ژ غوری په کاغذ
نيم ملاقات و يېنم ستا له لوری په کاغذ
کله کله ياد کړه خپل غمخوری په کاغذ
هرزمان که سترگي د چا اوری په کاغذ
څه گوری فالونه د بخت ستوری په کاغذ
بې تورو ندېږی چه څوك گوری په کاغذ
« قلندر »

۱٦ — ژړا

که گريوان مې د سپوږمې د نمر مشرق شي
درحمان خندا په اجر د ژړا ده

زه چه يار په سترگو نه وينم تورتم وی
تازگی د گل په قدر د شبنم وی
« عبدالرحمان مهمند »

ناخبر به ی له حاله شفق بولی

که دوينو په ژړلو کړم اسمان دوب
«عبدالرحمان مهمند»

بې دردان ئې لاس سرخی د شفق بولی

که په وينو کړم برجونه د آسمان دوب
« شمس الدين کاکړ »

زه د شمعې په څېر ژاړم تر صباحه

ته د صبح په شان خاندې له غروره
« شمس الدين کاکړ »

له ژړامې شوه تازه د زړه داغونه
محما د يار په زړه کښ جوروستم نشته

لکه تل چه شبنم اوری پر وښو
دروی ئې سپی رقيب را ته پرېښو
« شمس الدين کاکړ »

په سحر ژړا ديمنسې نشا نه ده
که فرياد په زورمنکړم زړه مې چوی

بلبلانو پر ي لوولی گواهی ده
که په زوره ناري کړم مه رسوائی ده
« مطيع الله پير خيل »

هرسحر سترگي د گل له اوښود کی

په دا باغ کښ ئې ژړلو خندا نشته
« عبدالقادرختك »

روهي گلونه (۵۲۵) ب: سردار محمد ؛ ح محمد علي خان ؛ ر عبدالغني ؛ ن رجب علي ؛ ه اجرائيه پښتو ټولنه تاريخ ۷-۱۱-۳۲۵

۱۷ - او ښکي :

څه اثر به زما او ښي په تا کاندي
لا تازه شي اور په او ښو د کباب
«عبدالرحمان مهمند»

هومره او ښي مي بهيږي په رخسار
چه غرقاب مي هم گريوان دی هم کنار
په گريوان مي تل دا او ښو باران وری
نه ورکيږی در حمان د زړه غبار
«عبدالرحمن مهمند»

خدای پيدا کړم لکه او ښکي په ماتم کښې
ځکه برخه مي ژړا شوه له الستيه
«شمس الدين کاکړ»

يا کوم ستر گی به او ښو ديار مخ ته
ناروا دی په قران وصل خيچن لاس
«مطيع الله پيرخيل»

په ناولی مخ ديدن د ښکلو نشی
چه غوا وند نشی د او ښو په باران مخ
«پير محمد کاکړ»

له حسرته خپلو او ښکو پرسر پورېدم
محبت په شان و شکل د حباب کړم
«عبدالله پوپلزی»

دا ورك زده غواړم په او ښويسي ځغلم
زخمی ښکار په پل دوينو پيدا کيږی
«مرزا حنان»

۱۸ ــ غم :

غم دي هسي غلبه شو په ما باندي
چه مي ځای شی نه دننه نه د باندي
له ز گړوی نه مي نور خلق په عذاب شوه
تل دوچو له کبله سوزی تاندي
زه دستا په غم کښې شمعي غوندي ژاړم
ته زما په غم کښې صبح غرندي خاندي
زړه مي ستا په اوری هسي او ږان دی
لکه زلفي دي په مخ دی او ږزا ندي
ما دي ستا داند ښنو په غم کښې سوي
ددنيا اند ښني واړه لکه سپاندي
داد ستور دی چه لوی غم به سړی ورشی
نور غمونه ئی همه شی تر پښو لاندي
هرچه ما په نصيحت له تا جار باسی
بيا دي ستا په اوری دروميله ماوړاندي
سره لمبه گوره چه څه کا په وچ د کی
مخ ديار په رحمان هسي چاري کاندي
«عبدالرحمان مهمند»

هسي زه يمه ديار په غم تازه
لکه وی هره گياه په نسيم تازه
ستر گی وخورم که نبي وچي کړم له نمه
که مي شی په دا ژړا صنم تازه
زه به څه کړم دچا چاري بی دياره
هر سړی دی پخپل سا په دم تازه
ديار نوی نوی غم زيږوی وصل
رغوی سوی پر هر مر هم تازه
که دي زړه له غمه وچوی دلگير مه شه
کا تبان کړی په چول قلم تازه
ښايسته ياران گلونه دی رحمانه !
بيلتا نه کړه اکثر مړا وی کم تازه
«عبدالرحمان مهمند»

لکه غم دبختورو له خاطره

قسمت هسې لهٔ ښا دلیو کناره کړم
« عبدالقادر خټک »

تل مطیع الله ځکه سرور په دود نغمې کا

دا مشهور متل دی فریاد غم بر ښا نوی
« مطیع الله پیر خیل »

غم دیار مې په خاطر کښې محکم بیا موند

په کعبه کښې مې صیاد د حرم بیا موند
« پیر محمد کاکړ »

جای نشین و غم ته تل په انتظار کښې

رکالا یا نوی بندی یم د انګریز
« عبدالله پوپلزی »

لاله افسوس کاد زړه له داغه
کفن ئې رنګه کړ دزړه په وینو

پر چمن نه دی خاطر فراغه
په ارمان ویست خزان له باغه
« شمس الدین کاکړ »

ګوتې چه پر نبض زما ږدی هغه پری سوځی

ځکه مې حیران شوو علاج و ته طبیبت
« پیر محمد کاکړ »

۱۹ ـ رقیب :

سپی رقیب ئې کښېنولی دی په مخکښې

هرڅوك زدی کوډی په مخکښې دباښېز
« شمس الدین کاکړ »

عشق له عقله څخه کا خلاف کارونه
بې هنره سپی رقیب هلته څه غوښت

ګنې زه څوك اشنائی د زور ورڅوك
که ویارته رسېدای شوی په هنر څوك
« شمس الدین کاکړ »

د رقیب وسرته وزی تېزی ناست یم

پری برئې نېزدم که ئې پلار په لاس را کښېوت
« مرزا حنان »

مقبول د رقیب ناز کړ ستا دیاره

سود او زیان په دا جهان کښې خوار او ورور دی
« عبدالرحمان مهمند »

۲۰ ـ جفا :

ستا د عشق حرفونه تورنه دی ګلګون دی
تش به نه شی هغه خم د عشق له میو
د دنیا چاری همه واړه فانی دی
مقتولان ستا د غمزو دی لا له ندی
در جمان دزړه خوناب مګر قبول شو

هم په داچه نوشته په جګر خون دی
چه ئې خاوری د فرهاد و د مجنون دی
داد ستا جور و جفاو لې افزون دی
چه په سره کفن له محکمې راببرون دی
چه مخونه د دلبرو پری ګلګون دی
« عبدالرحمان مهمند »

له خوبانو چه کوم د وفا طمعه

کتوری غواړم د زانو له قطاره
« قلندر »

نن مې پیاله تورو سترګو سره جنګې دی
که پر ښکری سر په لاس ورلره راشم

پر لبانو ئې د زړه د وینو رنګ دی
لا په دائی باور نشی زړه ئې سنګ دی
« تیمور شاه ابدالی »

ج : بدیعی تشبیه ګانې

خوله دې ګل غنچه ده تور ګیسو دې سنبل ږانۍ
ښې دې دزر کې سپینه غاړه دې دزانۍ
شونډې دې ژوندون ښې به ستر ګو کړې خونه
ژبه دې شکرې ده د نښه په زړه پانۍ
هیڅ پرې نه پوهېږم دا دې زنه که مڼه ده
خال دې دی په رنه که دانه ده د مما نۍ
« خوشحال خټک »

کښېنه ولې د دواړو ستر ګو ستا په طمعه
وهر لور ته مې نیولی کور په کور دی
چه مې خیال د تر کوو لید و په زړه کښ
د واړه کسې مې و زړه و ته نسکور دی
« عبدالرحمان مهمند »

مایه خوا ست وزاری خوله له یاره غوښته
ده په ناز لکه غنچه سره و نه غښته
څه خو حال زما تر غوږه د یار وروړه
چه مدام لکا پرتا خواب د ناز بالښته
محبوبا پر پا انګک وا وښته په خوب کښ
که هوښئی ده د بهار پر ګلو زغښته
ثمره د بد فرزند ښکنځل د پلار دی
پیدا مشه ناخلف د چا له پښته
« شمس الدین کاکړ »

چه له غنځکه د ګلرخ مې اغیار کښېناست
په چشمانو کښې مې ګل عوندې خار کښېناست
« پیر محمد کاکړ »

آهو چشم پر سبزه د چمن رام شو
یا پر تخت د زمرد شهریار کښېناست
« پیر محمد کاکړ »

که عشاق جنګ وجدل کا باندې څه شوه
پر ګلزار اروی د بلبلو شر و شور
« پیر محمد کاکړ »

کوم یو له دوه ؤښه دی سپین رخسار که چنبیل ګل
کوم یو له دوه ؤښه دی تور ګیسو که سنبل ګل
« پیر محمد کاکړ »

پر سینه د ګلبدن ګریوان پاره شو
د غنچې له چا که رنګ د ګل ښکاره شو
« پیر محمد کاکړ »

دا تور خط راغی پر مخ د ګلعذار
که غالب شوه په کشمیر باندې کفار
« شمس الدین کاکړ »

چه مې ستا د مینې داغ په خاطر پوړ
زر غونه به مې لاله شي له تربته
« میانعیم متی زی »

میانعیم ناست دی ستا دغاړې الېلونه شماری
پکښې پراته دی هزاران زړونه بلیبلی صنم
« میانعیم متی زی »

ګوتې تورې کړې په بای کړې دا پورې
زه حیران یم ستا د سپینو ګوتو تورته
« خواجه محمد بنګښ »

زه دربسې درسته شپه پټ ژاړم لکه شمع
ته صبا خندان لکه ګل واز ګریوان دچاپې
« علیخان خټک »

يون ئې د تدرو ، دربده ئې دی د سرو پېر کوی په پلو کښې حمله ئې د سپاره ده
« عليخان ختك »

تماشا چه زه د خپل دا غونو تل کړم هم گلشن هم لاله زار په لاس را کښېوت
« مرزا حنان »

د گلرخ په هوا درسته شپه رفتن کړم دشبنم په څېر پښې پېلې سر سر تور تم
« شمس الدين کاکړ »

او ښې در ، رنگ گهر با ز بده لکه لعل جنس مې دهر ولې رونق د بازارته نشته
« مرزا حنان »

د يار خيال ته مې خالی کړ د زړه غولی مېلمانه لره تيار شی سرای د ستور دی
« مرزا حنان »

چه دې خيال په خاطر را شی مضطرب شم لکه پېښ چه د مفلس کره مېمان شی
« مرزا حنان »

چه تاوو ينم تازه غزل انشا کړم پرې بلبلې فرياد کاندی چه گلعذاروی
« خوشحال ختك »

پر خپل ځای باندې ولاړ يم لکه شمع ترمنزل پورې رفتار کړم لکه شمع
« شمس الدين کاکړ »

وخت دی راغی دغه که فدا کېږی شمعه پله شوه تازه پتنگه خوځه !
« جمعه بار کزی »

آفرين دې په ول ول تورو سنبلو چه ئې ځای د پاسه وينو په گلو
« خوشحال ختك »

قبيح او مليح

که يو ځله ئې په سرور باندې کښېنې رنځ د هجر به شی دفع د بيمار
په مدار مدار به ئې کاږم چه خوږ نه شی دباڼو په ستنې ستاد پو ندې خار
« شمس الدين کاکړ »

دویم باب ــ اخلاق او نصایح

الف : ښه خویونه

۱ ــ اخلاق

که د رنګ خوبي ئې ستايي بوديي نښته   په جهان کښ که باقي دي خو اخلاق دي
« خوشحال خټک »

په خو يونو کښ ډېر فرق دي   که سړی پري خبردار شي
ځيني هسي خوی آغاز کا   چه خپل هم ځيني و يزار شي
ځيني هسي خوی آغاز کا   چه پر دی ئي خد متګار شي
که څوك خپل خصلت ښه کا   تر سرو زرو به رو بدار شي
« خوشحال خټک »

ثنا د ګل شي له ښکليه بو يه   صفت د مرد شي له نيکه خويه
اصل به نه کا ستا ينه هيچيري   د ګل له رنګه د مرد له رويه
« عبدالقادر خټک »

چه ګل همت ئي خوراك لباس وي   په تحقيق هغه ارذال الناس وي
شرف په خوی دی په ديانت دی   که څوك شريف وي يا څوك کناس وي
« عبدالقادر خټک »

په ښه خوی د سړي قدر قيمت کيږي   بد خصلت سړی يا ديو دی يا پيري دی
چه ئي علم وهنر نه وي ځني تښته !   بي هنر سړی که و ګوري لاشي دی
« خوشحال خټک »

په ښه خوی باندي پردی عالم خپليږي   په بد خوی باندي خپل وا ړه شي سوا
« قلندر اپريدی »

که دي رنګ، بو، لطافت وا ړه د ځان کړل   نور د ګل په څېري پاس په دستار ګرځه
« فاضل »

د ښه خوی ګټه ده ډېره
هغه څوك چه اخلاقي وي
که د چا اخلاق ښه نه وي
د اسلام دين دی راغلی
چه پوره کي ښه اخلاق
په خويو انسان انسان دی
مکارم انسانيت دی

له ګڼلو ترانه تېره
د هغه نوم به باقي وي
د هغه به ژوند ښه نه وي
پيغمبر دی يا خپه دا لی
او پر ځای کي دا ميثاق
که نه وي خوتش حيوان دی
رذائل حيوانيت دی
« عبدالکريم کاکړ »

هر طرف پرې سره ځمکه سره پښه شي
په نسب که خان ، نواب قاضي قضات وي

لکه کښت لره باران اوباد په کار دی

رب دې مکړه د اخلاقو پله سپکه
بد اخلاق سړی نه ارزي په کنجله
« احمد گل الهامی »

د عالم تولی په خلق په احسان شی
« خوشحال خټك »

۲ - په ځان باور « او » همت :

چه فلك سره سر باسي
کړه ئې ندی بی حکمته

په همت کښې هغه زه يم
زه خوشحال دده په کړه يم
« خوشحال خټك »

په تېرو تورو ور درومي يکسر ننگيان — په له بو باندې ځان ولې پښتنگان !
د کنجکو قدر يو ، د در ويل د ی — ننگيا لو سره څه ژوی بې ننگان
ار تگي د زړه دليل د جنتي د ه — د دو زخ دا ور لايق د ی دلتنگان
د باد شاه په سلطنت پورې خندا کا — په سپهر و ايرو لړ لي ملنگان !
نور ماهی ئې تار په تار درومي له مخې — ما تو ی لو لې بيړ ی ، نهنگان
دهاتی دپاسه سپور ورته پيکه وی — چه د ميو پيالې آخلي سر هنگان

څه د ځان صرفه اوس کار کوه خوشحاله
لکه کار کا پر هار ژ ای پلنگا ن

« خوشحال خټك »

چه په غوښو ئې روز گار هغه زمري يم — نه چه ولې ئې خوراك هغه مېږك يم
که عالم راته گل تا وکاغم مې نشته — په رښتيا ويل د ډېرو پو ليو لك يم
په دانش په شعور نده په همت ده — چه دا هسې سر گردان لکه پښتك يم
هر پښتون چه د مغولو نو کری کا — که د ی زر ، د هغو واړو بهترك يم
چه منصب مې د مغل خوړ يو ملك وم — چه منصب د مغل نشته اوس ملك يم
د فرمان د پروانې حکم ئې نشته — شكر داچه په خپل حکم په خپل وك يم
نه مې کار په خاص وعام نه په ديوان دی — نه په درو لاړ د هر يو ه مردك يم
نه تصديق شته نه ياد داشت شته نه توجيه شته — نه په فكر د سند نه د دستك يم
هر گيدی به چه له ما سر کوزی غوښته — د هغه د سر يا توره يا کوتك يم
پښتانه لره شرې ، انديښې مې بس دی — نه په فكر د مسندنه د تو شك يم
آزادی ده په ساده سپينه جامه کښې — خلاص دغمه د زر بفت اود ميلك يم
د وښو جونگړې هسې راته ښې شوې — وايې ناست په محلونو د آهك يم
که او گره د بتو شته په شرو مېو سپينه — د مغولو پولاو پاتې ډېر برې ډك يم
چه نيولې مې داهوډ دننگې ونام دی — که له خپلو هوډه وا وړم کنيزك يم
په بل غشې توپك هيڅ ويشتلی نه يم — که ويشتلی يم خو بيا په خپل توپك يم
چه شپېر مې بتی خيل وو کنډ کيرشول — پر وا دار په لندو پرونو دبارك يم
د کريز بڼې مې توئې لکه باز کړې — گمان مه مکړه چه بې پرو ښا پيرك يم
تف په زيره د همه وا ړو بسار کو — لا زما په زيره هم که زه بارك يم

که دواړو پښتنو را ته تسلیم دی
زه خو بیا د سبا کی انا خټک یم

نن خو قام را سره ډېره جفا وکړه
کانده بیا د خدای و حکم و ته ښك یم

که څه حق یا د نیکی یا دووری شته
و پیا داش و ته په طمع د هر یك یم

مهمندی زما د کډی لاس او پښې دی
راضی من دافریدی یو په کومك یم

ډېر چینی چه تراوش و کا دریاب شی
چه ایده شم اوس خود ایم یو بولك یم

کر لانی خړ بڼی خو چه پښتانه دی
زه د ننګه په کار دواړو مشترك یم

که مې عمر په شماره تر شپیته تېر دی
لا په کار د سوارۍ لکه از بك یم

د افغان په ننګ مې وتړله توره
ننګیالی د زمانې خوشحال خټك یم

« خوشحال خټك »

❀ ❀ ❀

حواله می په تیشه د فرهاد شه ده
تر هغه چه نا هموار لکه خا را یم

تر هغه چه سرد جوشی د حنا وینم
خو ش په طور د سمك بې دست و پا یم

« کاظم خان شیدا »

بار دهر خس و خاشاك په خپل گردن زده
حوصله دي په مثال د لوی دریا کړه

« کاظم خان شیدا »

راته یو دی بحر و بر
که څه سمه وی که غر

په همت به ئې تسخیر کړم
په شاهانه شان و فر

« احمدشاه بابا »

ای مرزا په خپل اختیار له ځایه پاڅه
دون همت اندیښه مه کړه بله بله

« مرزا خان انصاری »

که فلك ئې د زمری په خوله کښې ور کا
خدای دي نه کا چه عارف په کښې غارت شی

« خوشحال خټك »

څه هغه شهباز شه چه دي ځای په سر درو وی
نه لکه د کلی کارغه گرزه غم د نس کړه

« خوشحال خټك »

که ئې ته په منت مومې وائې مه خله
که دچا په باغ کښې بوټی د کیمیا دی

« خوشحال خټك »

سر دي درومی مال دي درومی پت د نه ځی
د سړی د چارې گل خو بی په پت ده

چه یې خدای ورکاو چاشکر د کاندې ندي
په جهان کښې لو یه بخره د همت ده

« خو شحال خټك »

علم تا بیائی په پورته جهل تا بیائی په ښکته
یا عیسی اره وردرو مه یاقا رون ته ځان سپاره

د نباتو حلوا مه خوره چه منت ور سره مل وی
خپل کشکاب د خپل محنت خوره په سر را او ډه پشتاره

« خوشحال خټك »

❀ ❀ ❀

هغه ژیست چه د عزت له مخه نه وی
چه یې کا په هغه ژیست پورې هکه پکه یم

اوریې پوری په منصب په نو کری شه
چه تر فهم و تر نظر د مغل کښکه یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

په خپل نام ونګ چه را شم لیونی شم — خبر دار کله په سود او زیان دلګی یم
چه په طمع د اوږ وز غلی و شست ته ! — ګمان مکړه چه هغه ناپوه سمګ یم
تر قضا پورې د هیچا چاره نشته ! — او کنه تر زاړه ذئب لا زیرك یم
لکه باز په لوی اوی ښکار زما نظر دی — نه چه ګرځی ګونګټ نیسی بادخور ګی یم
« خوشحال خټک »

❀ ❀ ❀

که دجام لکه حباب وه نه نیو سیند ته
آفرین دی په همت شیدا خټکه

« کاظم خان شیدا »

❀ ❀ ❀

په ځو غره په غره دباز غوندی پرواز کا — بیا به وانی د خوشحال خټک پرنشته
« خوشحال خټک »

ساقی جام دمیو مه پرېږده له لاسه — خو دعقل خه زده وی لا به مست کښی
په بلند همت کښی پورته پورته درومی — ښکته ښکته ځی سړی په پست همت کښی
« خوشحال خټک »

چه همت د سړی څو قدری هو مره — د آمیز په تله هر سړی تا له شی
د و لتمن سړی هغه بللی بویه — چه له سینده نی جدا د چا واله شی
« خوشحال خټک »

تو ره پښتو نخوا ه په ځای میشته ده — خو یو زه دی زمانی په کښی منصور کړم
که یی درست دی تو زور راته ښکاره کړه — نه به بیا په قوم کښی کښېنم نه به هور کړم
عجب مار می جار وتلی تر دوه پښو دی — مګر لوی پادو پیداشی چه یه دور کړم
مست ها تیان خونی زمری په زنځیر کښېږی — بویه دا چه ځان فلك وته تر بور کړم
په خپل اه مې باور شته اثر به وکا ! — ر قیبان به اور لړ و نی دتنور کړم
یودوه سړی مارمی پروت په دوادو پښو دی — په دیدن یی له نشاطه نه نفور کړم
« خوشحال خټک »

کار په خپله تر دستی لکه حباب کړه — چه محتاج دخیاط نه شی پیرهن ته
« کاظم خان شیدا »

د باښی دباز نصیب شوی تازه غوښی — دوچ در بو بیخ نصیب شود سپهر کندی
« مطیع الله »

وزی تسبزی پروت په خپل پوز کی ښه نی — نه په تخت دپا سه ناست دبل کره
دمنت پولا ودې زهر شه که نی مومی — د محنت سوی سکرك د ساګی سره
« عبد الحمید مهمند »

که د توان رسی په لوی دریاب کښی ګرزه — په بیله کښی دی زوال ویننم نهنګه
عاقبت به ککری ور بانه دی کښېږدی — تر خراغ چه کیږ وښی ګرځی پتنګه
هغه یار که په پالنګ را سره نشته — داهم شکر چه نی بوی ځی له پالنګه
دعمزی په تیغ نی خوز ښه نی خوشحاله — مرنی په روغ صورت نه ځی له جنګه
« خوشحال خټک »

که غوټې ښې وهې په لاس به در شي
که د جنګ په کار کښې ډېر دې حکمتونه
څه عجب پادشاهي لکه خورشید کړم
د همت دارو که مرم په کار مې نه دی

راشه ګوره نامردان بلا و هلې
د آسمان د پاسه ګنبت ننداره نکاه
مړ هغه چه یې نوم نه یې نښان شته
خوک په خپل پټې کرل کاد اغزي و
پسینه کړنه هو مره فا نیده نکا
چه محنت په ځان قبول کا راحت موی

ښنیا د د چارې په مصلحت دی
چه سره یو شی دا دواړه نو که

مردان هغه دی چه همتنا کښ وی
کار چه آغاز کا انجام ئې فرض ګڼي

چه په خپل دخپلو وینو سر خرو ګرزم
چه په وازه خوله مونده شي مه یې وینم

که د مځکې غوندې کوز په تواضع یم

چه همت دې د نیوس دی ځان باز مکړه

هر سړی په موافق د خپل همت نظر اری نه

مردان هغه دی چه همتناک وی
چه غم پرې را شي پروا د غم نه کا

چه په شان د آفتاب اندی ګرم رویه

چه همت مې نه کا ډېر په هسکو او
سوال مې خوی لـه در افشانه ابر نه دی
د آفتاب په کمند نه خېژم آسمان ته

چا وی دا چه په دریاب کښې ګوهر نشته
خو صبا بېر نشي ز لمیه ظفر نشته
یکه تنها په جهان ګرزم لشکر نشته
که علاج اسره مي را شي مسیحا هم
« خوشحال خټک »

د پرې میدان پېر پېرز دی لري تې زغلي
کوز د مځکې د تلې په مینځ کښې هلي
تل تر تله په ژوندون پیاني ښا غلي
چا په خپل پټې ګډو نه دی کرلي
چه په وخت کړ نه و کا پرآ خلي
رنج و ګنج سره دا دواړه دي ترلي
« خوشحال خټک »

بیا د مرد انو په ښه همت دی
واړه دولت دی حرمت عزت دی
« خوشحال خټک »

د ننګیالي په کار کښې چست و چالاک وي
په زړه هم پاک وي په خو لههم پاک وي
« خوشحال خټک »

څه منت به دد و نا نو د دینار کړم
که صدف غوندې حاصل در شهوار کړم
« عبدالقادر »

په همت تر واړه پاس لکه آسمان یم
« عبدالقادر »

ځان په رسم د جانباز و جان باز مکړه
« عبدالقادر »

په ورو چار و هیڅ کله کاته نکاندي لوی چاری
« عبدالقادر »

په هره چار کښې چست و چالاک وی
خواږه له هر چا په زیست وژواک وی
« خوشحال خټک »

ستا په سر کې به سایه دهما خوښ یم
« کاظم خان شیدا »

لکه موج نکړه بیم له پر هو تللو
صدف ورانه خپله خوله کړه په غوښتلو
ه زړدم بار لکه شبنم پر دوش د ګلو
« کاظم خان شیدا »

۳ـ امید :

د شپې ښتن دي سحر ته گوري
هيڅوك دي طمع امید پرېږي نه کا

له مقصوده نا امید مشه یکلخته

دادستور دی چه شپه و لوېږي په څمکه

په ژوندون به لکه شمع دلسرد نه شم

هر گره گره کشالري نيکبخته

٤ عزم او توکل :

دهوشیارو نادان هومره تفاوت دی
که په ماباندې خرڅ خوري پروایې نکړم

نه رسي ترپاره هرچه دېرې اندېښنې کا

هغه باغ چه تل ما واده دبلبلو
دزړه راز و چاته ووایم حیران یم
توکلت علی الله و ینا یوه ده

په پرېشانو اندېښنو خاطر پرېشان شي

٥ ـ جد وجهد :

په طلب کښ دي سستي وينم درويشه
نعمتونه رنگارنگ دی په هر لوری
څو طلب هومره مونډل دی په دادور
د عسلو خوازه کله هغه موي !

غشی چه ډېر ولی نه تیر انداز شي
کار د محنت دی د مشقت دی

هرمرغه چه دبل غوښې خوري مرداردی
دذرې په خیر دلمر په طالب گرځه
کار په تش لستوني نشي بې دلاسه
چه تقوی د یانت نلری، رحما نه

گوندې پسرلي و خپږي د صبا ستوري
باران په تېز و کښېتو نوا وري
« خوشحال خټك »

خدای په څمکه کام غونه د هوا پيښ
« عبدالحمید مهمند »

په شتاب ور پسي صبحدم را څي
« عبدالحمید مهمند »

چه تر مرگت پورې زما جانگزاري ده
« کاظم خان شیدا »

نا امید له خدایه غوته جبین مه شه
« عبدالرحمان مهمند »

څو دڅمکې د آسمان په مینځ کښ وت دی
دهر هر کله دانا سره په نېت دی
«خوشحال خټك

نورې کیسې پرېږده دعشق په تو کل هسې
«خوشحال خټك»

اوس په ده کښ د بلبلو آواز نشته
په هر لوری چه نظر کړم همراز نشته
د خوشحال دزمانې سره ساز نشته
«خوشحال خټك»

جمعیت مومی خاطر له تو کله
«عبدالقادر خټك»

چه و تلي يې ددې خونې له ویشه
په غېتونی پا ندې نده جفا پیښه
بلکه لا تر طلب بخره مومی پیشه
چه حذر کا د مچی له بده نیشه
« خوشحال خټك »

چه مشق دخط کړی وخط ته سازشي
ورو، ورو، په هر هنر ممتاز شي
«خوشحال خټك»

ځان حلال کړه لکه زانه شاهین مشه
لکه تېزه هسې پروت په زمین مشه
لاس په توره کړه بې لاسه آستین مشه
د دې هسې همنشینو نشين مشه
«عبدالرحمان مهمند»

چه زمری خپلی منگولی نه کا کښلی   هومره نه وی ښکاری غوښې ورته تلې
مرجونړا درو مرجان هله ولجه کا   چه قبول کاندی د بحر خونړی چلی
عاشقان چه ترس تیر شی هله ښکل کا   د ابرو پسې خولې لکه جلې
بازچه والوزی له جالې هله گوری   د کبکانو ښایسته ستر گی کجلې
چه داور بخری یاد سره رفیق شی   پیا ماله کا په ملکو نو لمبې بلې
چه سیلاب دغره دسره نه روان شی   پیا هاله پیاپی په مخ د بری خځلې
«خوشحال خټک»

* * *

په تحصیل پسې یې ځکه کوښښ بویه   خپل هنر له لاسه مه پریږده خوشحاله
«خوشحال خټک»

چه توده ترخه قبول لکه دریاب کا   هم هغه د قیمتی د ر و مهتاب شه
چه لمبه یې د آتش کره په ځان تیره   له هغه پسه د گلا بو گل گلاب شه
د کمال کسب پیا په دسعا دت ده   هغه ښه چه د کمال په اکتساب شه
ته هم زده مراد وغواړه له عمله   چه په علم یې عمل وکړ کامیاب شه
«خوشحال خټک»

ښادی غم غوندې آسانه موندنه شی   سور په خپلو وینو لعل د بدخشان دی
«عبدالرحمان مهمند»

زر ندوهله خه حاصل کاندې چه گرزی   یو زمان قراری مه کړه له طلبه
«عبدالقادر خټک»

له آزاره چا بازار مو ندلی ندی   له انگاره چا گلزار موندلی ندی
تلوار مه کړه په خپل وار به برخه در شی   بی له واره چا خپل وار موندلی ندی
په قصور مطلب موند نه شی پسی پاسه   له گفتاره چا کردار موندلی ندی
«مطیع الله پیر خیل»

کار کوه کار په کار هم کار دی   تاوان په ځان باندې خالی گفتار دی
عقل څه بل دی خبرې نور څه دی   گو تره گوټکه طوطا طرار دی
«عبدالقادر خټک»

لکه عامل شوه د خا ورو لاندې   عمل هم ورک شو په مځکه باندې
اوس په خبره برول و بدل دی   دا بیت بازی دی عالم یې کاندی
«عبدالقادر خټک»

کله به لا د رومی له مای د سحر خوبه   خوب بیغمه نه کا چه په مځکښ بی منزل دی
«عبدالقادر خټک»

چه منت په ځان قبول کا نو راحت شی   چه عارف د مصیبت شی عافیت شی
«خوشحال خټک»

٦ـ صبر او استقلال :

غښی چه دیر ولی ښه تیر انداز شی   چه مشق د خط کړی و خط ته ساز شی
کار د محنت دی د مشقت دی   ورو، ورو، په هر هر هنر ممتاز شی
« خوشحال خټک »

مړ تېي د هر چا ننګ د سره سمې — دخرد بار د فیل په شا باندې مثقال دی
نه چه لافې د مړدانو د میدان کړي — په میدان دی کوم راوړی استقلال دی
که همه خلق یې سنز شه په خندنه — بیچاره خوشحال په خپل هنر خوشحال دی
« خوشحال خټک »

د مرد چه صبر چه استقلال نه دی — چه غم پرې راشی یکبې خو شحال نه دی
مرد دی یې هیڅ ده و زما په بوهه — که یې په جاه ودولت خوك سیال نه وی
« خوشحال خټک »

اضطراب به دي خلاص نه کاله خدای — مستقل و ر تنه په صبر و تحمل شه
« عبدالقادر خټک »

په تاکه راشی خاد نه لوی به — تېښته تسلیم صبر نه بوه
نه به یې دفع په صبرو کړی — نه به لښکر و په زور او زور به
« خوشحالی خټک »

صبر و نیسه په ځکښ که مراد غواړی — هیڅ کار کړی دغه کار په شتاب نه دی
« عبدالرحمن مهمند »

ای حنانه صبر وکړه مراد به مومې — د فلك زور نده په وار ده پس و پیش
« مرزا حنان »

خلاص به نه شی سرکشان له ګوشمالی — چه فلك په جهان شته دی تلوار مکړه
« کاظم خان شیدا »

دا نا یې مه ګڼه چه صبر نه لری — چه صبر نه لری حکمت به څه لری
سړی د صبر په کار کښی و نږ مینه — چه صبر ناك وی هر څه به ښه لری
«خوشحال خټک»

صبر ناکو سره جور فلك نه کا — د فلك جور د چا چه سبکسار و
« خوشحال خټک »

ژوندی که ګرځی خان یې ژړلی دی — تور زن دسر به ویتو لړلی دی
چه صبر نه لری ظفر به نه مومی — ظفر له صبره سره تړلی دی
« خوشحال خټک »

شورش مکړه د ګردون له کشمکشه — او مه کلکه کا مرغی له اضطرابه
« اشرف خان هجری »

۷ـ د وخت اهمیت :

دوباره دي را تله نشته په دنیا — نن دي وار دی که دروغ کړی که رښتیا
هرڅوار چه تر وخت تېره شی عنقا شی — عنقا نه نیولی په دام کښی د هیچا
تر وروخ تېری اوبه بېرته نه جار وزی — نه جار وزی تېر ساعت به بېرته بیا
تېر ساعت په مثال مړی د لحد دی — مړی چاری ژوندی کړی په ژړا
هره نښه چه صحیح ګڼه په زړه کښی — په غور ور به هغه نښه کړی ی خطا
په عمل د نیکو بدو فهم و ګړه — چه به دا کښی دي بهبود دی که په دا
« عبدالرحمان مهمند »

چه بې وخته ارمان کا به وخت ویده وي
د هغه عالمو ژړې د وښکو دي
« عبدالرحمان مهمند »

که د پیره سعیه کوښښ کړي څه شي
په وخت چه نه کړي بې وخته څه شي
که هر څو مټ په بېړي ملاح کا
په ډانګ چه کښېوزي پوري هاله شي
« عبدالقادر خټک »

آبشاره ! ولې دا هسې ژاړې !
له چا فریاد کړي څوک پسې غواړي
که تل فریاد کړې به کاڼي سروهې !
پیاڼه را نشي او به نځه لاړې
« عبدالقادر خټک »

کړل دي ویل دي دواړه اوان لري
چه وخت یې تېرشي افسوس ارمان لري
چه کار دنن ورځې پر بېګه دې صباته
هو ښیار به نه وي دا خوی نادان لري
« خوشحال خټک »

۸ - زړه

شه‌سړی پردی به‌دلاسا به‌نیکی خپل کا
کوره ښاغلیاده چه څوک بد کا زړه دیار خپل
« خوشحال خټک »

پوزړه دخوشحال ندی چه‌جهان بکښې ایده‌شي
دهرچازړه مرآت دي صفائي وراره بویه
«خوشحال خټک»

دواړه ښکو نه لکه تن دی
کار د تن جو ړوي زړه
زړه یې چون او بیچګو دي
څوک دا غوښه ګڼي زړه
«خوشحال خټک»

خودې‌زړه خاندی خوله‌دې خندا کا
چه‌زړه دي ژاړي ستر ګې ژړا کا
مدار دهرې چارې په زړه دی
زړه دی مفتی دی هره فتوې کا
« خوشحال خټک »

دلازکدلو اطو ار مشکل دی
په داپه پوه شي هرچه عاقل دی
... هم بې ننه ګنډل یې هم لا
که زخمي شوي د مینا دل دی
« کاظم خان شیدا »

منبرو سوځه‌په‌اور کښې شراب وڅښه
درته وایم خود زړونو آزار مکړه
« عبدالرحیم هوتک »

که هزار ځله تقوی پرهېزګاری کړی
شه‌دې نشته چه مدام دل آزاری کړی
«عبدالرحیم هوتک»

قلب د دمومن ګوره ملقب په‌عرش‌الله‌دی
زار ذازازجوړو چه‌دزړه‌په‌بازار بلوسي
« دالپوري حافظ »

چه‌ زړه وړو دنیا ټخلو ... پروا وي
ترڅو که زړه دسړي بوسي څه‌پکار
« عبدالرحمن مهمند »

و ګوري واړه کاروونه خپل کا
مردان هغه دی چه کار دېل کا
څو کښې‌چه‌آرام ګټي دښکو نام ګټي
د خوزو زړو نو دارو په تل کا
«خوشحال خټک»

نه سره سم دي واړه مړو نه !   نه سره سم دي دهر چا زړو نه
زړه هم هغه ګڼه چه اکه غرشي   که پیا ئې راشي هزار غمونه
«خوشحال خټک»

مرهم په زړه‌ږده په‌ پرهارونه   دا نیا په ګل کړي نادان خارونه
په هره سوړه لاسونه مه منډه   پکښې په خوب کا خوني مارونه
« خوشحال خټک »

زړه دې دهر چا سره صفا وي   په‌چا ګرم مه‌شه که‌دې رضاوي
که‌څوک ئې ناحقه اتا پرخاش کا   اندوه ئې مه کړه ظفر به ستاوي
«خوشحال خټک»

په‌بدن کښې دزړه اهمیت .

زړه په مثل د پا د شاه دي   هر اندام د ده سپا دي
ټول د ده فرمان برداردي   دې پا دار دوی خدمتګار دي
کل اعضا يې مسخر دي   د ده حکم ته مضطر دي
په فرمان يې خوله ویل کړي   لاس نیول ، سترګې کتل کړي
په بدن کښې ګوشت پاره ده   چه څکو چنو تې يې جثه ده
چه وی راست شی راست بدن شی   چه فاسد شی فاسد تن شی
پس چه شو صلاح فساد؛   تمامي په زړه بنیاد
ته مدام اصلاح دزړه کړه   په هیڅ وخت غفلت مه کړه
زړه په مثل ګنجینه ده   د ګوهر و خزینه ده
ډېر پکښې دي جواهر   قیمتي نفیس نادر
اول عقل ښه ګوهر دي   د جمله نعمتو سر دي
بل ګوهر يې معرفت دي   زیات تر نورو په قیمت دي
نور علمو نه حکمتو نه   واړه دي لوی نعمتو نه
چه زړه هسې خزانه ده   د ګوهر و ګنجینه ده
پس لازم يې ده ساتنه   له جمله ؤ غلو رهزنه
چه دښمن يې تالا نه کا   جواهر يې یغما نه کا
«حبیب الله کاکړ»

چه‌غرقاب‌شي نور مژګان په‌نم‌دزړه   نور خراب شي خانمان په دزړه
عبث‌وای غم دزړه وبوالهوس ته   څه‌پوهېږي هلکان په غم دزړه
په بل مخ باندې سوا د یار له مخه   ما ترلې دی چشمان محکم دزړه
چه‌يې عرش او کرسي لاندې‌تر‌قدم‌دي   بالا تردی هسې شان قدم دزړه
دخلیل له کعبې ۱۰ کعبه ده اوپه   که‌آباد کا‌څوک ویران‌حرم دزړه
که‌نور خلق قدمونه ږدي په مځکه   مادي ایښی په آسمان قدم دزړه
دامکان‌چه‌د آسمان مځکې‌ترمیان‌دي   په خلوت دی دامکان سلم دزړه
زه مرهم دزړه له‌چا غواړم بې‌یاره   چه کړي نشي طبیبان مرهم دزړه
صورتي همدان ډېر دي په دنیا کښې   ولې نه مومي رحمان همدم دزړه
«عبدالرحمن مهمند»

(c) ketabton.com: The Digital Library

همیشه په خدای د شکر شکایت کړي! — منکر پېژي په عطا د سبحان و اې!
در بېلي خدای ده ري چرې توان دی — په دبر توان کښې خپل ځان بولي ناتوان ولي!
زده دنفس په پیروی در څخه لاړو — د خبیث په لاس دي ورکړو قرآن ولي!
«رحمان»

بنګ شراب سرود کوه عبدالقادره! — خو یو مکره آ زرده دمسلمان زده
«عبدالقادر»

مرده دل دي له تقره زده بیرون کا — یو ساعت په کور کښې نه پرېږدي خوك مړي
جمعیت چه لدنیا یه نیا غوا ړي — هغه غړي په معنا د شګو یړي
«عبدالقادر»

هر خوك چه یو کا زده خوله خپل دواړه — دو یم په نیت شی ثابت له واره
که کمی ورغی په دین د نیا کښې — تاوان یی واړه وزما په غاړه
«عبدالقادر»

هغه چه ستادي چه یی سائل نکړي — ویره مې کېږي چه یی دبل نکړي
که دادي خوی دی دادي خصلت دی — خپل به پردی کړي پردی په خپل نکړي
«عبدالقادر»

چه زده له تا نه دچا ښه کېږي — ښه کړه د عا ګته د عا قبلېږي
ازار د هیچا دا خستو نه دي — ښېږي د خوږ و زړو نو لګېږي
«خوشحال ختك»

لتو مه ګنج دزده په ویرانه کښې — پر وانلرم د شهر په عسس
«شمس الدین کاکړ»

زده ولاړ شو اوښی یو وار بیسی ولاړ نی — لکه چیر ته لښکر دروی د سلطان دوست
«مرزا حنان»

زړو نه مه ماتوه لعل د بد خشان دی — یا مشکل دی رغول د شکسته ؤ
«خواجه محمد بنګښي»

چه بهتر تر در ګوهر دی هغه زده دی — چه پراخ تر هر کشور دی هغه زده دی
مکرم په مخلو قاتو کښې انسان دی — په انسان کښې چه بهتر دی هغه زده دی
کم یې مه بوله بې حده مشرف دی — چه د خدای باندې نظر دی هغه زده دی
دمکی حج خو موقوف په یوه وخت دی — چه مد ام حج اکبر دی هغه زده دی
که هر څو یې صفت وکړم څه به وکړم — چه تر حد صفت بهر دی هغه زده دی
د زده شان خو یو بیحده عالي شان دی — چه تر ډېر خوبو خوبتر دی هغه زده دی
سرچشمه د معرفت د لوی در یاب دی — چه محل د در ګوهر دی هغه زده دی
څه سیالی به نیشکر ور سره کاندي — چه شیرین تر نیشکر دی هغه زده دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا د خولې په وېل حکم دقاضي دی
چه ظاهر وباطن دواړه پرې رو ښان دی
هیڅ اشیا یې لـه فتره بېرو ن نـه دی
زه ئې به یې ئـن کم هنر بیان کړم

چه مقبول دخدای په در دی هغه زده دی
چـه د ا هـسې بلند لـمر دی هغه زده دی
چه د درست جهان دفتر دی هغه زده دی
چه منبع د هـر هـنـر دی هغه زده دی
« عبدالنبی »

دلجو ئـی به دې تمام وګړی و کړی

کـه ته هم د د لجو ئی په جستجو ی شـی
« قلندر »

داپند له مانه په زده کـښې یاد کړه
زدو نه د هر چا په احسان ښاد کړه .

خو د ې لاس د سـې مر و ت د اد کـړه
آز اد بنده کړه بند ه آز ا د کـړه
« عبدالقادر خټك »

٩ ـ ژبه

ولا دی تو ره وی که اوږه تبه !
دېر ئې بلا به د ر خخه وا وړ ی

تر دا لا به ه ده بد ګو یه ژ به !
ژبه که بده کـړ ي د پند طا لبه !
« خوشحال خټك »

په واك چه نه اری په کـام کښې ژبه
په بده ژبه ځا ن ځی جهـا ن ځی

که ګـنګـك شی ښه دی په لویه تبه
ایمـا ن لا هم ځی و ا وره طا لبه !
« خوشحال خټك »

خوږه مری ده کـه خو ږه ژ به !
هنر هم دادی کـه دا هـنر لـری

چه خولا برې خپل کـړیزما صاحبه
چـار به دې تل وی تر سیـا ل غا لبه .
« خوشحال خټك »

که هر خو ښـر یې تـر صحبتو نه
لا به یه ژ بـه ښـر فهم و کړ ی

عـلـم اد ب لـر ي فصـا حتـو نـه
د ژ بې د ېـر د ی قـبـا حتـو نـه
« خوشحال خټك »

ژبه عـا دت کـړه په ښه و یلـو
که یې عـادت کړې په بد ګـوئـی

چه دې عـا د ت شـی هغه تـر تلو
مخ به دې تور کـا تر پر د و خپلو
« خوشحال خټك »

په مر هم دخوشامند سره روغ مشه

هغه زخم چه پکښې تیغ دژبان کښېښي
« پیر محمد کـا کړ »

په مجلس کښې دمهرویو خـکه زاړی

شمعې هم ځکـا ره کو له بله ژ به
« عبدالله یوپلزی »

هر سرې چه شی ګـویا لکـه قلم

سر به یې شی له تن جـدا لـکـه قلم
« عبدالله یوپلزی »

درست عالم به داخبره خبردار دی

چه بلبله خپلې ژ بې په قفس کړه
« خوشحال خټك »

سلامت کاروان به تېر کړی له رهزنه کـه جرس رنګـه نـکړي په غوغا ژبه
«ملاجمعه»

کـه تازی ژبه هر ګوره ښـه ده فـارسی هـم ډېره په خوند خوږه ده
چـا يی پلو دجمـال وانـه خیست پښتو لاهـسې بـکره پـرتـه ده
«خوشحال خټـك»

ژبه به تن کښې څه عجـائبـه ده صحت هم ژبه ده ژبه هم تبه ده
چه ښه مې ځیر کړ ښه بدي خبر شوم جنت هـم ژبه ده دوزخ هم ژبه ده
«خوشحال خټـك»

جنـګ دهانی او مزری آسان دی د خپلې ژبی آفت لا ګـران دی
چه خپله ژبه يی به خپل فرمان کړه هـم يی رستم ګڼه هم لا لقمان دی
«خوشحال خټك»

که څوك نیـکـان دی که څوك بدان دی په دادنیا کښې چه به هر شـا ن دی
مه يی ستاينه کـړه مه يی غندنـه نه به يی څه کړي چه دخپل ځان دی
«خوشحال خټك»

دهوښیارو ژبه پټه وی په زړه کښې راز به نه وايی اشنا ونا آشنـا تـه
لنډ اوډېر ويل به نـکاندي بی ځايه هیڅ باطل ويل به نه وايی و چـا ته
«خوشحال خټك»

ژبـه عـادت کـړه په ښـو خـبرو خـبري ښې دی ښه تر شـکرو
دخوند مثـال يـی شـکـری وايـم قدری ډېـر دی تـر مر غـلـرو
«عبدالقادر»

لکه وهی له میدان ګوی داخه ژبه نه يی شی وهلای په تېره کړی شمشېر ګوره
«عبدالحمید مهمند»

که دين دنیا غواړی پرده پوشی کړه فتنې له خولې پاڅی نو خاموشی کړه
که نه خاموش يی نه پرده پوش يې بېخوده پر يوزه باده نـوشی کړه
«خوشحال خټك»

سخی یی مه ګڼه چه نغن يی خوار نه وی پاتوری مه بوله چه پری پرهار نه وی
که داشمند وی تفسیر به یاد لولی چه ډېر ويل کا دی به هوښیار نه وی
«خوشحال خټك»

ښې خبري در ګـوهر خـاموشی مهر دانـاتل ځـکه په خوله دغه خاتم ږدی
«عبدالقادر خټـك»

د میرو میره دخـانـو خـانـه د جهـانیـانـو جـان او جهـانـه
دارنګ لويی بـه هـاله روزی کړی که وي نیـکـنیته او نیـك زبـانـه
«عبدالقادر خټـك»

بحر خاموش دی سیلاب غرغر لری
سیلاب تش لاس دی سیند لمن پر لری
دسیلاب گټه دکانړو ډکه ده
بحر په گېډه کښی قیمتی در لری
«عبدالقادر خټک»

لهخامی جوش وخروش خېژی لهډېگه
دی له خپلې پختگی پختګان چپ
په ابو بهدي ډېوه شی دمراد بله
کهصدف غوندي پهصبر کړي دهان چپ
چه دانه پهخاورو پټه شی خوشهشی
په گو گل دننه وساته ارمان چپ
دبلبلو ناري ښې نهدی پر گلو
چه پهسر ولمبو کښی سوځی پتنګان چپ
لکه کاه اوکهربا چه سره بولی
هسې پټه خوله بلل کاندي یاران چپ
«عبدالحمید مهمند»

سپین ویل دحق کوه عبدالحمیده!
کهپه ژبه اوېزان شې لکه صبح
«عبدالحمید مهمند»

تماشا دزماني کوه عظیمه!
مه له خولې نهځه وباسه مهځه وایه
«عبدالعظیم رانړیزی»

صافدلان له گفتگو په خفه کېږی
شی نفس دآئینی پرمخ غبار سخت
«مرزا حنان»

١٠ اخلاص:

گوره څه بلند مقام دی د اخلاص
چه جهان واړه غلام دی داخلاص
کهله ځمکې نه اسمان تهخاته گران دی
د اسفر په یوه گام دی داخلاص
چه خبر کا مخلصان له علم غیبه
داهمه واړه الهام دی د اخلاص
دزواج د رسم عمر مدام نه وی
لکه عمر چه مدام دی داخلاص
بی اخلاصه حلاوت د اسلام نشته
که اسلام دی خو اسلام دی داخلاص
څهعجب دی کهمستان وی تری چاپېره
هرساقی څخه چه جام دی د اخلاص
څه عجب دی که همای په دام ښېلی
هر صیاد څخه چه دام دی د اخلاص
درحمان کلام په داسبب شیرین دی
چهپی هر کلام کلام دی د اخلاص
«عبدالرحمان مهمند»

هرباغی بوزي بنده کاندي اخلاص
هر بې شرم شرمنده کاندي اخلاص
آب وتاب بی عالمگیر لکه افتابشی
هرجبین چه تابنده کاندي اخلاص
هیڅ پروایی دحیوان په اوبو نهشی
هغه ژوی چه ژنده کاندي اخلاص
هیڅ مقراض بی غوڅولی په خوله نهشی
هرپیوند چه پائنده کاندي اخلاص
هغه کار چه سحر گر کاندي پهسحر
ترهغهپی څوچنده کاندي اخلاص
سمدلاسه زوړ کافر دلو کاا و
واسلام ته خواهنده کاندي اخلاص
دنفاق له اهله ځان ژغوره حمیده!
پهلباس بهدي گنده کاندي اخلاص
«عبدالحمید مهمند»

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر باغی او هر سرشوخه هر بی شرمه — همه واړه شکسته کاندي اخلاص
په نیکنوم به عالمګیر لکه افتاب شی — مغه څوك چه همیشه کاندي اخلاص
دنفاق دشپې تیاره به رڼا ورخ کا — چه سحر غوندي خنده کاندي اخلاص
که بي پښولسره راتقی ملامت یم — که انسان له درنده کاندي اخلاص

« شمس الدین کاکړ »

۱۱ ـ راز ساتل :

چه بل خبر کړې د زړه راز یه — هوښیار به څه یی و ماته وایه !
هرچه هوښیار دی هنر یی دادی — خبره نه کا چاته بی ځایه

« خوشحال ختك »

دباد شاهانو به راز خبر مه شه — که پري خبر شي ځان ته غاورمه شه
رازیی دزړه په صندوق کښی وساته — په ښکاره رول یی چاته لر برمه شه

« خوشحال ختك »

که چاته و کړي دزړه خبره — تا کبد پري و کړي چه وبی نغره
که دي خپل ځوی وی گمان پري مکړه — چه به یی نه کا چاته ظاهره

« خوشحال ختك »

که ښځایه زر کې نه وښکی آواز — نه صبا د ځنې خبرو ، نه شهباز
سکه لیه دي خبر پهسي معلوم پنزی — چه خپل صوت دی هر سري اره غماز
دمنصور وحال ته گوره حال ئي څه شو — خدای دي فاش دهیچا نه کاندي پټ راز
دربغه دربغه که وروستي عقل دومی وای — دانجام خبري نه شی په آغاز
چه منکر پري اعتراض کولی نهی — دا دشعر دی رحمانه ! که اعجاز

«عبدالرحمان مهمند»

ته چه مایوښتي دیار له حقیقته — څوك دیار خبري کاندي واغیار ته

«عبدالرحمان مهمند»

خاص خلوت دښکلیو عام په وخت دخط شی — کم قوت سړی له هرچا سره راز کا

« عبدالحمید مهمند »

ځای به ځای به ستا دمال حساب کاوه شی — خپل اسباب د کاله مه ښیه مزدور ته

«عبدالعظیم رانړیزی»

هوښیار به هر کله زمانه سازوی — په دانائی به یی د کار اغاز وی
نادان به هیچری په داخبر نه وی — په هرهر کار به یی ښځایه راز وی

« خوشحال ختك »

زړه ښځایه مه را باسه و بازار ته — وایه نشی په کوڅو دخلوت راز

«عبدالله بویلزی»

منصور راز ظاهر او مسوئی ته وخوت — د خلا خبري کله په ملا شی ؟

« دالپوری حافظ »

۱۲– زر:

اوس په‌دا دور ماولیدل خوازه دی
نورو چار وو ته څه کوري دا کوره
څه‌که‌څه‌چه د آسمان ښایست په‌زردی
شاهزاده بی زرو کوښی تنها گرځی
زور، قوت، حرمت هوري درومی چه‌زروی
هر مراد چه‌دسړی وی په دنیا کښې

تر پدر تر برا در تر پسر زر
چه صاحب د مسلمان کا کافر زر
ستوری زردی آفتاب زردی قمر زر
دهندو سره روان کا لښکر زر
دپادشاه په‌سر څوك کښېږدی افسر زر
دطلب په وخت یی ور کا دربر زر
«خوشحال ختك»

په خیالی کیسه به نرسی تر کامه

څه حاصل که بوعلی شی په قصو !
«خوشحال ختك»

که‌هرڅومشکل کارونه درته‌پیښ‌شی
ماچه وایده خوازه دی پدنیا کښې

فکر مکړه چه‌آسان به په زر نشی
خوسړی دې یی په مینه کا فرنشی
« خوشحال ختك »

که‌پښتوی په‌اوریخ کښې‌هم‌ترمیاشتی‌امرتیری کا

همه‌عالم خبردی چه‌زر ښه‌دی له‌درمه
« خوشحال ختك»

زردی‌چه ز برمه دننگ وشرم کا
دیر گران کارونه‌په زر آسان‌شی

صحبت د هرچا و بلمه گرم کا
زر په‌فولاد کښېږدی فولادهم‌نرم کا
«خوشحال ختك»

زردې هرچاته أعجاز معلوم کا
وینځه میرمن کا خادم‌مخدوم کا

معدوم موجود کا موجود معدوم کا
زر په‌سندان کښېږدی سندان‌هم‌موم کا
«خوشحال ختك»

بادشاهان ښه‌دی په‌خوانو زر ښندی
زرسردا دواړه تو گو دیر گران دی

خوانان پري ښه کا چه‌ورته‌سر ښندی
یویوی و ښندی نه‌یی هریو ښندی
« خوشحال ختك »

زر په بده ورځ په کار وی
دزر دار بلا په زرو
چه سپروی گذار په سپر شی

هوښیار څکه ساتی زر
د نادار بلا په سر
چه سپر نه وی لاس شی سپر
«خوشحال ختك»

چاوماته نصیحت کړ چه زرښه دی
چه‌په کور کښې خزانې لری دزرو
هر بادشاه چه خزانه ور څخه نه‌وی
هرسړی چه په‌نام لوی په‌دولت کم‌وی
په‌امثال یی دهغې مرغۍ مثال کړه
کوره‌مادهغه څرنگه ځواب ور کړ
ماوې مرد لره خونام بویه نادانه

ته اول به‌کا دزرو چه خبر دی
هغه کس که‌یك تنهادی زورور دی
عاقبت ورځخه تار پتار لښکر دی
په‌معنا بدر نگه ښځه سپین خادردی
چه‌سینه یی کشاده تن یی لاغردی
پري‌په‌بوه‌شی هرسړی‌چه‌دا نشوردی
نه دزرو تولول چه بد هنر دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

که هندوخځه انبار انبار مهران وي
په مهرانو به ښه نه شي مختصر دی

که په خره باندې دزرو صندق بار کړی
خر به هیڅ پدا ښه نشي خر خوخر دی

چه هنر یې دلویې وینویه لاس کښې
دهغه وجود پارس شو واړه زر دی
«خوشحال خټک»

ځکه نوم یې دزهب وربانديې کېښود
چه دباد غوندې هردم کا ګذرزر
«عبدالقادر»

که زده سخي اری چه مال یې نه وی
په ځان مې ولید څه حال یې نه وی

که باز داواړه هنر د ښکار لري
ښکار به په څه کوی چه بال یې نه وی
«خوشحال خټک»

ددولت اهمیت

ژبه هم ښه ویښا کاندې چه یې وینه
دخاوند په لاس کښې زراو درهمونه

ژبور ور له ورځی ویښا یې اوری
ددرهم خاوندان تلوی په ویاړونه

که درهم یې ځنې ورك شو شي نتلی
پرنړۍ یې وی په خړو پېژندونه

که یې وای سونې(۱)و بولي خلق وایې
داوینا ده رښتیاینه له رښتو نه

که بې وزلې ووایي ر ښتیا خبره
نور خووايي دخوسونې دی تېرونه

هو، درهم ښندی هرچا له لویه برخه
ددرهم دخاوند هرځای پرتمونه

درهم ژبه ده که خوك ژبور کېږی
ده وسله که څوك به کاندي قتالونه
«ابو محمد هاشم ابن زید السروانی البستی المتوفی ۳۰۰ هـ»

چه نیستګاره شي که څوی داحمدشاه ئي
ترتازیات په دبدبه دی تا کړداس
«عبدالله پوپلزی»

✿ ✿ ✿

۱۳ ـ خپل قام :

هرسردارچه دخپل قوم دبدوخیال کا
آئینه دې دخپل ځان حال دجمال(۲) کا

پرې کوی ترخپلو ښو لاندې ښاخونه
چه بدی دخپل عزیز په زړه نهال کا

عاقبت هغه سردار شي مردار پاتی
چه یې نفس دخپل بدوته لېوال کا

چه دبل و سرو مال وته هوس کا
ترهغه پخوا به ورك خپل سر ومال کا

هم هغه به یې کښې پر بوځی دامثل دی؛
چه وبل وته کوهی کښی وبال کا

دهغو په خونه پېښ جنګ وقتال شي
چه هوس دچا دجنګ و دقتال کا

چه له خپلو لاس و پښو شي بې مجاله
له غنیم سره به جنګ په کوم مجال کا

په پردو مړانه نه کېږی بی خپلو
له لحده دا اواز جمال جلال (۲) کا

چه تر خپله حده ښه غزوی وړاندې
زمانه به یې جمال غوندې پایمال کا

پردی نجوره هیچا نده خپله کړې
بلکه خپله به پرې بایلي چه داخیال کا
« عبدالحمید مهمند»

---

(۱) لغات ؛ سونې : دروغ

(۲) جلال اوجمال ـ دوه نوموتوته اشارت دی ، «خادم»

١٤ ـ وطن :

دوطن ونـې چندن اګـر دی   خاوري يې واړه مشک و عنبر دی
که سرای ونورو ته سنګبر دی   کانې يې مانه واړه سره زره دی
« خوشحال ختك »

درزي لا ګزلري مقراض سوزن لري   بوجمدر ګوتې خوشحال خبرن لري
کوچ يې اسان دی مشکل هيڅ ندی   غم ديارا نو درد د وطن لري
« خوشحال ختك »

هغه ورځ دهجرغم لره سرا شوم   چه له ياره په ژړا ژړا جدا شوم
ما هله ماتم دځان وکړ په وينو   چه اتلك وته مې شاشو په ژړا شوم
اوس په خپه دوطن کانې بوتې ژاړم   درخصت سلام مې کړې ترې جدا شوم
بوناوك مې په دل لك راووړله کوره   زاروجارمې د باغ ونه کړ خطا شوم
په محنت مې بوړباض جوړ کړ په دهر   لا مې ګل بوی کړی نه ځنې سوا شوم
شين فلك په خندا سورشو له هوسه   چه هوړی جبل په مخزه ورته شاشوم
بوپاړو په د کن نشبه چه مې دم کا   ګرفتار په کنج و کاو داژ دها شوم
« اشرف خان هجری »

د وطن په یاد

ستا دعشق له وینوډك شو ځيګرونه   ستا په لاره کښې بائلي ځلمي سرونه
تاته را شمه زړګی زما فارغ شي   بې له تا مې اندېښني دزړه مارونه
که هرخو مې د دنيا ملکونه ډېرشي   زما هېر نشي داستا ښکلي باغونه
د ډيلي تخت هېرومه چه را ياد کړم   زه د خپلې پښتو نخوا دغرو سرونه
در قيب دژوند متاع به تار پتار کړي   چه په تورو پښتنا نه کا ګذارونه
د «فريد» د «حميد» (١) دور به بيا راشي   چه زه وکاندم په هرلوری تاختونه
که تمامه دنيا يو خوا ته بل خوا يې   زما خوښ دی ستا خالي تش د ګرونه
(احمد شاه بابا)

خوار غريب او بې نوا وای   خو وطنه ! ستا په خوا وای
وا ته غواړمه له هنده   چه وطن بېرته زما وای
خو ژوندی يمه تر مرګه   هم هاغه آب و هوا وای
مېشته خوښ يم په وطن کښې   نه چه هند واړه زما وای
نه دې هند شي نه دې نوم شي   هما غه بېد بېد يا وای
چېرها ر کښې کلا شيخ وای   رزق الله او مشغو لا وای
« خواجه رزق الله »

بې وطنه نها پروت يم په غربت کښې   نن له ما سره همدم د صنم غم دی
دهوا داشنا په ستر ګو لېده نشي   که په خوب را ته حاضر شي بس کرم دی
قاصدان له روهه رانغله مدت شو   سلام بادرا رسوی منت يې تم دی
« اشرف خان هجری »

---

(١) فريد : شيرشاه سوری . حميد : سلطان حميد لودين

پښتني جونه دې زلفې بادته نيسي
چه شمال یې بوی راوړی په رنتمبور (۱) کښې
« اشرف خان هجری »

خو به فخر د کشمير په دوشالو کړي
خو به خيال کړي په اطلسو د فرنګ
« پير محمد کاکړ »

نسيمه ورشه د « سرای » سواد ته
له هغه پسه افضل آباد ته
سلام مې وکړه په دواړه لاسه
د رود د پوارو ګل و شمشاد ته
« کاظم خان شيدا »

که ګذر به خير اباد وکړې نسيمه !
يادې ګښت وشي د «سرای» د سيند په سيمه
په وار وار سلام زما ورته عرضه کړه
ور سره زما د لوريه څو تسليمه
اباسيند وته ناره وکړه په زوره
و لنډی ته و ينا و وايه حليمه !
ګوندې وی چه بيا مې ستاسې جام روزی شي
په ګنګا جمنا به نه وو له قديمه
چه سړې اوبه دغره نشته په هند کښې
تړې توبه که واړه ډک وی له نعيمه
خدايه زړه مې په وصال دهغه خوښ کړې
داچه اوس ورځنې لرې دی دوه نيمه
هميشه به په هند نه اوسی خوشحاله
عاقبت به عاصي ووزی له جحيمه
« خوشحال ختك »

نورجهان سقر شو بيا دې سرای دار القرار دی
کله به خوشحال دار القرار لره ورد رومي
« خوشحال ختك »

دخوشحال دزړه خوښی نشی بی سرايه
خپل وطن یې په هرچا باندې کشمير کړ
« خوشحال ختك »

دهواد ياران مې هر زمان يادېږی
چه نې مخ په خوب کې ووينم ويادم
«خوشحال ختك»

ښه په هند کښې چنبا ګل دی
تر دا ګل د وطن خار ښه
د سرای قدر نورچا نزده
په خوشحال دی تر فر خار ښه
« خوشحال ختك »

درزی لاګزلری بیاتې سوزن لری
يوجه در ګوته یې خوشحال خبرن لری
کوچ یې آسان دی مشکل هيڅ ندی
غم دیارانو درد دوطن لری
« خوشحال ختك »

۱۵ ـ مسلماني :

په دا دوه حرفه مسلماني ده
هر چه نه پسندې په ځان په چا مه پسنده
چه یې اوس په تولولو نه مرېږي
همدا خپل دولت به وکا یه تا شنده
« عبدالقادر ختك »

چه نه پسندې په خپل ځان هغه مه پسنده په بل ځان
همدا ده که ته یې ګورې په صحی مسلماني
نيکانو سره زيست روزګار په مهر و محبت کړه
بدانو سره زيست روزګار هم بويه لساني
«خوشحال ختك»

په قوت به داسلام کړي
د کفار انکار غارت
« دولت لوانی »

---

(۱) رنتمبور ديو ځای نوم دی چه شاعر هلته بندی و « خادم »

دمسلم نښانه داده که یې و ینسې

چه اول په شریعت دې استوار شی
« مرزا خان انصاری »

پسه مسلمو کښې خاصه مسلم هغه دی

چه یې وشلاوه زنار ددی دنیا
« عبدالرحمان مهمند »

١٦ ـ آزادی :

وهر چاوته چه وگورم فریاد کا!
په جهان به هیڅوك نه وی چه آزادوی
عقل وهوښ یې وړی وته پیدا کړ

روزه نه یم د جهان دی سینې خوږې
ځنې عشق اندوه بنده کړه ځنې لوږې
داچیچل دادل دیرانگ دی یادیږې
«خوشحال خټك»

چه سړې شرومې یې چښم په وخت داوړی

بادشاهی داورنگ زیب زماه غږ که
« خوشحال خټك»

دحاتم دسخاوت خبرې مه کړه

لایه دا کښې هم د طمع نښا نه ده
« خوشحال خټك »

که یې ته یه منت موړې وایې مخلمه

که دچا په باغ کښې بوټی د کیمیاوی
« خوشحال خټك »

دمغل منصب مې پر بېبودهسې خوښ یم
دانا دره عقیده لکه زما ده !
دمغل وته به هسې کار بنکاره کړم
آزادی تر باد شاهی لا تېرې کا

لکه خلاص داویه بنده بند پوان شی
لاعجب که بل پیدا هسې افغان شی
چه راضی راځنې روح دفریدخان شی
چه بل د حکم لاندی شی زندان شی
« خوشحال خټك»

چه نوکری کا څوك دېر گنده کا
تر آزادی نه بهتر هیڅ نشته

سړی ازاد وی خپل ځان بنده کا
چه څوك په کور کښې خپله دنده کا
« خوشحال خټك »

طمع بلاده اصیل بنده کا !
ماده لیدلی دی چه طمع نه لری

بنه بنه سړی وی دائی گنده کا
په بادشاهانو پوري خنده کا
«خوشحال خټك»

لکه ونه مستقیم په خپل مکان یم

که خزان را باندې را شی که بهار
«رحمان بابا »

که دعقل څه اثر لرې و سرته
په نظر دهغو خاوره سره زر کېږی
بې منته جام د زهرو ښکلی ښه دی
دیوسف له حاله زده که دغه پسه
دی فلك و چاته هیڅ بخښلی نه دی
که له خدایه دوې خلقو ته مخ شی
همیشه به در په در گرزی رټلی
ددې سست بدن منت په رحمان باندې

لاس په سرمشه دهر گیدی ودرته
هرچه نه لری نظر و سیم و زرته
نه هغه چه منت بارشی و کوثرته
وایه حال د زماني وبرا درته
چه یې نه دی را پیرودی ځنې پېرته
له فردوسه به دې مخ شی و سقرته
داستو گنې ځای به بیانه موړې چرته
چه له خپله دره تلی نه شی بل درته
«عبدالرحمن مهمند»

روغی کلونه : (٥٢٥) ب سردار محمد ح عمر سید ر محمد امین ن رجب علی ه ١ ج ا ... پښتو ټولنه لیلی ١٩ - ١ - ٣٦ ع

زندګي که څوك پوهېږي حضور ده دی
آینده و رفته کله دچا یاد وی
« عبدالرحمان مهمند »

نه خوښي کړم داحق سره دمه دحي
نه مي رده مومی اندوه دده له ذمه
دزلفېنو تور حلقو دي عذار و پنم
که نسرین دي دی په زلفو کښې صنمه
« عبدالقادر »

چه مي شاکړه وښا دپوو ته ښاد شوم
چه د زړه مرادمي پرېښود په مراد شوم
اوس څه غم نکړم له غمه بې غم ګرزم
راضي من چه دازل دویش په داد شوم
چه مي طمع ددنیا ور څخه پرې کړه
هغه کس که کیکاؤس زه کیقباد شوم
ځان بازبه ولی کاروانه دیز پېد کا
له شیخانو ځکه زه بې اعتقاد شوم
خدای مي پیا په کښې بندی مکړه ترمرګه
احتیاج عظیم زندان وه تري آزاد شوم
همېي ځان له غمه خلاص کړهم نیکنام شو
دپرمین په وروستنی ضرب دفرهاد شوم
بادي بوی عبدالقادر ره سحر راوړ
شګفته لکه غنچه پد غه باد شوم
« عبدالقادر خټك »

چه خوښ له کمه دلګیر له خاره دی
عشق له دو پېښو بې اعتباره دی
نه شکایت کړم اچا ، نه شکر
در دمی اه پاره در پمان له یاره دی
« عبدالقادر خټك »

له بېخونده آزا دی شوه دسر وي
دګني پخیر پښو بنده بندی پیا
« عبدالحمید مهمند »

وزي تېزی پروت بچي ل بوز کی ښه نې .
نه په تخت دپاسه ناست دبل کره
دمنت پولاو دي زهرشه ! کي مومی :
دمحنت سوی مکړك له سا کټ سره
« عبدالحمید مهمند »

تخت وتاج ته په سر کوز د همت نه کا
چه په داد ددهر پوه آزاده مرد وی
« اشرف خان هجری »

دافقیر دولت به مرګه هسې هوس کا
لکه سترې مسافر وخپل وطن ته
زینهار حلت په هسی ساعت ور کړه
چه دنیا وربانې نه وی وکفن ته
« دولت لوانی »

آزادي او کارو بار دی سره اېری
لاس له کار وباره وباسه که کار کړي
« عبدالرحمان مهمند »

هر ګدای چه آزا ده وی تري قربان شه
باد شاه ان دشام دروم که دختن وی
ماتول دبت آسان دی مرد هغه دی
چه مشغول دخپل وجود په شکستن وی
« عبدالقادر خټك »

۱۷ _ انسانیت :

بوي اصل سره دوه او پامنه هبه
خدایه خه بنی آدم فریق فرېښتو
« خوشحال خټك »

خلق ناديده دي په خبر و پسې تللي   چار تر عارفانو چه په حال دي پوهيدلي
دوه او يا مذهبه پکښې هوېره قيل وقال   واړه سرهوا په خيل مطلب پسې دي تللي
د پردي کتابونه مشتمل په د پرش حرفونه   کل واړه که گوري له الفه دي خوولي
سل پېئې سل سببه چه يې مات په يوه ځای کړي   سل به په بلل نه شي سره يو دي ماليدلي
واړه نور د نمر دي هم د نمه هم د پاڼدي   هر چېرته دا نور دي په هر ښهر په هر کلي
زه خوشحال ختك يم د رندانو په مذهب کښې   نور ويسل مې نزده مختصر مې دي ويلي
« خوشحال ختك »

ب : بابېزه خويونه

١ ـ بدعادات :

عدت لا پرشی عادت له سړي نه   خدای دې نه کاندي په بده چار عادت څوك
« عبدالرحمان مهمند »
همېشه وي نرم چوب غذا د کرم   شيدا مشه مرد خالي له سياسته
« كاظم خان شيدا »
سترگي به ووزي دخس له نامردانو   که همه لنکه ايري آتش نسب وي
« كاظم خان شيدا »

٢ ـ بي پته خويونه :

پو چه د پر خوري سوگندونه   بل چه د پر کاندي پور رو نه و
آشنائي ورسره کم پره   دا بي پته دي خويونه
« خوشحال ختك »

٣ ـ كوزتيا :

تر هر څه بد کجئي خطر دي !   کجي به نه کا چه دانشور دي
الف چه سم شي کجي پسې نشته   ځکه تر نورو حروفونو بر دي
« عبدالقادر ختك »

٤ ـ بدنيتي :

چه د بل په نامرادي کښې مراد غواړي   دا سبب کنه د خپلي نامرادي
« عبدالحميد مهمند »

٥ ـ بدگوئي :

چواړي د حلال خور په نامه بولي   له ښو خلقو بدگوئي نده ممکنه
ته چه بد له خلقو وائي زه و پرېږم   چېرې ي خپله بدي نکړي معينه
له هغو نه به د ومبي ستا عيب څرگند شي   چه هر چا و ته دې کړېده خندنه
« عبدالرحمان مهمند »
مه پر چا غيبت تهمت وايه مه نبله   مه د بد نامه په هيڅ بني آدم ږده
« دولت لواني »

٦ ـ بېکاري :

د جمله بلاؤ سرتن اساني ده   لټ غوبي شي خرڅاوه په قصابانو
فراغت د بېغمي په ملك كښ شته   چه امید د بېغمي کړي طالبانو !
« عبدالحمید مهمند »

٧ ـ ډېر احتیاط :

كل وسواس له احتیاطه پیدا کېږي   زه له ډېري هوښیاري نه لېوني شوم
« عبدالرحمان مهمند »

٨ ـ تذبذب :

كمال د كفر تر ناقص دین ښه دي   یا درست گمان ښه دي یا درست یقین ښه دي
چه كلمه د اشي كمه هغه شي   دا نا ته كلمه مذبذبین ښه دي
« خوشحال خټك »

٩ ـ شخصیات :

دزړه غلا په زړه كښ غم ده   لا په تېره د سردار
هر سردار چه په زړه غل شي   ځان رسوا کا خلق خوار
« خوشحال خټك »

١٠ ـ ظلم :

باز چه وینې د ځیگر خوري مرگ یې زروی   له دي وېنو ځان ساته زما ځیگره !
كه تر خه دي هم شراب د قهر نغره   ظلم وجور په چا مه کړه ځیگر وره
« عبدالقادر خټك »

چه بیهوشي ډېره گېره پسې نربلي   ډېر په ظلم كښ څوك مه كوه گبر گوره
ماشي مرکاندي هاتي چه سره ټول شي   په یوه وجود یې كښ مه گډه ډېر گوره
لبزي لبزي او به تولې شي ملك وران کا   په لږ جبر چېري نه شي دا ښېر گوره
« عبدالحمید مهمند »

باز كر گس شاهین جوړه تري په هوا شول   چه ثابت د عندلیب شو په گلعذار حق
بلبلان طوطیان د فكر په تال ځانگي   خدای كړي پورته ا دي باغه د مالدار حق
« عبدالعظیم رانیزی »

خدای دي نكا چاته وازی د آزار خولي   دغه خولۍ ده په آزار كښ د ښامار خولي
په گړ كښ بخته برج هسي میدان کړي   یا تو بو بدی خولی دی یا دو یار خولي
د یوې خولې له آراره وو پېر پېښه   كه پیمر دي دعا كا نه دي هزار خولي
چه پېري راشي د مظلوم د آه سېلي   كاله خاورو ایرو ډكی د مدار خولي
چه قوصر د آه سر دور باندی لگی   ور به نشي د هغه چا د پېرهار خولي
چه اثر د مسیحا لري یه دم كښ   خوزوي دي هغه خلق په گفتار خولي
ورځ به شي د غم شپه پهغه خلقو   چه پیاب بی بد دعا كه هر سحار خولي
« عبدالحمید مهمند »

چه داغی یې سپین بشر په اور د ظلم
په لاس مه شه پاز پرور د ظلما نو

د مومن د زړه آزار د خدای آزار دی
هم آزار دی پیغمبر د ظلما نو

چه نهال د ظلم کېږدی ځني لاړ شی
تر یخ تر زهرو شی ثمر د ظلما نو

آزادی که دي پکار ده شمس الدینه !
له مجلسه کړه حذر د ظلما نو

« شمس‌الدین کاکړ »

هسی خوښ د ظالمی په کار ولاړ دی
نه به وایی مر ګ یی نشته تل به ژوی

« خوشحال ختك »

ر سېد لی تر مطلبه به خود نه یی
چه خوږی د د مظلومو د سر وینی

« عبدالله بوبلزی »

١١ قهر :

ما نبی مه کوه حنا نه صبر بو یه
جوړ کاروته خشموران کاندي تلوار هم

« مرزا حنان »

همېشه غوټه جبین یی ډك له کینه
له خپلواو کورو کلی مرور یی !

« ملا جمعه »

د جهان کینې غصې واړه تر شا کا
که سړی په وخت دقهر مر ګ تر زړه کا

دا پیدا چه خو د بیني ور څخه نشته
د جهان ننداري ځکه دوه ایمه کا

په کینه په حسد هیڅ د چا و نشی
هر سړی چه حسد کاندی ځان او به کا

« خوشحال ختك »

١٢ ـ تعجیل :

دانا وران کاروته جوړ په داناني کا
په تعجیل سره نادان کاندي هم کار کج

« عبدالقادر ختك »

په هنر هنر خبري کړه دلبره
تېزی مه کوه په هیڅ کار کښي د سره

« عبدالله بوبزی »

١٣ ـ حرص :

په غم د نو رو و غم ته ساز مه شي
سیك و عالم ته به خپل آواز مه شي

سړ ی په طمعه د بل بنده شی
دعا به دا کرم اخته په آز مه شي

« خوشحال ختك »

١٤ ـ کبر غرور :

دغه زور به چلوي تر کومه پوري
چه یوازي دي به ځان تمام جهان خوړ

تا چه تېز تېزه سمند د خو د را یی
ما دا ستا دېر بواته هله ارمان خوړ

« عبدالحمید مهمند »

چه کمال غواړی په کبر احمقان دی
په پلیتو اوبو نه کیږی او د س

سبره ! هیڅ به ټیټو و نو لو یی مکړه
ستا به هم دغه قامت کاندي روزګار کج

« عبدالقادر ختك »

(c) ketabton.com: The Digital Library

١٥ – بېوفائي :

چه یې نه وینې وفا په رنګ وبوی کښې   زر که ځلکه مینه نه کا و ګلزار ته
« عبدالحمید مهمند »

چه نه ننګ لري نه شرم مه یې غواړه   تو به وکا زه له یلیه د بېوفا
« مرزا حنان »

که یې اوی دزړه په وینو لکه ګل کړي   هم هغه به یې زړه در کاندي شنه تا نده
« عبدالقادر ختک »

١٦ – طمع :

څوک چه طمع له چا کا په حقیقت کښې   که بادشاه د درست جهان شي لا ګدا دی
« خوشحال ختک »

نه دی نفس لره جلب د ورکولو   امو ختـه در باندې غل او کا سیر مشه
نور قیدونه و اړه سهل دی حمیده !   خو په غاړه دې د طمع زنځیر مشه
« عبدالحمید مهمند »

له هغو ترخه ویل شی د حق پاتې   چه په خوله کاندي خوږه حلوا د طمع
« عبدالحمید مهمند »

سړی توب به دې سپېتوب کاندي دا طمع   عزت وسا ته په صبر که دانا یې
هسې چارې به حرص در باندې وکا   چه په هېڅ شوې نه وې پنا به وا یې
« عبدالحمید مهمند »

که دې زړه وی چه بډای شې طمعه پرېږده !   څو دې طمعه چاته شته توانګر نه یې
« عبدالقادر ختک »

که یاس له حقه تحقیق حرام دی   یاس له مخلوقه د حق انعام دی
اصیل بنده کا خلاص شوی بند کا   طمعه له خلقو د خلقو دام دی
« عبدالقادر ختک »

شرموی هر یو سړی د دنیا طمع   د بې توب نامه حاصل کا په دا طمع
همت ناك سړي که خوار وی دولتمن دی   خاخکې ګوره نه کوی له دریا طمع
د هغه د شرم بوزه په مخ نه وی   چه کوی د نس د پاره له چا طمع
لکه څوك لوبي په خپله حیا کاندي   هسې ما و ته ښکار پرېږدي دا ستا طمع
لکه یو سپي چه هیڅ ښتی اسل هغې   هسې ده د یو له بل نا صلا طمع
د هغو د عزت پښه ده بنو لید اسې   چه به دا زړه له چا کا ندي بیا طمع
تل دخواست لاس به یې نیولی دی کوڅه کښې   محمدي چه څوك کا بل ته پیدا طمع
د حاتم د سخاوت خبرې مه مکړه   لا پیدا کښې هم د طمعې نشانی ده
« خوشحال ختک »

١٧ – ریا :

دریا عمل مې طوق شو را تر غاړه   لکه خپور شی په ځیګر د ستار د چا
« شمس الدین کاکړ »

۱۸ ــ بدي :

چه په بدو په رشوت کاندي حکمونه   تور مخونه به دوزخ ته قاضیان د رومی
چه په طمع د دنیا مفتیان فتوی کا   شرمنده به د دوزخ په زندان د رومی

«مطیع الله پیرخیل»

ج: نصایح

دا همه له نا پوهۍ پیدا کیږی   خرخشې دعوې ناساري شر و شور
پیر څو ، شېه سلرك ، نمانځنه ، اوبل عدل   که دي دا خویو نه شته څه غوادي نور
کبرجن حریص بې زړه چه دروغ وایی   د یاری لایق نه دی دا خلور
که وعده یی قیامت وی د غو ښتنې   دهوښیار سړی بهانه وی په کار پور
که طالع یی ددولت په شربت ډك کا   بیا آخر شی د کم عقل جام نسکور

«خوشحال ختك»

چه دخلقو نیکخواهی لری په زړه کښې   مبارك شه بادشاهی لری په زړه کښې
که بې غوږ د دانشمند په نصیحت وی   خه عجبه آګاهی لری په زړه کښې
د ناصح په نصیحت به اصلاح نشی   هرسړی چه تباهی لری په زړه کښې
د مردانو په معراج به ور تلی نشی   که دسعی کوتاهی لری په زړه کښې
مختورن د دوا دو کونو ندی خه دی   چه هر چا سره سپاهی لری په زړه کښې
نیکبختان به اندیښنه کاندی د نیکو   ګمراهان به ګمراهی لری په زړه کښې
په هغه هنر کښې تېښګی او سه خوشحاله   هر هنر چه سپاهی لری په زړه کښې

«خوشحال ختك»

په دوستانو تلطف کړه څو په تاشی   د دښمن سره هم ښه کړه خلقت
د نمانځه تر قضا ګرانه دا قضا ده   چه قضا شی د خلور و مصلحت
نوراني کا هغه ځای چه سره کښېنی   دیرینه خلور هو ښیار په مشورت
چه په تشه تواضع کښې ګټه کیږی   هومره سود نشته دډك طباخ دست
که حاتم غواندي نرم کړي د مهرانو   دیوې دمړی په چا مه زده منت
څو بدانو سره بدشی هومره ښه دی   ولې عفوه کرم ډېر لری لذت
که دې سرځی کهدې مال ځی کهدي نورڅه   استوار اوسه په کار د رفاقت
په ظاهر باطن کفران دنعمت مه کړه   هوا خواه اوسه دخپل ولی نعمت
که راحت غواړي په ځان محنت قبول کړه   بې محنته هیڅوك نه مومی راحت
که دارو به خواست موندل شی مه یی آخله   که دمرګ وته نژدې کاندي زحمت
که آسمان دي‌دزمری په خوله کښې ورکا   دزمری په خوله کښې مه پرېږده همت
که ژوندون دی هم هغه دی په جهان کښې   چه یادیږی د سړی د خوی خصلت

«خوشحال ختك»

خپل استاد و ماته ووې څو پندونه   هر یو پندی مرغلري دی لا لونه !
وې چه هره بدی کړه هغه بد مه کړه   چه دلاسه دې آزار شی دچا زړونه
که دې زړه وی چه بدنه موې له چانه   اول ته پرهیز ده د بدو خصلتونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شهوت په نغوته مه ځه شهوت اور دی
ته کینه، رخه، حسد له هیچا مه کړه
د هر چا سره د ښو سلوك بایده دی
د دنیا په مال د نیکو نوم حاصل کړه
د هر چا سره نری ملایمت کړه!
خپل پردی ته د خپل راز خبره مه کړه
خوشخوئی هر ګوره ښه ده نه دا هو مره
هغه کار چه په آرمی تر سره کیږی!
و هغو وته چه قهر کړي روا دی!
د هغو په مرګ ثواب ګټلی بویه
که دښمن دي ډیر زبون ته ځني ډار کړه
د دښمن په تملق غلطی مه کړه
عاقبت به خپل ورغوی په غاښ پریکا
چه دي لاس په دښمن برشی پري یی مږده
په خپلوانو باندي هو مره خشم مه کړه!
د پاد شاه په مهر مینه غلط مه شه!
پاد شاهان چه په چا مخ کا د بندی
په هغې معشوقې څه باور د کړ و دی
د بېلې یانې خوره نه هغه پاستې
د بد خویه سره هیڅ بندی ته مه کړه!
د کمذات په ښو خبر و غلط مه شه!
په هر کار کښې چه در پېښ شی ښیره مه کړه
په رښتیا که په دروغوی سوګند مه خوره
د حرص سترګې مړې په قناعت کړه
که هر څو دي علم ډیر چه عمل نه کړي
د ښه دین دیاره علم، دانش ښه دي
په جهان کښې که مردان دی هم هغه دی
چه بدانو سره ښه کړي قباحت دی
عاقبت به ملګیری در ځني بریکا
که دي وروروی که دي ځوی وی چه بد کار شو
چه بد فعل، او بد غرض په کوم ځای ناست وی
چه په کالو وی مشران ته یې حرمت کړه
په هغه کور کښې چه ښځه چر که بانګ کړی
هرچه شرع فرمائي په هغه کار کړه
نیکو کار په فقراؤ خیر خیرات کا
که دي زړه له وینو ډك شی و دښمن ته

پیدا اور د ډیرو سوی دی کورونه •
د ازل په ورځ مقسوم دی قسمتونه
په بدی کښې څه فایده د کوم سودونه
تل جهان و چاته نه پرېږدی مالونه
ګنډي وی چه پداخپل کړي د چاز ډونه
د بخچي د ننه ښه دی خپل ر ختونه
چه په باغ کښې دي خربزی و هی خرونه
څه حاجت چه رساوه شی تر جنګونه
چه اری د بدو فعل بد خو یونه!
چه پې سوځی له شامته غاړي غرونه
په یوه شجري و سوځی ښا رونه
درستم غوندي هم مړه دی په مکرونه
هر چه کار کا د دښمن په ور مونه
دما رانو په غارمه منده لاسونه
چه پردي ورځني تښتي په ملکونه!
زورور په لږ ګناه و هی سرونه!
و سپینډو نو ته تړل نه شی بندونه!
چه په هر لوري یاران لری زرګونه
چه بی خوري د نو کری په خوشر طونه
غلیمان ور اره بس دی خپل خو یونه
د ګډ پر؛ ونه خوازه لری ګلونه
په تلوار، سره ورانیږی جوړ کارونه
منافق وی چه ډیر ډیر خوری سوګندونه
چه په کور کښې دي انبار شی نعمتونه
ته حمار یې په تا اېښي کتابونه
نه پیدا چه پسري لوڅې پردی کورونه
چه و سختی و ته و نیسی لاسونه
د بدانو خو هم تور ښه وی مخونه
چه په لاري ترتا تېر درومی ستاملونه
په خپېروی کاږه کړه ور مېږو نه
د هغو د ناستی تښته په کرو هونه!
بیا هغه چه دي په ځای وی لکه ترونه
د هغو خونو نه ځی بر کتونه
مه عمل کوه په رښتیا دو دونه
هرزه کار په عمارت کاندي خرخونه!
انږو ډیر په زبان مه راووړه عمونه

به هر کار بهتري لاس بروی په ځواني کښې که طاعت که عبادت که نور کارونه
په ځوانۍ کښې چه د کار نه لاسه ووزي په پیرۍ به دی ونه رسی لاسونه
همیشه او سه خو له پټه لکه ناوې چه ضرور شی هاله وکړه دوه حرفونه
سر هغه په دنیا معقول په جهان څوک وي چه همیش په خندا سپین لري غاښونه
که خبره که خندا کړې جګي جګي ! هره چار تر حساب مه کوه بیرونه
که دې زړه وی چه پټ عیب دې ښکاره نه شی چاته مه شماره د خلقو پټ عیبونه
که له تانه په قوت د مټو زیات وي له هغه سره حجت مه کړه ښځو نه
چه توانیږې د هغې خبرې لاف کړه او که نه په دروغو مه وهه لافونه
چه د ښمنو کښې د جنګو خرخشې وي ته بې غمه خپل هوس کړه خپل ښکارونه
که دی واوریدل چه بیا وبله روغ شول نور په خپله وسله ووهه لاسونه
چه د ښځو نه بتر دی هغه څوک دی ! چه د ښځو سره کا مصلحتونه !
خدای هغه په دواړه کونه دی نماځلی چه په ورځ کا عدل وداد په شپه نمځونه
چه دزړه په تمامین د هغو نازونه تل نیاز منو سره وړی دی نیاز و نه
داصیل شپوه خپل اصل نه اېاس دی په زربافو کښې پادم وی پامرېږو نه
« خوشحال ختک »

په پیری کښې چه هوس دی د ناب کړي بیهوده ګمان په صبح د مهتاب کړي
داسته ګناه کوي توبه و کاږي لکه بت هسې په غټو ستر ګو خواب کړي
علم و کړي بیاعمل وربانديې نه کړي لکه طفل هسې لوبې په کتاب کړي
په شپه پروت بې دهقان په میخانه کښې او د ورځې مخ په لوري د محراب کړي
له خالقه دې نه شرم نه حجاب وی له رحمان ګوښه و نیسي حجاب کړي
عبدالرحمان مهمند »

کرد ګلو کړه چه سینه د ګلزار شي اغزي مه کړه په پښو کښې به دې لاړ شي
ته چه بل په غشو ولې هسې بوه شه چه هم داغشي به ستا په لور ګذار شي
کوهي مه کنه د بل سړي په لار کښې چېرې ستا به د کوهي په غاړه لار شي
ته چه هر چاته بخوار و ستر ګو ګورې لا دومبې به ستا صورت تر خاور وخوار شي
آدم زاد په معنی واړه یو صورت دی هر چه بل آزار وی هغه آزار شي
که نه نه کوي نظر د چا و عیب نه هر سړی به ستا د عیبو پرده دار شي
د هقان کريه لوره مځکه باندې ه کا سر کوزي کوه چه پټ دې مرغزار شي
د مات لوښې او از کله ثابت خېږي د هر چا عمل خر ګند پخپل ګفتار شي
واذا حکمتم بین الناس راشه واوره حق باطل سره جدا کړه مهني نغاړه
مدا ماچه لکه باز غوښې د قام خوري عاقبت به شې بندی په پښو په غاړه
جوړ وی نوی قصر ونه خبر نه ئې ننن صبا دی ابادی و پښم و یجباړه
فکر و کړه وخت کو تاه دی و بې لو یږي د دنیا پر لانده پاڼې باندې و لاړه !
« مرزا حنان »

(c) ketabton.com: The Digital Library

نن چه صبح دی رو شانه لار صحیح کا   تا گهاته به دا صبح شب تار شی
لږه نې مه گڼه هر څو که گناه لږوی   چه لږ لږ و سره جمع کړی بسیار شی
که بل بد کا نندی ته ښه ورسره وکړه   هر یو نخل چه میوه لری سنګسار شی
تل و ښو و ته آزار د بدو رسی   هر چنچی و نرم چوب و ته دو ځار شی
هغه زده به له طوفانه په امان شی   چه کشتی غوندی د خلقو بار بردار شی
خدای دې بدله لاسه نه کا او که وی هم   در حمان دې له کل بد و استغفار شی
« عبدالرحمن مهمند »

اې مدام د بل په کمه روا داره   نیکی نه کوی بدی لره تیار ه
قدم مږ د مړ عاجز میږی په ظلم   نه چه دغه پښه دی و مبتلی له مار ه
هر چه وی صباح بې راوړی لږ که ډیر وی   دا چه نن یې پستم اخلی له خوار ه
کبر مه کوه چه کبر پر خدای ښائی   چه رانده په دا شیطان شو له دربار ه
تکیه مه کوه پر مال فرزند بې بخته!   که دې مال که دی فرزند دی ناپکار ه
دا جل صیا د طلب د استاد روح کا   ته طلب د مال اسباب کړی نا قرار ه
که دا پند د حنان ونیسی په غور کښې   دی بهتر له هغه گنجه بې شمار ه
« مرزا حنان »

ډیر به ستا په سبب خواب دراحت وکا   که دمهد په شان ورك دخان آرام کړی
« شیدا »

پند دی سو دمن واوره تور زنه   اسا نه ندمه د سر بنند نه
مصلحت مه پریږده د خپله لاسه   هم به خپل راز لری د زړه د ننه
« خوشحال خټك »

همیشه وائې چه خدای می پیښ ندلی په یکی دی   که دی خدای وی پیښ ندلی مینه مکره په باطله
په خیل حسن غره مه شه که په حسن لکه گل شی   زمانه به دی خپره په یو څو ورځې کا زائله
« خوشحال خټك »

د چاوخوان ته خالی کتل مکره   که تل دی خوان خوری منت په بل مکره
چه پری باور ځی هسی و یل مکړه   چه مال د بل شی هسی بیا تل مکره
(خوشحال خټك)

منجم که در ته نحسه ادینه کا   یا طبیب و تا ته بد ې کا شکر ې
په جمعه به و نمانځه و ته و نوزې   له شکرو به هم گرزې ارې لرې
په قران کښې چه شراب دی منع شوی   ته یی وا ې لکه پی د مور نغرې!
« خوشحال خټك »

عاقبت به یی زده ترلاسه کړې حنانه!   لکه زلفې دنگار تواضع خوی کړه
« مرزا حنان »

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه ځان ژغوری برېښنده تېرو تورو   هسې خپل سرله بېړو دسحر ژغوره!

« عبدالحمید مهمند »

چه ظاهر غوړوی په باطن سپوروی   په ژبه خوږوی په زړه کښې شوروی

ور سره مه کښېنه تا به تباه کا   سپین زر که سپین وی اثر یې توروی

« عبدالقادر خټک »

له همه واړه عالمه صلح کل شه   وښوېدو خوشبويي ور ڪوه ګل شه

تعلق په تېرېد و نې هوس مه ڪړه   په بهار کښې په ژارو لکه بلبل شه

« عبدالقادر خټک »

خوك چه نرم ویل کا عمل یې ګوره   تېګان نم په خوله ویل کا نرم نرم

« خوشحال خټک »

ښښتن مو مل دی   اوس مویسر غل دی   هواد د بل دی

غازیانو ګوری،   ښښتن مومل دی

توري تېرې کړی،   د ښن مو پرېکړی،   منګلی سرې کړی،

خله به تښتو   ښښتن مومل دی

که تېنګه کړو زړونه   بر بری یو نه   چه زمری یو نه

اسلام راخخه دی   ښښتن مومل دی

غازیانو راشی،   تول شاؤ خواشی   دشهاب په ملاشی،

دښن موغوخ کی،   ښښتن مومل دی

« شیخ ملکیار فرښبن ستانه داشعر په یوه غزا کښې چه دسلطان شهاب‌الدین غوری سره ؤ ، د غازیانو د تودولو دپاره درجز په رقم ویلی دی . »

دریم باب: پښتو او پښتنوالی

۱ـ مېړانه او توره:

مرد به نه شي په گفتار — خو پیدا نه کړي کردار
چه دې و ښکنځي مرد نه یې — که له تا نه وي په دار
چه څه دی خو انتقام دی — د مردانو کار و بار
عفوه هور ته ځای لري نه — چه نه عیب وي نه یې عار
چه عزت ورڅخه نه وي — هغه مرد نه وي په کار
هم مهره لري هم زهر — ښه مردان دي لکه مار
چه هم تندر هم باران وي — تر هغو ځوانانو جار
مرد به غم دخیل هنر کا — نه د زر نه د دینار
مرد به غم کا دخیل شرم — د عزت د اعتبار
نامرد فخر په نسبت کا — مرد نه مور لري نه پلار
د خوشحال خبرې گوره — لعل و دُر پېیلي په تار

«خوشحال خټک»

یا د سپینې توري مرد شه یا عاشق شه — چه یا د ښځې په ښکلو په سندرو
د خوشحال خټک خوښي په هغه وخت وي — چه بر ښنا د سپینو تورو شي د زغرو

«خوشحال خټک»

د نامرد، د مرد به دا تفاوت و شو — په نامرد، شرم آساندی په مرد گران دی
مست هاتیان خوني زمري توري وښکلي — که د سروبره دی نه شي کار آسان دی
کاشکي ته به دا دنیا همیشه پاتې — به احتیاط احتیاط کښې د ډېر خلق طوفان دی
که د ځان که د ایمان بدخواهي ډېر دي — ما به خدای باندې سپارلي ځان ایمان دی
ننگیالي چه د اخلاص توره په لاس کا — ډېر لښکري د همت پوري کاروان دی
په ښادي سره شریک دي اولسونه — غم یوازي د خوشحال خټک په ځان دی

«خوشحال خټک»

مور دي نه شي باندي پوره — چه مېړه و نه د کارزار دي
څوک چه شته تر شرقه غربه — د تورزنو خدمتگار دي

«خوشحال خټک»

درست پښتون تر قنده هاره تر اټکه — سره یو د ننگ په کار پټ و آشکار
په داهسي وخت، چه وخت د نام و ننگ دي — دا بې ننگه پښتانه کا څه رفتار
پښتانه چه نور څه فکر کا ناپوه دي — بې د توري خلاصي نشته په بل کار
تر مغلو پښتانه په توره ښه دي — که په پوهه پښتانه وای څه هوښیار!

«خوشحال خټک»

مېړنو له تښتېدو شرم دی یو نسه !
د نصیب له ږېړې ماړوه جلب
« یونس »

څه سړی څه یې تد بیر !
هم هغه شي چه تقدیر
که جهان شي تیر • توره
ستا به مرگ شي خلق خیر
بې تقدیر • به و نه مری
نه په تو ره نه په تیر
بې اجله مر گی نشته
تیغ و هم مکر • تقصیر
له که کار د مړ نی دی
هسې کار نه دی د پیر
د غازیانو شهیدانو
پر وانشته د سمهیر
کل گتنه د • د تو ری
که کابل دی که کشمیر
مړ نی دی چه یا د ښځی
په سند ر و هم په و یر
چه په دروغ د توری لاف کا
د هغو نه یم د انگیر
توره نجره د خو شحال د •
کال په کال خلق خبیر
تر او و یوړ یو بو ری
واد ه مړه په تیغ و تیر
داد ځان ستاینه نه د •
حقیقت وایم په ځبر
« خوشحال ختك »

چه په توره یې ځواب ور کړی مردیده
که وجوددی خوك آزار كاندی په چوب
« خوشحال ختك »

چه مین په وسله نه وی
مرد دی نه وائی خپل ځان ته
لاس دی سره کا ستر کې توری
ځان دی و جود وی ځوان ته
« خوشحال ختك »

باغ وی سرود وی نقل و شراب وای
ښې ښې دلبری ښه ښه احباب وای
مجلس د خاصو کتاب په مینځ کښې
نقل د تورو و خت د شباب وای
« خوشحال ختك »

د زنانو په حساب د ی مر دان مشه
چه له زیبه له زینته هم آغوش وی
شړی ور ښتون به سل په د که یوسی
کشمیری چه بغرگ شالونه یې په دوش وی
« خوشحال ختك »

د بلا ته د اختیار توره به لاس کښې
وقضا وته تسلیم په شان دمړه یم
تند رهم زمانه ذاته نه پیدا دی
به سپین زړه که دباران سپینی اوبه یم
« خوشحال ختك »

چه جنگیالی وی دولت هغه مومی
چه ننگیالی وی عزت هغه مومی
داد وا ړه تو کی سره تړلی دی
خوك چه محنت كا راحت هغه مو مې
« خوشحال ختك »

چه ځان غواص کا گوهر هغه مومی
چه بې ننگی واخلی دلبر هغه مومی
دا کا رمې خوځله به ځان راغلی
له سر چه تېر شي ظفر هغه مو مې
« خوشحال ختك »

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا رقیب کله زما په مخ را تلای شي

چه زوری شي میاشت آخره شپه را خیژي
ښې ورښمنې جامې خوې دار تېنو دي
له یارانو اخلاص تلـلی دی حنا نه !

د میدان په ورځ چه تښته کا له جنګه
له میدانه تښته کاردی دزنانو
چه د تورو په بر ښنا یې وار خطا شي
د ضرور په ورځ به تښته له ګیدړ کا
د عزت صدقه سر د سر د نیاده .

دمړو و جنګ ته نه د رومي عورتي
« مرزا حنان »

پښتو ځان له عالمه په افلاس کښې
دمیړه مړانه نه ځي په کرباس کښې
ګذران د زمانې شو په لباس کښې
«میرزا حنان»

یا تې هیڅ نشي باقي له نام و ننګه
مړ د به نه تښتي له غشي له تـفنګه
مور یې مه وای په هغه غولا تي انګه
چه همېش کاندي خوښي له نای وچنګه
مړ نې به شرم سرور کا بید رنګه
«یونس»

ملي وحدت

تو له یو دی که غلجي که ابدالي دي
چه عمل یې د نیکۍ وي مېړه هغه

ښه هغه چه یې ښېښه د زړه صفا ده
که اغوستې یې ګډ له د خامتا ده
«احمد شاه بابا»

۲ ـ ننګ او ناموس :

چه ننګ کا ننګیالی دی ورته اېښي دي دوه کاره
یا کام د ننګ حاصل کا یا د دوی مینه سپېرېږي
«خوشحال خټک»

چه د ننګ په چارو نه دی خوشحال له !
که یې زر وینی په ستر ګو هم ماده دی
«خوشحال خټک»

کاشکې ځوان دی پښتانه په ننګ کښې مړوي
چه دقام به ننګ کښې و مړ هغه ځو یه
نه چه ګور له ړوان شو م له تلتکه
په عالم کښې دخیل پلار غاړه کا لکه
«خوشحال خټک»

ځه یو ازې ننګ په مارا غلی نه دی
چه ښور وا خوری دمغلو وامه سپي دي
ګور به هم په ژړا سر کړم که یې ور ودم
پښتانه د ېر دی په غرو نه په سمو نه
د سګانو په خو له څه اخلم نو مو نه
زه خوشحال د زړه دا هو مره المو نه
« خوشحال خټک »

چه د بل ننګ و ناموس سا تلی نشي
و به نه ساتي خو ك خپل ننګ و ناموس
« عبدالحمید مهمند »

دخپل رنځ د درد علاج را څخه نه شي
د ګلار خو په هوس شپې رنو مه
تلخ ویل پر رقیب شو ځکوې ومـا ته
په حکمت که ارسطو و افلاطون یم
امو خته لکه شبنم په دا شبخون یم
آخر زه شمس الدین ننګي ارم پښتون یم
«شمس الدین کاکړ»

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو وا نخلی له غلـه انتقام
چه د ننګ او د ناموس اندوه یی نشته

مرد نه خوب کا نه خواړه کانه آرام
د هغه سړی به نه وی احترام
« خوشحال ختـك »

نام وننګ افغانی مې ولاړ بر هم شو

انصاف نشته د خوبانو په بازار کښې
« عبدالله یوپلزی »

واړه ننګ د پښتانه دی ګدا نه ځی

حال یی ورخ په‌ورځ زبون‌دی‌ستا به‌غم کښې
«خوند ګدا »

په جهان د ننګیالی دی دا دوه کاره

یا به و خوری ککری یا به کامران‌شی
« خوشحال ختـك »

ننګیالی د ننګـئ د یار ه
سر به باد د سر ی پر ـو ز ه
چه په نام و ننګ اړ نه وی
د جها ن بـلا د ې کل و ی

په هر څه لګـو ی او ر
چه یی نه وی ژو ندون نو ر
که تل ژوی مخ ئی تـو ر
خو دې نه وی ویی (۱) سپور
« خوشحال ختك »

سر په دار لـاك شوی ښه دی
نه لـك شو ی په پیغو ر

---

۳ ــ تینګـښتیا

قول و بول په ژوندون نشی بد لو لی

ځکه ځان په جهل و ژنی پښتا نه
«عبدالحمید مهمند»

ځان به مر د عشق په جهل کړم ناصحه!

وا به نودم زه حمید هسې پښتو ن یم
« عبدالحمید مهمند »

ددنیا ناوې به بیا به نکاح نکړ م

که پښتون عبد العظیم یم په نسب
«عبدالعظیم رانړیزی»

زما څه بی اعتقا د نه عقید ه د ه

چه له عجزه پر ملا خم و چاته نشو
« شمس الدین کاکړ»

د مر د چه نه وی وینا محکـمه
چه یو ی ز ړه وی بـو ه خبـر ه

په د ه بـه نه شی در غلـه سمه
خلاص وی له همه خلاص وی له غمه
« خوشحال ختـك»

٤ ــ ښه ځوا نی :

جـار شم قر بـا ن شم دپلار له پنده
لذت دور کړي تر ساتل ډیر د ی

را ته یی ووې زما فر زنده !
خوی خیر ندی مسك له خو نـد ه
« عبدالقادر ختك »

دلو یی به مقام به هـا له کښېني

که د ور کړي دمرانی به وزرځي
«عبدالقادر خـتـاك»

---

(۱) ویی : لفظ ، کلمه .

د خپل ځان دپاره یم درم اسراف دی
چه په بل خونه ښندي بی اسرافی ده
« عبدالقادر خټك »

تولول کېښول دزرو ښځې کاندي
ور کول بازل پی خوی خصلت دنرو
« عبدالقادر خټك »

چه شجاعت کا دنیا په کف لری
نوم به دنیکو په هر طرف لری
هر چه حاصل کا دا د واړه خوی ـه
هغه میراث دشاه نجف لری
« عبدالقادر خټك »

که ځوا نمردی بل آزار مکړه په گلو
ځان دښو دبدو تیرو ته کړه هدف
« عبدالقادر خټك »

چه گټل خورول بخښل کا ځوان هغه
چه تو ره لری د توري خان هغه
کان دلعل ودیا قوت و گوهر څه دی
چه احسان تري پیدا کیږی کان هغه
چه نی ته په گېره وخوري حیطه شی
د مجلس سره چه خوړ شی خوان هغه
که دمال دی که دملك دی که د لیچو
چه نی توان دچا یکار شی توان هغه
په تما مه شپه په ورځی مباشتی کال کښی
چه د خدای په یادو دروی آن هغه
چه د خوك دوړاندی روستوځی داخه شی
په تنها وجود چه شان شی شان هغه
و نور چاوته وران موایه خوشحاله !
چه قول عهد وران شـو وران هغه
« خوشحال خان خټك »

که پښتو ن شی گدا گر د کل جها ن
غگ نی تللی دد ودی دی تریو نان
هسی شه مهما ن نوا زه خلك نشته
لکه خدای چه پیدا کړ یدی افغـان
که بهردر ته مرزی شی خویه کور کښی
له ادبه ځانِ میر نی کری تـابه خا ن
دهرچا ځای لـه چه ور شی بی تـکلیفه
کټ بوزی در ته تیار وی آش و نان
« میر احمد شاه رضوانی »

٥ ـ د پښتو نولی غرور :

زه لـه ځایه د ماغی په جهان را علم
مـاد هسـې د مـاغ سـر نـدی را وړی
لـه اصلی فو لاده هله تیغ ر غیږ ی
یـه وار وارچه ځنې لاد شی و سنپځړ ی
« خوشحال خټك »

که زه گوری درد آشامو سره شماریم
خوار هغه چه نی لـه ما سره آهنگ دی
هر ملځی دسر بازی هنر څه زده
چه په دا هنر کښې سر ښندی پتنگ دی
لا تر او سه نی ماغزه په قرار ندی
چا چه ما سره و هلی سـر به سنگ دی
د گیندیو په ځیگر کښې نی گـولی دی
کـه لیدلی چا دمـا د ښکـار تفنگ دی
لا په خوب کښې به لرزه پریوزی له کښه
چه دچا ترغوز زما د توری شرنگ دی
که په دا د رومی گو رې هغه زه یم
چه می داغ په خاطر ایښی داورنگ دی
در ست جهان می ومغل و ته خپر کړ
ځای په ځای نی پښتانه وته فلنگ دی
ځنی څه لویه دعوی لرم په زړه کښی
ولې څه کړم چه پښتون واړه بی ننگ دی

خو طالع را سره هسې مدد نه کا
دخو شحال دزړه دحال نند اره و کړه

ګټه تیر ترفر یدونه مې فرهنګ دی
که په تخت دپاچه کښینی هم ملنګ دی
« خوشحال ختك »

چه زما د در وېزې په کچکول تخیر شی

دحاتم په زړه به سهم د سوال پرېووت
« عبد الحمید مهمند »

هسې ر نګ له دې عا لمه تنها خوښ یم
تر هغه چه خشک طینت د صحرا و یسنم
چه شاړ ه بی له اقمې و زې مګس شی
چه په شان د آفتاب نده ګرم رو یه
چه په قید یې د قفس کړم لکه زرګه
که پیدا ر لکه تصو یر له خوا به نه شو

چه مدام لکه وحشی په صحرا خوښ یم
لکه موج او اره په دریا خوښ یم
کله زه د هغه خوان په صلا خوښ یم
ستا په سر که په سا یه د هما خوښ یم
تر دا هسې خنداز ه په ژړا خوښ یم
په دا حال له خپله بخته شیدا ! خوښ یم
« شیدا ختك »

جهان شرم نام و ننګ دی
چه وفا و رخچه نشته
چه یې عشق تر سره کړی
په شا غلیو جهان ارت دی
چه خو شحال با ندې نا ستی کا

که دا نه وی جهان رنګ دی
ګل به څه کړې چه خوشر نګ دی
نور څوك نشته خو پتنګ دی
په غو و لیو باندی تنګ دی
دا بو زی ندی او رنګ دی
« خو شحال ختك »

ا کوړی ، یحیی ، شهباز واړه سره زر وو
ا کوړی ، یحیی ، شهباز واړه زمری وو

په خیل دور واړه و نه تېر کړ خپل وار
زه هم نه یم د ګیدړو په قطار
« خوشحال ختك »

دحا تم غوند ې مې خیل و حشم نشته
سخاوت مې په تقلید په رسم ندی
په و ګړی مې خبر ې د مر دی شته

په عطا کښې له حاتمه برابر یم
زه له حا یه د سخې پلار یا پسر یم
په همت کښې په هر لوری نامور یم
« خو شحال ختك »

هر چه کاندی نوکري د پاد شا هانو

خا مخا به د در بانو منت بار وړی
« عبدا لرحمان مهمند »

مطیع الله له موره پلاره هم سوال مکره

سل بلا شرمند ګی دی په سوال کښې
« مطیع ا لله پیر خیل »

در وېزه له در وېزه ګرو نا کسی ده
چه رښتینی سیده صاف نه وی حمیده !

د فلك کچکول ته مه ګبسه ، کچکول
بولی بولی عا قلا ن دا هسې بول
« عبدالحمید مهمند »

هسی فخر شمس الدین کاندی په عشق کښې

لکه فخر کړی پښتون په خپل نسب
« شمس الدین کاکړ »

دروغ ویل هغه کاچه یی وېره وی یا طمع

خوشحال په دا اند ه ندی حق به وایی خو یی سر شته
« خوشحال ختك »

روهي ګلونه (۵۰۲۰) سردار محمد ؛ ج : سراج الدین ؛ ر : محمد امین ن : رجب علی ؛ ه ، اجراتیه پښتو ټولنه ۲۶-۲-۲۷

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library